T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TOPLUMSAL CİNSİYET VE KADIN ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

“KADIN VE TURİZM” KONULU ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZ TEKNİĞİ İLE İNCELENMESİ

ÇİLEM ELMAS

TEZ DANIŞMANI

DR. ÖĞR. ÜYESİ EBRU Z. BOYACIOĞLU

EDİRNE 2021

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TOPLUMSAL CİNSİYET VE KADIN ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI
DOĞRULUK BEYANI

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında, tüm verilerin bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini, kullanılan verilerde tahrifat yapılmadığını, tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını, kullanılan tüm literatür bilgilerinin bilimsel normlara uygun bir şekilde kaynak gösterilerek ilgili tezde yer aldığını ve bu tezin tamamı ya da herhangi bir bölümünün daha önceden Trakya Üniversitesi ya da farklı bir üniversitede tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

26 /01/ 2020

Çilem ELMAS

ÖZET

Tezin Başlığı: "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Bibliyometrik Analiz Tekniği İle İncelenmesi

Yazar Adı: Çilem ELMAS

Günümüzde toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki duyarlılığın bir yansıması olarak kadın çalışmaları sıklıkla incelenen alan haline gelmiştir. Hizmet sektörü içinde yer alan ve işlerin önemli bir bölümünün kadın odaklı olması nedeni ile turizm sektörü; emek-yoğun yapısı yanında 'kadın-yoğun' özelliği de göstermektedir. Turizmin sayısal olarak sürekli büyümesi, sosyo-ekonomik etkilerinin bireylerin gelişimlerine katkıda bulunması ve multidisipliner özelliği ile kadın ve turizm olgularını birlikte ele alan çalışmalarda artış yaşanmaktadır. Bu durum "kadın ve turizm" konusunun araştırılmasını destekler nitelik taşımaktadır.

Çalışmada turizm sektöründe kadın olgusu bibliyometrik yöntem ile incelenmiş, kadın-turizm ilişkisinin hangi boyutlarda ele alındığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın amacı, ulusal ve uluslararası alanyazında "kadın ve turizm" olgusunu birlikte ele alan çalışmaların belirlenen parametreler doğrultusunda bibliyometrik profilinin çıkartılması ve sonuçların görsel haritalama yöntemi ile ortaya koyulmasıdır. Çalışma kapsamında ulusal alanyazında 188 çalışma, uluslararası alanyazında 3245 çalışma incelemeye tabi tutulmuştur. Ulusal alanda yapılan çalışmaların tez ve makale ağırlıklı olduğu ve çoğunlukla kadın yazarlar tarafından hazırlandığı tespit edilmiştir. Uluslararası alanyazında ise en çok makale düzeyinde çalışmaya ulaşılmıştır. Çalışmada, hem ulusal hem uluslararası alanyazında kadın konusunun ağırlıklı olarak turizm işletmeciliği ve konaklama endüstrisinde incelendiği belirlenmiştir. Uluslararası alanyazında kadın odaklı çalışmalar 1975'te başlayıp 2010 yılından sonra artış göstermiştir. Ulusal alanyazında ise 1993'te başlayan çalışmaların 2016 yılından itibaren ciddi bir artış göstermesinin tespiti; ulusal alanyazının uluslararası alanyazını gecikmeli olarak takip ettiği şeklinde değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Turizm, Bibliyometri, Görsel Haritalama

ABSTRACT

Title of the Thesis: Examining Studies on “Women and Tourism” with Bibliometric Analysis Technique

Author Name: Çilem ELMAS

Women's studies have become popular area in recent times as a reflection of the sensitivity to gender equality. The tourism sector is a part of the service sector also significant part of the business is women oriented and in addition to its labor-intensive structure, it also shows a "woman-intensive" feature. Due to the continuous growth of tourism, contribution positive effectsto socio-economic development of individuals and its multidisciplinary nature, there has been an increase in studies dealing with “women and tourism" topics together in recent years.This situation supports the research on "women and tourism".

In the study, the phenomenon of women in the tourism sector was examined by bibliometric method and it was tried to determine the dimensions of the female-tourism relationship. The aim of the study is to profile bibliometrics in the specified parameters of the studies that deal with the "women and tourism" together in national and international literature and to reveal the results by visual mapping method. In the study, national and international studies were discussed separately and 188 national studies and 3245 international studies were determined. The studies conducted in the national literature were mainly thesis and article also mostly prepared by women authors. In the international literature, the mostly studies has been writtenas article. In the study, it was determined that the issue of women is predominantly focused on tourism management and accommodation sector in both national and international literature. In the international literature, women-focused studies started in 1975 and increased after 2010. In the national literature, the studies started in 1993 and showed a serious increase since 2016, this shows that the national literature followed the international literature with a delay.

Key Words: Women, Tourism, Bibliometric, Visual Mapping

ÖNSÖZ

Bu çalışma Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Lisansüstü eğitimim boyunca ve bu çalışmanın hazırlanmasında kıymetli bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşmış olan, tüm tecrübesizliğime rağmen hoşgörü ile yaklaşan saygıdeğer danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Ebru Zümrüt BOYACIOĞLU'na sonsuz minnetlerimi sunar ve teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca lisansüstü eğitim sürecimde bilgi ve desteğini benimle paylaşan saygıdeğer bölüm hocalarıma şükranlarımı sunarım.

Bu zorlu süreçte desteğini hiç esirgemen sevgili arkadaşım Büşra AKYILDIZ'a teşekkür ederim.

Son olarak hem maddi hem manevi desteklerini benden hiçbir zaman eksik etmeyen, beni her konuda cesaretlendiren Canım Aileme desteklerinden dolayı sonsuz teşekkür ederim.

Çilem ELMAS

OCAK-2021

İÇİNDEKİLER

ÖZET I
ABSTRACT II
ÖNSÖZ III
İÇİNDEKİLER IV
TABLOLAR LİSTESİ VII
ŞEKİLLER LİSTESİ IX
GRAFİKLER LİSTESİ X
HARİTALAR LİSTESİ XI
KISALTMALAR XIII
GİRİŞ ..... - 1 -
1.BÖLÜM ..... - 3 -
KADIN VE TURİZM OLGULARINA İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE ..... - 3 -
1.1.Kadının Toplumda Varoluşu ..... - 6 -
1.1.1.Cinsiyet – Toplumsal Cinsiyet ..... - 7 -
1.1.2.Türkiye'de ve Dünya'da Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine İlişkin Gelişmeler ..... - 9 -
2.BÖLÜM ..... - 19 -
TURİZMDE KADIN OLMAK ..... - 19 -
2.1.Kadın ve Turizm İlişkisi ..... - 19 -
2.1.1.Turizmde Kadın Kimliğinin Beden Üzerinden İnşası ..... - 20 -
2.1.2.Turizmde Kadın Kimliğinin Emek Üzerinden İnşası ..... - 21 -
2.2. "Kadın ve Turizm" Alanyazın İncelemesi ..... - 23 -
3.BÖLÜM ..... - 26 -
"KADIN VE TURİZM" KONULU ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZ VE GÖRSEL HARİTALAMA BULGULARI ..... - 26 -
3.1.Araştırmanın Amacı ..... - 26 -
3.2. Araştırmanın Önemi ..... - 26 -
3.3.Araştırmanın Sınırlılıkları ..... - 27 -
3.4. Araştırmanın Yöntemi ..... - 27 -
3.4.1. Bibliyometrik Analiz ..... - 28 -
3.4.2.Görsel Haritalama Yöntemi ..... - 31 -

3.5.Araştırmanın Bulguları ..... - 33 -
3.5.1. Ulusal Veri Tabanlarında "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmalar .. - 36 -
3.5.1.1.Tezler ..... - 37 -
3.5.1.2.Makaleler ..... - 39 -
3.5.1.3.Bildiriler ..... - 41 -
3.5.1.4.Kitaplar ..... - 42 -
3.6.Web of Science Veri Tabanında "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmalar - 43 -
3.6.1."Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Yayın Yıllarına Göre Analizleri ..... - 43 -
3.6.2."Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Konu Kategorilerine Göre Analizleri ..... - 44 -
3.6.3."Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Belge Türlerine Göre Analizleri ..... - 45 -
3.6.4. "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Kurumlara Göre Analizleri- 46 -
3.6.5."Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Finansman Sağlayan Kurumlara Göre Analizleri ..... - 47 -
3.6.6."Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Yazarlara Göre Analizleri - 48 -
3.6.7."Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Kaynak Başlıklarına Göre Analizleri ..... - 49 -
3.6.8."Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Kitap Serisi Başlıklarına Göre Analizleri ..... - 50 -
3.6.9."Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Konferans Başlıklarına Göre Analizleri ..... - 51 -
3.6.10."Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Ülkelere/Bölgelere Göre Analizleri ..... - 52 -
3.6.11."Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Editörlere Göre Analizleri- 53 -
3.6.12."Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Grup Yazarlarına Göre Analizleri ..... - 54 -
3.6.13."Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Dillere Göre Analizleri.. - 54 -
3.6.14."Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Araştırma Alanlarına Göre Analizleri ..... - 55 -
3.7.Görsel Haritalama Yöntemiyle Analizler ..... - 56 -

3.7.1.Bibliyografik Eşleştirmeye Dayalı Haritalama Analizi ..... - 56 -
3.7.1.1.Belgelere Göre Haritalama Analizi ..... - 57 -
3.7.1.2. Kaynaklara Göre Haritalama Analizi ..... - 58 -
3.7.1.3. Yazarlara Göre Haritalama Analizi ..... - 60 -
3.7.1.4. Kurumlara Göre Haritalama Analizi ..... - 62 -
3.7.1.5. Ülkelere Göre Haritalama Analizi ..... - 64 -
3.7.2.Atıf Analizine Dayalı Haritalama Analizi ..... - 65 -
3.7.2.1. Belgelere Göre Haritalama Analizi ..... - 66 -
3.7.2.2. Kaynaklara Göre Haritalama Analiz ..... - 67 -
3.7.2.3. Yazarlara Göre Haritalama Analizi ..... - 69 -
3.7.2.4. Kurumlara Göre Haritalama Analizi ..... - 70 -
3.7.2.5. Ülkelere Göre Haritalama Analizi ..... - 72 -
3.7.3.Ortak Yazarlık Analizine Dayalı Haritalama Analizi ..... - 73 -
3.7.3.1. Yazarlara Göre Haritalama Analiz ..... - 74 -
3.7.3.2. Kurumlara Göre Haritalama Analizi ..... - 75 -
3.7.3.3. Ülkelere Göre Haritalama Analizi ..... - 77 -
3.7.4.Eşdizimlilik Analizine Dayalı Haritalama Analizi ..... - 78 -
3.7.5.Ortak Atıf Analizine Dayalı Haritalama Analizi ..... - 80 -
3.7.5.1. Alıntılanan Referanslara Göre Haritalama Analizi ..... - 81 -
3.7.5.2. Alıntılanan Kaynaklara Göre Haritalama Analizi ..... - 82 -
3.7.5.3. Alıntılanan Yazarlara Göre Haritalama Analizi ..... - 84 -
3.7.6.Metin Verilerine Dayanarak Eşdizimlilik Haritalama Analizi ..... - 85 -
SONUÇ VE ÖNERİLER ..... - 88 -
KAYNAKÇA ..... - 95 -

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: İstihdamın Cinsiyete Göre Dağılımı (Dünya), (2019) ..... - 13 -
Tablo 2: İstihdamın Sektörel Dağılımı (Dünya), (2019)..... - 14 -
Tablo 3:Türkiye'de İstihdam Edilenlerin Yıl ve Cinsiyete Göre İktisadi Faaliyet Kollarına Dağılımı* ..... - 14 -
Tablo 4: Turizm Sektöründe (Konaklama ve Yiyecek İçecek Hizmetleri) İstihdam Edilen Kişilerin Cinsiyete Göre Dağılımı (2019)* ..... - 15 -
Tablo 5:Turizm Sektöründe (Konaklama ve Yiyecek İçecek Hizmetleri) İstihdam Edilen Kişilerin Cinsiyete Göre Dağılımı (2020)* ..... - 16 -
Tablo 6: Turizm Sektöründe İstihdamın Cinsiyete Göre Dağılımı (AB-27) ..... - 16 -
Tablo 7:Türkiye'de Turizm Sektöründe (Konaklama ve Yiyecek İçecek Hizmetleri) İstihdam Edilen Kişilerin Yıllara ve Cinsiyete Göre Dağılımı (15+) ..... - 17 -
Tablo 8: "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaları Yıllara Göre Dağılımı..... - 36 -
Tablo 9: Ulusal Alanyazın Birincil Kaynakların Dağılımı ..... - 36 -
Tablo 10: "Kadın ve Turizm" Konulu Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı..... - 37 -
Tablo 11: "Kadın ve Turizm" Konulu Tezlerin Türlerine Göre Dağılımları..... - 37 -
Tablo 12: "Kadın ve Turizm" Konulu Tezlerin Üniversite Dağılımı ..... - 38 -
Tablo 13: "Kadın ve Turizm" Konulu Tezlerin Enstitü Dağılımı ..... - 38 -
Tablo 14: "Kadın ve Turizm" Konulu Tezlerin Bölümlere Göre Dağılımı ..... - 39 -
Tablo 15: "Kadın ve Turizm" Konulu Tezlerin Yazar Cinsiyet Dağılımı ..... - 39 -
Tablo 16: Kadın ve Turizm" Konulu Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı..... - 40 -
Tablo 17: "Kadın ve Turizm" konulu Makalelerin Dergi Dağılımı ..... - 40 -
Tablo 18: "Kadın ve Turizm" Konulu Makalelerin Yazar Cinsiyet Dağılımı ..... - 40 -
Tablo 19: "Kadın ve Turizm" Konulu Bildirilerin Yıllara Göre Dağılımı ..... - 41 -
Tablo 20: "Kadın ve Turizm" Konulu Bildirilerin Kongre Türleri Dağılımı ..... - 41 -
Tablo 21: "Kadın ve Turizm" Konulu Bildirilerin Yazar Cinsiyet Dağılımı..... - 42 -
Tablo 22: "Kadın ve Turizm" Konulu Kitapların Yıllara Göre Dağılımı..... - 42 -
Tablo 23: "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı (Dünya) .. - 43 -
Tablo 24: "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Konu Kategorilerine Göre Dağılımı (Dünya)..... - 44 -
Tablo 25: "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Belge Türlerine Göre Dağılımı (Dünya) ..... - 45 -
Tablo 26: "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Kurumlara Göre Dağılımı (Dünya) ..... - 46 -
Tablo 27: "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Finansman Sağlayan Kurumlara Göre Dağılımı (Dünya) ..... - 47 -

Tablo 28:“Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Yazarlara Göre Dağılımı (Dünya) ..... - 48 -
Tablo 29: “Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Kaynak Başlıklarına Göre Dağılımı (Dünya) ..... - 49 -
Tablo 30: “Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Kitap Serisi Başlıklarına Göre Dağılımı (Dünya) ..... - 50 -
Tablo 31: “Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Konferans Başlıklarına Göre Dağılımı (Dünya) ..... - 51 -
Tablo 32: “Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Ülkelere/Bölgelere Göre Dağılımı (Dünya) ..... - 52 -
Tablo 33: “Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Editörlere Göre Dağılımı (Dünya) ..... - 53 -
Tablo 34: “Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Grup Yazarlarına Göre Dağılımı (Dünya) ..... - 54 -
Tablo 35: “Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Dillere Dağılımı (Dünya) ..... - 55 -
Tablo 36: “Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Araştırma Alanlarına Göre Dağılımı (Dünya) ..... - 55 -

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: VOSviewer Örneği..... - 32 -
Şekil 2: Görsel Haritalama Analizi Alt Başlıkları ..... - 35 -

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Türkiye'de Kadınların Eğitim Durumları (25+)..... - 11 -

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1:“Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Belgelerin Bibliyografik Ağ Haritası - 57 -
Harita 2: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Belgelerin İndirgenmiş Bibliyografik Ağ Haritası ..... - 58 -
Harita 3: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Kaynakların Bibliyografik Ağ Haritası ..... - 59 -
Harita 4: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Kaynakların İndirgenmiş Bibliyografik Ağ Haritası ..... - 60 -
Harita 5: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Yazarların Bibliyografik Ağ Haritası - 61 -
Harita 6: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Yazarların İndirgenmiş Bibliyografik Ağ Haritası ..... - 61 -
Harita 7:“Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Kurumların Bibliyografik Ağ Haritası ..... - 62 -
Harita 8: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Kurumların İndirgenmiş Bibliyografik Ağ Haritası ..... - 63 -
Harita 9: Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Ülkelerin Bibliyografik Ağ Haritası ... - 64 -
Harita 10: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Ülkelerin İndirgenmiş Bibliyografik Ağ Haritası ..... - 65 -
Harita 11: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Belgelerin Alıntı Ağ Haritası .. - 66 -
Harita 12: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Belgelerin İndirgenmiş Alıntı Ağ Haritası ..... - 67 -
Harita 13: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Kaynakların Alıntı Ağ Haritası - 68 -
Harita 14: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Kaynakların İndirgenmiş Alıntı Ağ Haritası ..... - 68 -
Harita 15: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Yazarların Alıntı Ağ Haritası .. - 69 -
Harita 16: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Yazarların İndirgenmiş Alıntı Ağ Haritası ..... - 70 -
Harita 17: “Kadın Ve Turizm” Konuları İle İlgili Kurumların Alıntı Ağ Haritası - 71 -
Harita 18: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Kurumların İndirgenmiş Alıntı Ağ Haritası ..... - 71 -
Harita 19: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Ülkelerin Alıntı Ağ Haritası .... - 72 -
Harita 20: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Ülkelerin İndirgenmiş Alıntı Ağ Haritası ..... - 73 -
Harita 21: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Ortak Yazar Ağ Haritası ..... - 74 -

Harita 22: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili İndirgenmiş Ortak Yazar Ağ Haritası ..... - 75 -
Harita 23: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Kurumlar Arası Ağ Haritası .... - 76 -
Harita 24: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Kurumlar Arası İndirgenmiş Ağ Haritası ..... - 76 -
Harita 25: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Ülkeler Arası Ağ Haritası ..... - 77 -
Harita 26: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Ülkeler Arası İndirgenmişAğ Haritası ..... - 78 -
Harita 27: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Yayınlarda Birlikte Kullanılan Anahtar Kelimelerin Ağ Haritası ..... - 79 -
Harita 28: "Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Yayınlarda Birlikte Kullanılan Anahtar Kelimelerin İndirgenmiş Ağ Haritası ..... - 80 -
Harita 29: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Ortak Atıfta Alıntılanan Referansların Ağ Haritası ..... - 81 -
Harita 30: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Ortak Atıfta Alıntılanan Referansların İndirgenmiş Ağ Haritası ..... - 82 -
Harita 31: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Ortak Atıfta Alıntılanan Kaynakların Ağ Haritası ..... - 83 -
Harita 32: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Ortak Atıfta Alıntılanan Kaynakların İndirgenmiş Ağ Haritası ..... - 83 -
Harita 33: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Ortak Atıfta Alıntılanan Yazarların Ağ Haritası ..... - 84 -
Harita 34: “Kadın ve Turizm” Konuları İle İlgili Ortak Atıfta Alıntılanan Yazarların İndirgenmiş Ağ Haritası ..... - 85 -
Harita 35: “Kadın ve Turizm” Konularının Metin Verilerine Dayalı Analizi Ağ Haritası ..... - 86 -
Harita 36: Kadın ve Turizm” Konularının Metin Verilerine Dayalı İndirgenmiş Analizi Ağ Haritası ..... - 87 -

KISALTMALAR

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

AB: Avrupa Birliği

ILO: International Labour Organization

UNWTO: The World Tourism Organization

WTTC: World Travel Tourism Council

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

IPU: Inter Parliamentary Union

WOS: Web of Science

GİRİŞ

Sürdürülebilir kalkınma için insanların özgürlüklerinin, fırsatlarının ve tercih haklarının çeşitlendirilmesi, refah düzeylerinin arttırılması, daha sağlıklı ve mutlu yaşam sürmelerinin sağlanması oldukça önemlidir (Görgün Baran, 2016: 20). Kişilerin ekonomik, siyasal ve sosyal hayatta hak ve imkânlardan eşit ölçüde yararlanması, toplumsal eşitlikçi bir ortamın yaratılmasına olanak sağlamaktadır (Neziroğlu, 2018: 1). Ancak toplumu oluşturan kadın ve erkekleri birbirinden ayıran bir dizi toplumsal ve kültürel değer yargıları bulunmaktadır.

Kadın ve erkek arasında bulunan toplumsal ve kültürel farklılıkları toplumsal cinsiyet kavramı ile açıklamak mümkündür (Yüksel, 1999: 69). Toplumsal cinsiyet bireyin biyolojik cinsiyetinin ötesinde ataerkil sistemin oluşturmuş olduğu kadınlık ve erkeklik kavramlarıyla ilişkilidir (Kaypak, 2014: 345). Bu durum kadın ve erkek arasında tüm alanlarda eşitsizliği ortaya çıkarmakta ve birini ötekine daha avantajlı hale getirmektedir (Özateş, 2015: 18).

J. S. Mill (1869) "The Subjection of Women" adlı kitabında, kadınlara yönelik baskıları eleştirmiş ve kadınların özgür olmaları gerektiğini dile getirmiştir. Bireylerin baskı altında kaldıkları zaman her bakımdan mutsuz olacaklarını, bunun sonucunda hayatlarını anlamlı kılamayacaklarını şu sözlerle dile getirir: *"Bir cinsin diğerinin üzerinde üstünlük kurması kendi içinde yanlış olmaktan öte insanlığın gelişiminin önündeki en büyük engeldir"* (Donovan, 1997: 62).

Toplumsal yaşamın değişmesi ile birlikte üretim ve tüketim döngüsü içerisinde yer alan kadınlar kamusal alanda özellikle hizmetin yoğun olduğu sektörlerde yer almaktadırlar (Tekin, 2017: 670; Günlü Küçükaltan, 2019: 113). Öğretmenlik, hemşirelik, hosteslik v.b. gibi hizmet sektörü kapsamındaki mesleklerdekine benzer şekilde turizm sektöründe ifa edilen işlerin bir kısmı

‘kadınsı’ kabul edildiğinden, (resepsiyon, ön büro, yatak yapımı, temizlik, animasyon, mutfak işleri vb.) işgücünün kadın olması tercih edilmektedir. Bu durum sektörün “emek-yoğun” olduğu kadar ‘kadın-yoğun’ özelliği de göstermesine neden olmaktadır (Kozak,1996:16).

Bu çalışma, “kadın ve turizm” olgularını birlikte ele alan çalışmaların durumunu analiz etmek için hazırlanmıştır. Turizm sektörürünün “emek yoğun” olduğu kadar “kadın-yoğun” bir sektör olması, “kadın ve turizm” konusunun araştırılmasını destekler nitelik taşımaktadır. Çalışmanın amacı, ulusal ve uluslararası alanyazında “kadın ve turizm” olgusunu birlikte ele alan çalışmaların (makale,tez, bildiri, kitap vb.) belirlenen parametreler doğrultunda bibliyometrik profilinin çıkartılarak sonuçların görsel haritalama analizi ile ortaya koyulmasıdır.

Birinci bölümde kadının toplumsal yapı içerisinde varoluşu, cinsiyet ve toplumsal cinsiyet konuları kavramsal çercevede ele alınmış, geçmişten günümüze dünyadave Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin gelişmelere yer verilmiştir. Ayrıca güncel veriler ışığında eğitim, siyaset, ekonomi ve sağlık gibi birçok konu açısından kadının durumuna değinilmiştir.

İkinci bölümde turizm sektörü ve kadın arasındaki ilişki tüm boyutları ile ele alınmıştır. Üçüncü bölümde bibliyometrik analiz ve görsel haritalama yöntemlerine kavramsal çerçevede değinilmiş, “kadın ve turizm” konulu çalışmaların durumunu belirlemek amacıyla parametreler belirlenmiş ve bibliyometrik profil oluşturularak görsel haritalama yapılmıştır. Sonuç kısmında ise yapılan analizlere ilşkin değerlendirmeler yapılmış ve öneriler sunulmuştur.

1.BÖLÜM

KADIN VE TURİZM OLGULARINA İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE

İnsanlar tarih boyunca temel hak ve özgürlükleri uğruna mücadeleler vermişler daha yaşanabilir bir dünya için çabalamışlardır.İkinci Dünya Savaşı'nın beraberinde getirdiği yıkımı ortadan kaldırmak amacıyla Birleşmiş Milletler kurulmuştur (Hekimler, 2009: 5). İnsanlığa ve insan haklarına karşı yapılan saldırıların uluslararası düzeyde engellenmesi amacıyla10 Aralık 1948'de İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi kabul edilmiştir (Toksöz ve Memiş, 2018: 30).

Beyannamenin temel normları; eşitlik, dayanışma ve ayrımcılık yasağı üzerinedir (Toksöz ve Memiş, 2018: 30). Türkiye beyannameyi 6 Nisan 1949'da kabul etmiştir (Hekimler, 2009: 6). Toplumsal bağlamda kadın ve erkek arasındaki güç ilişkisinin erkeği daha baskın kadını ise ikinci plana ittiği eşitsizlik sonucunda 1979 yılında Birleşmiş Milletler tarafından CEDAW (Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi) kabul edilmiştir (Kumkale, 2015: 14; Toksöz ve Memiş, 2018: 32). Türkiye bu sözleşmeyi 1985 yılında kabul etmiştir (Bianet, 2009).

Türkye Cumhuriyeti,tüm bireylerin cinsiyet farkı gözetmeksizin yasa önünde eşit olduğu hükmünü başta Anayasa olmak üzere tüm yasalar ve uluslararası sözleşmeler ile güvence altına almaktadır (Çetinel ve Tekin, 2019: 36). Fakat toplumsal yapı içerisinde kadınlar ve erkekler eşit haklara sahip olmalarına rağmen biyolojik farklılık kadınların hak ve özgürlüklerine sınırlamalar getirmektedir. Günümüz Türkiye'sinde hala tartışma konusu olan "kadın" ve "erkek" ayrımı bir toplumsal cinsiyet meselesi, bir kültür ve toplumsal yapı belirlenimidir (Gül, 2019: 11).

Toplumsal hayatın değişmesi, kadınların toplumda güçlendirilme çalışmaları birdizi problemide beraberinde getirmiştir (Tekin, 2017: 670). Ulusal, bölgesel ve kültürel düzeydeki cinsiyet sorunları, kadınların sosyal, siyasal ve ekonomik anlamda daha fazla katkıda bulunma kapasitelerini kullanamamalarına sebep olmaktadır (Akgül, 2020: 163).

İnsanlar yaşadıkları zaman içerisinde ihtiyaçları karşılama ve merak duygusu ile farklı yerleri keşfetmek için bulunduğu yerin dışındaki yerlere seyahatler gerçekleştirmişlerdir. Bu seyahatler, turizm olgusunun oluşup gelişmesine yardımcı olmuştur (Uzun, 2009: 5). İkinci Dünya savaşından sonra sağlanan barış ortamı ekonomik, teknolojik, sosyal ve kültürel gelişmeler sonucu dünyada turizm hareketleri ilerleme göstermiştir (Göral, 2014: 6).

Turizm denilince akla ilk deniz-kum-güneş; dolayısıyla tatil gelmektedir. Bu düşünce doğru olmakla birlikte bazı eksiklikleri de içermektedir. Turistlerin talep ve beklentilerinin değişmesi, turizm pazarını talebe uygun ürünler geliştirmeye itmektedir (Boyacıoğlu, 2018: 275). Bu sebeple turizm, farklı alanlarla işbirliği içindedir. Özellikle tarım, sanayi ve diğer hizmet sektörleriyle yoğun bir ilişkisi vardır (Uzun,2009: 15).

Günümüzde turizm sektörü, ekonomide giderek artan bir önem kazanmaktadır. Turizm; emek yoğun özelliği ile istihdam olanaklarını geliştirmesi, ihracat artışı ile ödemeler dengesini sağlaması ve dış ticaret açıklarını kapatmadaki olumlu ekonomik etkileri, sosyal boyutu, çevresel yansımaları ve kültürel getirileri ile tüm ülkeler için vazgeçilmez bir sektördür. "Bacasız sanayi" olarak adlandırılan turizm bugün dünyanın en yüksek gelir getiren sektörlerinden biridir. Hizmet sektörü içerisinde büyük paya sahip olanturizm; kültürel, sosyal, ekonomik ve toplumsal yapıya ilişkin karmaşık süreçlerden oluşmaktadır (Erdoğan, 2014: 53).

Turizm alanyazınında araştırmacıların turizmin farklı yönlerini ele almaları turizm kavramının net bir tanımının yapılmasını zorlaştırmaktadır. Ekonomistler turizm sektörünün ekonomik yönünü incelerken, çevrebilimciler çevresel etkisini, toplumbilimciler ise insan davranışları üzerine etkisini incelemektedir (Boyacıoğlu, 2019: 220). Genel olarak bir seyahatin turizm kapsamında yer alması için,

- *Seyahatin olağan ve günlük ihtiyaçlar dışında gerçekleşmesi,*
- *Konaklama yapılması ve konaklamanın belirli bir süre gerçekleşmesi,*
- *Turizm işletmelerinden belirli bir ürün ve hizmet talep edilmesi,*
- *Gelir elde etme amacı taşımaması gerekmektedir (Köse, 2014:54).*

Turizm sektörünün kendine has karmaşıklığı onu diğer sektörlerden ayırmaktadır (Göral, 2014: 7). Turizm sektörünün genel kabul gören özellikleri;

- *Emek yoğun olması,*
- *Hizmet sektörü olması*
- *Eşzamanlı üretim ve tüketimin gerçekleşmesi,*
- *Risk oranının yüksekliği,*
- *Tüketici tercihlerinin sürekli değişim göstermesi,*
- *Sürekli çalışan bir sektör olması,*
- *Arz ve talebin dış faktörlerden etkileşiminin fazla olması,*
- *Ekonomik anlamda çok fonksiyonlu olması,*
- *Turizm ürünün heterojen özelliği olması,*
- *Dağıtım sistemi tersine işlerşeklinde belirtilebilir.*

Emek yoğun bir sektör olan turizm sektöründe otomasyon imkânlarının kısıtlı olması kadın ve erkek istihdamını her geçen gün arttırmaktadır (Tekin, 2017: 670). Fakat toplumlardaki cinsiyet algısı, sektördeki cinsiyet eşitliğinin önündeki en büyük engellerden biridir (İkiz, 2020: 379). Kadınların turizm sektöründe önemli rol oynamalarınave çalışanların büyük çoğunluğunu oluşturmalarına rağmen toplumsal cinsiyet karmaşıklıklarının ve ortaya çıkan güç ilişkileri inşasının en belirgin görüldüğü sektördür (Jordan, 1997: 526; Kinnaird ve Hall, 1996: 100).

İnsanların yeni destinasyonlar tanıma ve oluşturma merakı üzerine önemi artan ve dünyada sayılı endüstriler arasında yerini alan turizm sektöründe kadının

emek sömürüsünün yanında meta olarak kullanılması en büyük problemlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Neziroğlu, 2018: 3; Günlü Küçükaltan, 2019: 102).

1.1.Kadının Toplumda Varoluşu

Tarih boyunca kadın ile ilgili temel anlayış kadına karşı bakış açısını biçimlendirmiş, kadının kim olduğu; kadına yönelik algıyı; kadının toplumsal rollerinin, haklarının nasıl olması gerektiğini ve kadına karşı sergilenen sözleri, tutumları, davranış kalıplarını belirlemiştir (Onur, 2019: 20).

İlkçağlarda kadın ve erkek arasında cinsiyet ayrımı olmamasına rağmen yerleşik düzen ve özel mülkiyet kavramı ile birlikte kadın ve erkek arasında rol paylaşımları başlamıştır (Gökçay, 2018: 6). Eril düşünce yapısı ile "annelik rolü" yüklenen kadın ev içi alanla sınırlandırılırken, erkek ise kamusal alanda üretim ile ilişkilendirmiştir (Özçatal, 2011: 24). Yerleşik düzene geçilmesi ile birlikte kadın emeği ve bedeni üzerinde kurulan eril tahakküm sonucunda kadın toplumsal üretimden dışlanarak, hizmet eden konuma indirgenmiş ve araçsallaştırılmıştır (Özateş, 2015: 19).

Simone de Beauvoir'in 1949 yılında yazdığı "Kadın, İkinci Cins" adlı kitabında da belirttiği gibi "Kadın doğulmaz, kadın olunur" ifadesiyle kadın olmanın bir inşa süreci olduğunu belirtir. Bu süreçte kadın ve erkek arasındaki sorun biyolojik faklılıklar, fiziksel güç ya da kadının doğurganlığı değildir. Asıl sorunbu farklılıkların kadınlar aleyhine kullanılarak eşitsizlik yaratılmasıdır (Gül, 2019: 11).

1.1.1.Cinsiyet – Toplumsal Cinsiyet

Cinsiyet bireylerin doğuştan sahip oldukları fizyolojik, biyolojik ve genetik özelliklere bağlı olarak kadın ya da erkek olma durumudur (Akyıldız, 2019: 3). Cinsiyet, doğal bir olgudur. Dolayısıyla sorgulamak mümkün değildir (Delphy, 1993: 6). Cinsiyet, sabit bir psikolojik özelliğe indirgemek veya üniter bir "değişken" olarak, sosyal deneyimin farklı alanlarını yapılandırmak için kullanılır (West ve Zimmerman, 1987: 128). Böylelikle bireylerin kişisel özellikleri de nitelendirilmektedir (Özcan, 2012: 5). Margaret Mead'e göre, cinsiyet rolleri toplumu bölmekte, insan özelliklerinin kadın ve erkek olarak ikiye ayrılmasına sebep olmaktadır (Delphy, 1993: 1). Birey kendini kadın ya da erkek olarak tanımlama sürecine çok küçük yaşlarda başlar ve ilerleyen yaşlarda cinsiyetin değişmez bir biyolojik özellik olduğunu anlamasıyla devam eder. Bu devam eden anlama serüveni cinsiyete göre davranma, cinsiyet rollerini görme ve ona göre hareket etme olarak tamamlanmaktadır (Vatandaş, 2011: 32). Çünkü cinsiyet üretilen ve düzenleyici bir norm (Butler, 2004: 53), aynı zamanda birini diğerine ayrıcalıklı kıldığı için bir güç sistemidir (Lorber, 2010: 9).

Dünya nüfusunun yaklaşık yarısını kadınların oluşturmasına rağmen cinsiyet ayrımcılığı sosyal bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Sorunu çözebilmek adına 18. yüzyılda İngiltere'de Feminizm hareketi başlamıştır (Özsöz, 2008:51). Feminizm,erkeklere tanınan sosyal, ekonomik ve siyasal hakların kadınlara da verilmesini savunan ve kadının özgürleşmesi üzerine kurulan bir doktrindir (Michel, 1984: 17; Taş, 2016: 164).

Batıda ortaya çıkan *Birinci Dalga Feminist Hareket* kadınların dışlanmasına, emek sömürüsüne, kadının ikinci plana itilmesine bir başkaldırı olarak ortaya çıkmış ve M. Wollstonecraft'ın (1972) yılında *"Vindication of the Rights of Women"* isimli kitabı ile siyasi mücadeleyi de başlatmıştır (Keser, Çelik ve Ercan, 2019: 8). Hareketin başarısı olarak kadınlar medeni haklar (eğitim,evlilik siyasal

katılım) ve çalışma yaşamına katılım gibi haklar elde etmişlerdir (Keser vd., 2019: 9).

İkinci Dalga Feminist Hareket 1970'li yıllarda ABD ve Kıta Avrupası ülkelerinde ortaya çıkmıştır (Keser vd., 2019: 9). Bu dönemde kadına karşı devam eden cinsiyetçi şiddet, pornografi, medyada temsil sorunu, tecavüz ve kürtaj hakkı gibi konularda mücadeleler verilmiştir (Cangöz, 2019: 8). Bu dönemde özel alan - kamusal alan ayrımı neticesinde doğan kadın-erkek eşitsizliğini ortadan kaldırmak, kadınları görünür kılmak amaçlanmış ve "kişisel olan politiktir" mottosu savunulmuştur (Keser vd., 2019: 10).

1980'lerde Üçüncü Dalga Feminist Hareket ABD'de ortaya çıkmıştır (Taş, 2016: 169). Kadınların özgürleşmesi, ırkçılık ve cinsel kimlik mücadelesi üzerine yoğunlaşılmıştır (Keser vd., 2019: 10). Bu dönemde batılı akademisyen feministler, kadınlarla ilgili önyargılarla dolu olan akademik disiplinleri eleştirmişler ve *Signs, Feminist Studies ve Women's Studies* gibi etkin dergilerde çalışmalar yayınlamışlar, bunun sonucu olarak 20. yüzyılın ikinci yarısında ABD'nin birçok üniversitesinde "Kadın Çalışmaları" bölümü açılmaya başlamıştır (Ataman, 2009: 5).

Toplumsal cinsiyet kavramı feminizm hareketinin başlaması, yayılması ve akademik alanda araştırma konusu haline gelmesi ile önem kazanmıştır (Akyıldız, 2019: 4). 1970'li yıllarda toplumsal cinsiyet kavramını kullanan ilk akademisyenler arasında yer alan Anna Oakley, *"Sex, Gender and Society"* adlı kitabında *"Toplumsal cinsiyet bir kültür meselesidir, erkek ve kadınların "eril" ve "dişil" olarak sosyal sınıflandırılmasına işaret eder. Toplumsal cinsiyet rolünün biyolojik kökeni yoktur, cinsiyet ile toplumsal cinsiyet arasındaki bağlantılar gerçekte hiç de "doğal" değildir"* diye tanımlamıştır (Gökçay, 2018: 5).

Kurumsallaşmış sosyal bir sistem olarak karşımıza çıkan toplumsal cinsiyet, toplumsal dünyayı ikiye ayırmakta (Ridgeway, 2001: 637; Lorber, 2010: 9), kadın ve erkekiçin fizyolojik olmayan yönlerinin kültürel beklentileri olarak tanımlanmaktadır (Lips, 1988: 3).

Türkiye'de kadın çalışmalarının başladığı dönem 1908-1935 yıllarını kapsamaktadır (Ağlı, 2015: 45). 1908 yılında yaşanan Devrim (Jön Türk Devrimi) ile birlikte hürriyet ortamı yaratılmış, kadınlar kendileri adına özgür yaşam alanı bulabilme avantajını değerlendirmeye başlamışlardır (Uçar, 2020:101-103). II. Meşrutiyetin ilanı (1908) ile birlikte kadın-erkek arasında *"tam eşitlik"* düşünce gelişmiş kadınlar sokağa çıkmaya, toplumsallaşmaya başlamıştır (Uçar, 2020: 104).

1.1.2.Türkiye'de ve Dünya'da Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine İlişkin Gelişmeler

Cumhuriyet döneminde yaşanılan köklü değişikliklerle kadınların kamusal alana girmelerini sağlayan yasal ve yapısal yenilikler oluşmaya başlamıştır (Albayrak, 2020: 39; Onur, 2019: 20). Devletinin güçlenmesi için sanayileşmeye önem verilmiş ve politikaların belirlenmesi için 17 Şubat-4 Mart 1923 tarihleri arasında Türkiye İktisat Kongresi toplanmıştır. Bu kongreye kadın ameleler (işçiler) adına kadın temsilciler de katılmıştır (Mert, 2018: 32). Kongrede, kadın temsilcilerin bulunmasında Kurtuluş Savaşı'nda aktif rol alan kadınların toplumsal kimliğinin güçlenmesi ve savaş sonrasında var olan kadın işgücünden yararlanılması etkili olmuştur (Kırkpınar, 2001: 147). Kongrede kadın ve erkeklere amele yerine işçi denilmesine, çalışma saatinin 8 saat ile sınırlandırılması, asgari ücretin belirlenmesi, sendika kurma ve grev yapma hakkının tanınması (Kayıran ve Saygın, 2019: 51), kadınlara doğum öncesi ve sonrası sekiz hafta doğum izni verilmesi oybirliğiyle kabul edilmiş ancak eşit işe eşit ücret ilkesi ret edilmiştir (Mert, 2018: 32-33).

Ülkenin kalkınması ve Türk kadının kamusal alanda erkeklerle eşitliği konusunda bazı hukuki düzenlemeler yapılmıştır (Albayrak, 2020: 41; Mert, 2018: 33). Kadın ve erkek eşitliği üzerine yapılan ilk hukuki düzenleme 3 Mart 1924 Tevhid-i Tedrisat Kanunun çıkartılması olmuştur. Akabinde kız ve erkek çocuklarına ilköğretimin zorunlu hale getirilmesi için 20 Nisan 1924 Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nda değişiklik yapılmıştır (Albayrak, 2020: 41). 1925 yılında Şapka ve Kıyafet Kanunu ile çarşaf giyme mecburiyetine son verilen Türk kadını modern bir görüntüye kavuşmuştur (Mert, 2018: 33). 17 Şubat 1926 yılında Medeni Kanunun kabul edilmesiyle kadın ve erkek eşit sayılmış, poligami kaldırılmış, kadına boşanma ve mirastan eşit pay alma hakkı tanınmıştır (Yıldız, 2020: 117). Medeni Kanunun araladığı kapı sayesinde kadınlara ilk olarak seçme ve seçilme hakkı 1930 yılında belediye seçimlerinde, 1933 yılında köy ihtiyar heyeti ve muhtarlık seçimlerinde, 1934 yılında milletvekili seçimlerinde tanınmıştır (Mert, 2018: 34).

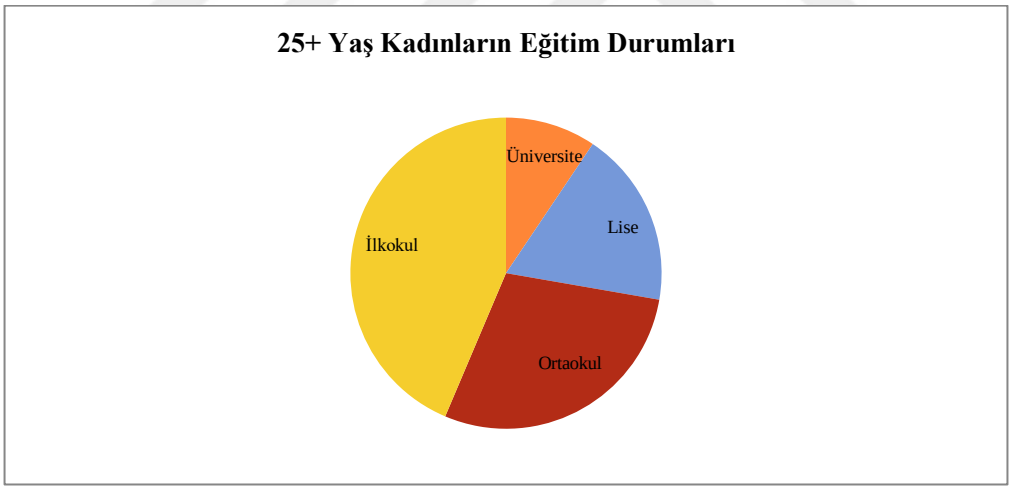
1936'da yeni iş kanunu ile kadınların iş hayatına dair düzenlemeler yapılmıştır (Şakar, 2011: 10). Günümüzde kimseye bağlı olmadan yaşamlarını sürdüren kadınlar sosyal eşitliğin sağlanmasında önemli rol oynamaktadırlar (Özpolat, 2009: 1). Fakat günümüz toplumunda kadının özel ve kamusal alandaki yeri ve etkinliğinde değişimler yaşansada ataerkil düşünce sistemin kadın ve erkeğe ilişkin rollerin tamamen ortadan kalkmadığı gerçeği ön plana çıkmaktadır (Aktaş, 2013: 70).

Tarih boyunca toplumda kadının; bilim, ekonomi, siyaset ve sosyal hayatta güçlenmek için mücadele verdiği bilinmektedir (Wolff ve Özdemir, 2018: 26). Bu mücadelenin en başında toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasının temeli sayılan eğitim kadınlar açısından oldukça önemlidir. Bir insan hakkı olan eğitim hakkının; ırk, dil, din, cinsiyet ayrımı yapılmadan herkese eşit fırsatta sunulması, cinsiyet kalıp yargıları ile mücadelede önemli bir rol oynamaktadır (Gür Türkdoğan ve Altun Aslan, 2020: 23). Eğitim konusunda dünyada en çok ses getiren mücadele ünlü yazar Virginia Woolf'un kadın olduğu için Cambridge Üniversite'sinden kovulmasıyla başlamıştır (Özpolat, 2009: 35). Eğitimli kadın beraberinde topluma kazandırılmış

yeni neslin yapı taşlarını oluşturmaktadır (Wolff ve Özdemir, 2018: 37). Eğitim konusunda oluşturulan reformlar neticesinde kadınların eğitime katılımlarında sayıca bir artış görülsede cinsiyet açısından birçok eşitsizlik mevcuttur (Ateş, 2018: 27). Eğitimde var olan eşitsizliği ailenin sosyal konumu ve cinsiyet ayrımcılığı oluşturmaktadır (Sayılan, 2012: 37).

Dünyadaki okuryazar olan kadınların oranı % 83,0'dır (Worldbank, 2019). Küresel Cinsiyet Uçurumu Raporuna (2020) göre 15-24 yaş arası genç kadın okuryazar oranı %90,4, ortaöğretime kayıtlı kadınların oranı %66, yüksek öğretim düzeyindeki kadınların oranı ise %40,6'dır (GGGR, 2020). Türkiye'deki 6 yaş ve üzeri okuryazar kadınların oranı %95,3'tür (TÜİK, 2019).

Grafik 1: Türkiye'de Kadınların Eğitim Durumları (25+)

Kaynak: TÜİK, 2019, (https://data.tuik.gov.tr/), (02.01.2021)

TÜİK (2019) verilerine göre 25 yaş ve üzerindeki kadınların eğitim düzeylerine ilişkin projeksiyonda %85,7 inin ilkokul mezunu, %56,3; ortaokul mezunu %36,0 sının lise mezunu ve sadece % 18,5 inin üniversite mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Eğitim düzeyi arttıkça kadınların siyasi olayları inceleyip değerlendirme olanağı da artmaktadır (Çağlar: 2011: 61). Özellikle üniversite eğitimi alan kadınların siyasete katılımları arasında doğru orantılı bir ilişki görülmektedir(Altınova Hancı, 2020: 93). Küresel olarak kadınların siyasetteki varlığı ve katılımı son derece sınırlıdır (GGGR, 2020). Dünya genelinde siyasete katılımda kadınların parlamento oranı %25,1'dir (IPU, 2020). Küresel Cinsiyet Uçurumu Raporuna (2020) göre 153 ülkenin sadece 45'inde kadınların siyasetteki mevcut oranı %20'iken iki ülkede (Vanuatu ve Paua Yeni Gine) ise hiç kadınsiyasetçibulunmamaktadır (GGGR, 2020). Türkiye'de ise kadınların siyasetteki oranları %17,3'tür (IPU, 2020).

Bir ülkenin ekonomik olarak kalkınması üretim faktörlerinin etkin bir biçimde kullanılmasıyla mümkündür. En önemli faktörlerden biri olan işgücünün verimli kullanılması insan kaynağındaki artış ile ilişkilidir (Akbaba, 2019: 44). Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ve sürdürülebilir kalkınma için en önemli göstergelerinden biri kadınların işgücüne katılıma ve istihdam edilme oranları olarak kabul edilmektedir (Ardıç Yetiş ve Çalışkan, 2020: 106). Eğitim, kadınların ekonomik kalkınmadaki rolünü belirleyen önemli bir unsurdur (Özpolat, 2009: 35).

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından düzenli olarak güncellenen verilere göre Dünya genelinde 2019 yılında 15 yaş ve üzerinde istihdam edilebilir toplam kişi sayısı 5 milyar 736 milyon olup, kadınların işgücüne katılım oranı %47,2 erkeklerin %74,2 toplam işgücüne katılım oranı ise %60,7 olarak gerçekleşmiştir (ILO, 2020).

Dünya Bankası 2020 yılında kişi başına düşen geliri dikkate alarak ülkeleri düşük, orta ve yüksek gelirli ülkeler olarak üçe sınıfa ayırmıştır. Dünya Bankası 2020 yılı verilerine dayanarak yaptığı sınıflandırmada (Worldbank, 2020);

- **Düşük Gelirli Ülkerler:** Kişi başına düşen GSMH'sı 1.036-4.045 $ arasında olan ülkeler,

- **Orta Gelirli Ülkeler:** Kişi başına düşen GSMH'sı 4.046-12.535 $ arasında olan ülkeler,
- **Yüksek Gelirli Ülkeler**: 12.536 $ ve üzerinde olan ülkeler olarak tanımlanmıştır. Çalışmada da bu sınıflandırma dikkate alınmıştır.

Tablo 1: İstihdamın Cinsiyete Göre Dağılımı (Dünya), (2019)

	Cinsiyet	İstihdam-Nüfus Oranı	İstihdam(Bin)	Nüfus(Bin)
Dünya	Toplam	57,4	3294726	5736520
	Erkek	70,3	2016129	2868355
	Kadın	44,6	1278597	2868165
Düşük Gelirli Ülkeler	Toplam	52,4	1126278	2148802
	Erkek	72,0	783889	1088965
	Kadın	32,3	342388	1059836
OrtaGelirli Ülkeler	Toplam	60,3	1296305	2150557
	Erkek	70,0	748685	1069738
	Kadın	50,7	547619	1080818
Yüksek Gelirli Ülkeler	Toplam	57,8	586129	1014254
	Erkek	65,3	327876	502332
	Kadın	50,4	258253	511922

Kaynak: International Labor Organization, ILOSTAT Database.

Tablo 1 verilerine göre 2019 yılında dünyada çalışabilir toplam nüfusun %57,4'ünün istihdam edildiği görülmektedir. Kadın (%44,6) istihdamının erkeklere (70,3) göre daha az olduğu görülmektedir.Tablo1'de düşük gelirli ülkelerde kadın istihdam düzeyinin düşük (%32,3) olduğunu görülmektedir. Bunun nedeni ise düşük gelirli ülkelerin ekonomilerinin tarıma dayalı olması ve kadınların genellikle kayıt dışı ve ücretsiz aile işçisi olarak çalıştırılmaları şeklinde değerlendirilebilir. Orta ve yüksek gelir düzeyindeki ülkelere baktığımızda ise kadın nüfusunun yarısının (%50,7) istihdam edildiği görülmektedir. Kadın istihdamının çift yönlü etkisini bu veriler çerçevesinde görmek mümkündür. Kadın istihdam artışı yüksek gelire neden olmakta ve geliri yüksek ülkeler kadının ekonomideki varlığını kabul ederek kadın istihdamını arttırmaktadır.

Tablo 2: İstihdamın Sektörel Dağılımı (Dünya), (2019)

	Cinsiyet	Tarım	Sanayi	Hizmet
Dünya	Toplam	26,8	23,1	50,1
	Erkek	27,6	27,5	45,0
	Kadın	25,7	16,1	58,2
Düşük Gelirli Ülkeler	Toplam	60,4	10,7	28,9
	Erkek	57,7	13,7	28,6
	Kadın	63,5	7,2	29,3
Orta Gelirli Ülkeler	Toplam	20,9	26,2	52,9
	Erkek	22,9	30,0	47,1
	Kadın	18,1	21,2	60,7
Yüksek Gelirli Ülkeler	Toplam	2,8	22,8	74,5
	Erkek	3,5	32,1	64,4
	Kadın	1,9	10,9	87,2

Kaynak: International Labor Organization, ILOSTAT Database, 2020

Tablo 2' de dünya genelinde istihdamın cinsiyete göre sektörel dağılımını gösteren 2019 yılı verileri yer almaktadır. Dünya geneline bakıldığında kadın işgücünün %25,7'si tarım, % 16,1'i sanayi ve % 58,2'sinin hizmet sektöründe istihdam edildiği görülmektedir. Hizmet sektöründe istihdam edilen kadınların (%58,2) oranı, erkeklere (%45,0) göre daha fazladır. Ülkelerin gelişmişlik düzeylerine göre kadınların ağırlıklı olarak istihdam edildikleri sektörlerde değişiklik göstermektedir. Düşük gelirli ülkelerde kadınlar daha çok tarım sektöründe istihdam edilirken, yüksek gelirli ülkelerde ise hizmet sektöründe istihdam edildikleri görülmektedir.

Tablo 3:Türkiye'de İstihdam Edilenlerin Yıl ve Cinsiyete Göre İktisadi Faaliyet Kollarına Dağılımı*

Yıl	Cinsiyet	Tarım %	Sanayi %	Hizmet %
	Toplam	21,1	27,9	51,0
2014	Erkek	16,1	32,4	51,5
	Kadın	32,9	17,1	50,0
	Toplam	20,6	27,2	52,2
2015	Erkek	15,9	32,0	52,1
	Kadın	31,4	16,2	52,5
	Toplam	19,5	26,8	53,7
2016	Erkek	15,5	31,6	53,0
	Kadın	28,7	15,9	55,4
	Toplam	19,4	26,5	54,1
2017	Erkek	15,4	31,4	53,2
	Kadın	28,3	15,6	56,1
	Toplam	18,4	26,7	54,9
2018	Erkek	14,9	31,6	53,5
	Kadın	26,1	16,0	57,9
	Toplam	18,2	25,3	56,5
2019	Erkek	14,9	29,7	55,4
	Kadın	25,1	15,9	59,0

Kaynak: TÜİK, (https://data.tuik.gov.tr) (15.12.2020)

*Veriler Nace Rev.2 dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Tablo 3 verilerine göre çalışma alanları tarım, sanayi ve hizmet sektörü olarak üçe ayrılmıştır. Yıllara göre dağılım incelendiğinde Türkiye'de tarım sektöründe istihdam edilen kadınların oranlarında azalma görülürken, hizmet sektöründe istihdam edilen kadınların oranlarında artış görülmektedir.

Hizmet sektörleri içerisinde yer alan turizm, istihdam yaratma ve dezavantajlı grup olarak adlandırılan kadınların ve gençlerin istihdam edilmesinde etkin rol oynamaktadır (Tüzünkan, 2019: 74). Kadının çalışması ve para kazanması özgürlüğün ilk adımıdır (Çıkmaz, 2010: 3). Gelecekte en önemli zenginleşme kaynağı olarak görülen turizm sektörünün işsizliğin ortadan kaldırılmasındaki mücadeleye büyük katkı sağlayacağı belirtilmektedir (İdrisoğlu, 2016: 37).

Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi (WTTC)'nin 2019 yılı verilerine göre turizm ve seyahat sektörü, dünya genelinde 330 milyon kişiye doğrudan ve dolaylı iş olanağı sağlayarak toplam istihdamın %10'unu oluşturmaktadır. Bu anlamda, dünyada her on kişiden biri turizm sektöründe istihdam edilmektedir (WTTC, 2020). İstihdamın ekonomik kalkınma, sosyal gelişme ve refaha giden bir yol olarak önemi uzun süredir kabul edilmektedir (ILO,2020).

Tablo 4: Turizm Sektöründe (Konaklama ve Yiyecek İçecek Hizmetleri) İstihdam Edilen Kişilerin Cinsiyete Göre Dağılımı (2019)*

	Kadın (Bin)	%	Erkek (Bin)	%	Toplam (Bin)
Dünya	75810	54,2	64016	45,8	139826
Düşük Gelirli Ülkeler	3509	70,3	1346	27,7	4855
Orta Gelirli Ülkeler	40473	58,4	28820	41,6	69293
Yüksek Gelirli Ülkeler	17987	52,8	16067	47,2	34055
Türkiye	418	25,2	1239	74,8	1657

Kaynak: International Labor Organization, ILOSTAT Database, 2020 *Veriler, Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Standart Sanayi Sınıflandırması (ISIC Rev4 I) dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nün 2019 verilerine göre dünya genelinde konaklama ve yiyecek içecek hizmetleri sektöründe istihdam edilen 139

milyon 826 bin kişinin %54,2'sini kadınlar oluşturmaktadır. Türkiye verilerine bakıldığında kadınların turizm sektöründe istihdam edilme oranının (%25,2) dünya ortalamasından geride olduğu görülmektedir.

Tablo 5: Turizm Sektöründe (Konaklama ve Yiyecek İçecek Hizmetleri) İstihdam Edilen Kişilerin Cinsiyete Göre Dağılımı (2020)*

	Kadın (Bin)	%	Erkek (Bin)	%	Toplam (Bin)
Dünya	77695	54,1	65965	45,9	143661
Düşük Gelirli Ülkeler	3732	72,0	1413	28,0	5145
Orta Gelirli Ülkeler	41424	58,2	9755	41,8	71180
Yüksek Gelirli Ülkeler	18036	52,6	16294	47,4	34331
Türkiye	433	25,3	1280	74,7	1713

Kaynak: International Labor Organization, ILOSTAT Database, 2020 *Veriler, Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Standart Sanayi Sınıflandırması (ISIC Rev4 I) dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nün 2020 verilerine göre dünya genelinde konaklama ve yiyecek içecek hizmetleri sektöründe istihdam edilen 143 milyon 661 bin kişinin %54,1'ini kadınlar oluşturmaktadır. Türkiye verilerine bakıldığında kadınların turizm sektöründe istihdam edilme oranının (%25,3) 2019 verilerinde olduğu gibi dünya ortalamasından geride olduğu görülmektedir.

Tablo 6: Turizm Sektöründe İstihdamın Cinsiyete Göre Dağılımı (AB-27)

Yıllar	Toplam	Erkek	Kadın
2010	186914	102413	84501
2011	186932	102136	84796
2012	186217	101384	84833
2013	185478	100724	84754
2014	187675	101782	85891
2015	189717	102843	86874
2016	192607	104411	88195
2017	195615	106036	89579
2018	197973	107232	90740
2019	199961	108186	91775

Kaynak: European Commission, EUROSTAT Database,2020

Avrupa Birliği (AB-27) üye ülkelerinde turizm sektöründe istihdamın cinsiyete göre dağılımı Tablo 6'da verilmiştir. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde 2019 yılı itibariyle 199 milyon 691 bin kişi turizm sektöründe istihdam edilmektedir.

Tablo 6 incelendiğinde kadın istihdamının erkek istihdamına göre düşük olduğu görülmektedir. Avrupa Birliği ülkelerinde turizm sektöründe çalışanların büyük çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır (Uca, 2019: 93).

Tablo 7:Türkiye'de Turizm Sektöründe (Konaklama ve Yiyecek İçecek Hizmetleri) İstihdam Edilen Kişilerin Yıllara ve Cinsiyete Göre Dağılımı (15+)

Yıl	Kadın (Bin)	Erkek (Bin)	Toplam (Bin)
2014	278	1073	1351
2015	317	1132	1449
2016	344	1127	1471
2017	372	1151	1523
2018	411	1219	1630
2019	430	1271	1701
2020*	389	1124	1513

Kaynak: TÜİK, (https://data.tuik.gov.tr) (15.12.2020)*2020 yılı verileri Eylül ayı baz alınmıştır.

Tablo 7 verileri iktisadi faaliyet kolları Nace Rev. 2I koluna göre oluşturulmuştur. I kolu turizm sektörünü (konaklama ve yiyecek içecek hizmetleri) temel almaktadır ve kadın istihdamının erkeklere kıyasla düşük olduğu fakat yıllar içerisinde artış gösterdiği görülmektedir.

Erkeklerin ve kadınların çalışma durumları arasında hala önemli farklılıklar mevcutur (Campos-Soria, Marchante-Mera ve Ropero-Garcia, 2011: 2). Turizm işgücü açıkça cinsiyetlendirilmiştir ve sektördeki pozisyonların çoğunluğunda kadınlar yer almaktadırlar. Fakat son yıllarda yapılan araştırmalar da özellikle yapısal ve kültürel faktörlerin, kapitalizm ve ataerkilliğin birleşimi ile kadınların turizm işgücü piyasasında sınırlı ve dezavantajlı işlerde istihdam edildiği vurgulanmaktadır (Dumbraveanu, Light, Young ve Chapman, 2016: 153).

Kadınları güçlendirme alanlarından biride sağlıktır (Akgül, 2020: 164). Dünya Sağlık Örgütü "kadın sağlığı" tanımlamasını kadının sadece hastalık ya da sakatlığının olmayışı değil ruhen, bedenen ve sosyo-ekonomik açıdan tam bir iyilik hali içinde olması olarak tanımlamıştır (Çoşkun ve Özdilek, 2012: 35). Yapılan

araştırmalara göre kadınların yaşam kalitelerinin erkeklere göre düşük olmasına karşın daha uzun süre yaşadıkları tespit edilmiştir (Demirgöz Bal, 2014: 16).

Küresel Cinsiyet Uçurumu Raporunun (2020) sağlık ve hayatta kalma kategorisine baktığımızda üç ülke hariç (Arnavutluk, Ermenistan ve Azerbaycan) %97 oranında cinsiyet eşitsizliği boşluğunu kapattığı görülmektedir (GGGR, 2020). Fakat kadınların iknci sınıf insan muamelesi görmeleri Pakistan (%94,6), Hindistan (%94,4), Vietnam (%94,2) ve Çin'de (%92,6) milyonlarca kadının sağlık hizmetlerine erişimde erkeklerden geride kaldığı görülmektedir (Demirgöz Bal, 2014: 17; GGGR, 2020: 14). TÜİK (2019) verilerine göre toplam nüfusun % 49,8'ini oluşturan kadınların erkeklerden daha uzun süre yaşadıkları belirtilmiştir. Beklenen yaşam süresi kadınlarda 81,0 yıl erkeklerde 75,6 yıl olarak açıklanmıştır. Yaşamda mutluluk verilerine göre kadınlarda mutluluk oranı %57,0 iken erkeklerde %47,6 oluşmuştur. Açıklanan veriler ışığında evli kadınların %60,2'si, evli erkeklerin %50,6'sı, bekâr kadınların %49,1'i,bekâr erkeklerin % 41,3'ü mutlu olduğunu belirtmiştir. Mutluluk algısı açısından medeni halin mutluluk üzerinde bir etkisi olduğu belirtilmiştir (TÜİK, 2019).

2.BÖLÜM

TURİZMDE KADIN OLMAK

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için sosyal ve ekonomik bir aktör olan turizm; istihdam sağlama, döviz girdisi ve ekonomik büyüme açısından oldukça önemli bir sektördür (Kazoğlu: 2018: 6). Yapısı gereği temelde insan ilişkilerine dayanan turizm sektörü farklı sosyo-kültürel yapıya sahip toplumlar ile etkileşim içerisindedir (Duran, 2009: 1).

2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'nin merkezinde bulunan toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınların güçlendirilmesi ve kimsenin geride bırakılmaması gibi taahhütlerin yerine getirilmesinde önemli bir araçtır ve konuda turizm etkili bir rol oynamaktadır. Ulusal ve uluslararası düzeyde cinsiyete duyarlı makro ekonomik politikaların etkin bir şekilde uygulanması turizm sektöründe kadınların ekonomik olarak güçlenmesini artıracaktır (UNWTO, 2019).

2.1.Kadın ve Turizm İlişkisi

Küreselleşme ile birlikte dünyada turizm gün geçtikçe gelişmekte ve büyümektedir (Tahtasakal, 2019: 12). İkinci Dünya Savaşından sonra yaşam standartlarının gelişmesi, turizm faaliyetlerinden beklenti ve isteklerin değişmesi neticesinde alternatif arayışlar gün yüzüne çıkmaya başlamıştır (Kazoğlu, 2018: 8). Bu arayışlar neticesinde turizmde metalaşma konusu tartışılmaya başlanmış; otantikliğin nasıl yok edildiği, mekânların nasıl tüketildiği, ahlaki sorumluluğun nasıl göz ardı edildiği, hizmetten üretim sektörüne nasıl terfi edildiği ve kadının bir meta olarak nasıl kullanıldığı ortaya çıkmıştır (Günlü Küçükaltan, 2019: 104-105).

Turizm sektöründe kadının rolü, kendisine yüklenen sorumluluklarla başlamaktadır (Sarı ve Akıncı, 2020: 559). Hizmet sektörünün alt sektörlerinden biri olan turizm, toplumsal cinsiyet eşitsizliğin en çok görüldüğü sektörlerden biridir (Tekin, 2017: 670). Hizmetin yoğun olarak görüldüğü turizmde kadın iki şekilde ortaya çıkmaktadır; birisi emek diğeri ise cinselliktir (Günlü Küçükaltan, 2019: 108).

2.1.1.Turizmde Kadın Kimliğinin Beden Üzerinden İnşası

Hizmetin baskın olduğu turizm sektöründe kadın üretimde metalaşarak tüketimin öznesi haline gelmektedir. Kadın bedeni cinsel haz nesnesi haline dönüştürülmüştür (Demez, 2012: 516). Özellikle kitle iletişim araçlarında kadın bedeninin cinsel bir obje olarak kullanıldığı ve ticarileştirildiği görülmektedir (Türksever Çapraz, 2019:7-8). Kadının turizmde bir meta olarak haberlerde, reklamlarda ve afişlerde kullanılması ile mal ya da hizmetler cazip kılınmaya çalışılmakta çoğu zaman bir destinasyon kadın bedeni üzerinden pazarlanabilmektedir (Günlü Küçükaltan, 2019: 109-111).

Kadın bedeninin dünya kültüründe bir meta olarak kullanıldığı aşikârdır. Amsterdam'daki "Red Light District" (Kırmızı Işıklar Caddesi) kadınların çıplak bedenlerinin sergilendikleri, seks müzelerinden, seks dükkânlarına, uyuşturucudan fuhuşa kadar meşhur olan bir turistik cazibe merkezi olarak karşımıza çıkmaktadır (Günlü Küçükaltan, 2019: 112). Uganda kadınlarının çok güzel olduklarını ifade eden Turizm Bakanının "kıvrımlı hatlara sahip kadınların" *(Curvy Women)* turizm ürünü olarak kullanılmasını, bölgenin turistik cazibe merkezi haline gelmesinde önemli olduğunu duyurmuştur. Kadınların nesneleştirilmeye çalışılması ülkede büyük tepkilerle karşılansada hükümet bu konudaki kararlılığını sürdürmektedir (The African Exponent, 2019).

Dünya turizm yazınına baktığımızda "Seks Turizmi" turistik ürün çeşidi olarak karşımıza çıkmaktadır. Çoğunluğunu erkeklerin oluşturduğu, özellikle refah seviyesi yüksek ülkelerden başka ülkere cinsel ilişki yaşamak amacıyla ziyaretler gerçekleştirmektedirler (Şeker ve Şeker, 2018: 40). Öyle görülüyor ki seyahat ve seks birbirine geçmiş, birçoğu sadece bu amaçla seyahat eder hale gelmiştir (Günlü Küçükaltan, 2019: 112).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin görüldüğü bir diğer yerde turistik cazibe merkezi olan müzelerdir (Günlü Küçükaltan, 2019: 115). İkinci dalga feminizm hareketinin beraberinde getirdiği gelişmeler ile kadın araştımalarında disiplinler arası çalışmaların yolu açılmış ve kadın müzesi kavramını ortaya çıkarmıştır (Eğitmen, 2014: 37). Dünyada kadın tarihini, sanatını, kadın öncüleri ve kadın anılarını ortaya çıkarmayı amaçlayan çeşitli temalarda kadın müzeleri kurulmuştur (Aydın, 2018: 123). "Kadın müzesi" adıyla ortaya çıkan Bonn Kadın Müzesi dünyadaki ilk kadın müzesi olarak kabul edilmektedir. Yaratıcı bir ruha sahip olan kadın müzeleri, çeşitli konseptleri ile kadın kültürünü yaymaya çalışan turistik çekiciliği olan toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlandığı bir aracıdır (Aydın, 2018: 128; Günlü Küçükaltan, 2019: 116).

2.1.2.Turizmde Kadın Kimliğinin Emek Üzerinden İnşası

Tarihsel süreç içerisinde toplumsal cinsiyet rolleri gereği eril tahakkümün baskısı ile sınırlandırılan kadın emeği değersizleştirilerek görünmez kılınmaya çalışılmıştır (Özateş, 2015: 26-27). Küreselleşme ile birlikte değişen ekonomik sistemde kadınlar ekonomik gelir elde etmek isteyerek evde üretim yapmaya başlamışlardır (Çoşar, 2017: 120). Turizm sektörü geleneksel tarımsal üretimin azaldığı birçok ülkede en önemli endüstri kaynağı olmuştur (Çelik Uğuz ve Topbaş, 2014: 497).

Turizmde bir kalkınma stratejisi haline gelen "kadın emeği" üretim ve tüketim döngüsü içerisinde ilerlemektedir (Tuncel, 2009: 26). Turizm sektörü kadınlar için; küçük ve orta büyüklükte gelir getiren, ev içi ihtiyaçları karşılayan, serbest meslek olarak tanımlanabilecek bir iş sahası oluşturmakta ve kadının toplumda statü kazanmasında etkietmektedir (Bayram, 2019: 57).

Turizmde kadın çalışanların oranı diğer sektörlere oranla daha yüksektir (Çiçen, 2019: 41). Akoğlan Kozak (1996), yaptığı çalışmada turizm sektöründeki işlerin kadınların ev işlerinin uzantısı olduğunu ifade etmiş ve emek yoğunluğu üzerinde dururken sektördeki kadın yoğun iş alanı egemenliğinede vurgu yapmıştır (Akoğlan Kozak, 1996: 17). Turizmin kadın yoğun bir sektör olmasına rağmen cinsiyetlendirilmiş bir yapısı mevcuttur (Kaya, 2017: 14).

Yapılan araştırmalar göstermektedir ki turizmde "kadın emeği" daha çok istihdam boyutunda ele alınmaktadır. Endüstrileşme ile birlikte kadınlar için önemli iş olanakları ortaya çıkmıştır (Şahinde, 2015: 120). Kadınlar turizm sektöründe aile işletmelerinde, pansiyon, kat hizmetleri personeli, otellerde çamaşırcı, ütücü ve servis elemanı gibi işlerde çalışmaktadırlar (Çiçen, 2019: 41).

Turizm sektöründe kadın daha çok el emeğine dayalı kısımda yer almıştır (Bayram, 2019: 57).Turizm sektöründe satılan hediyelik eşyalar vb birçok ürün kadınlara yöneliktir ve bunları tasarlayanlar yine kadınlardır (Günlü Küçükaltan, 2019: 111-113). Ayrıca yerel ürünlerin imalatı (tarhana, pekmez, salça vb.), hizmet ve satışıda (mutfak, sunum vb.) yine kadınlar tarafından kadınlara yönelik yapılan bir etkinliktir (Fidan ve Nam, 2012: 53).

Turizm sektöründe kadın emeğinin değersiz görülmesi neticesinde kadınlar işe alma, ücretlendirme ve terfi konularında cinsiyetçi ayrıma maruz kalmaktadırlar (Çelik Uğuz ve Topbaş, 2016: 69). Özellikle turizm sektöründe yapılan işin cinsiyet

açısından hiçbir faklılığı olmamasına rağmen kadınlar cinsiyetelerinden dolayı ikincil konuma itilmekte ve ekonomik güç erkek bireyler arasında pay edilmektedir (Üstük, 2018: 21).

2.2. "Kadın ve Turizm" Alanyazın İncelemesi

Ulusal ve uluslararası alanyazın incelendiğinde "kadın ve turizm" konulu birçokçalışma bulunmaktadır. Uluslararası alanyazında turizmde cinsiyet eşitsizliği üzerine yapılan çalışmalar;

- cinsiyet eşitliğini teşvik eden politikalar oluşturma ve kadınları güçlendirme projeleri (Ferguson, 2011; Ferguson ve Alarcon, 2015),
- cinsiyete dayalı ücret ayrımı ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi (Moreno ve Canada, 2018; Skalpe, 2007),
- turizm söyleminde toplumsal cinsiyet rolleri ve yoksulluğun azaltılması (Tucker ve Boonabaana, 2012; Costa vd., 2012),
- sürdürülebilir kalkınma hedeflerinde cinsiyet eşitliği (Ferguson, 2018; Alarcón ve Cole, 2019; Alrwajfah, Almeida-García ve Cortés-Macías, 2020),
- kadınların turizm alanında kararlara katılımı (Male ve Costa, 2014),
- kadınların turizmde çalışma alanları (Antara vd., 2019),
- turizmde cinsiyet eşitliği (Costa vd., 2017; Janta ve Christou, 2019) ve
- kadınların sezonluk, nitelik gerektirmeyen işlerde ve düşük ücretlerleçalışması (Santos ve Varejão, 2007; Cave ve Kılıç, 2010; Santero- Sanchez vd., 2015; Segovia-Perez vd., 2019; Hutchings vd., 2020) şeklinde sıralanabilir.

Kinnard ve Hall (1996), yaptıkları çalışmada turizm sektöründe "kadın işi" "erkek işi" ayrımının olduğunu ve nitelik gerektirmeyen işlerin büyük çoğunluğunda kadınların çalıştığını belirtmiştir. Biswas ve Cassel'in (1996) çalışmasında erkeklerin üst düzey önemli pozisyonlarda görev aldıkları, kadınların ise daha düşük ücretli işlerde (temizlik, ütü, bulaşık vb.) çalıştıklarını ifade etmektedir. Li ve Leung (2001) tarafından yapılan çalışmada asya otellerinde çalışan kadınların kariyer engellerinin kültürel ve toplumsal normlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kattara (2005), Mısırdaki beş yıldızlı konaklama işletmelerinde gerçekleştirdiği çalışmasında kadınların cam tavan engeline takıldıklarını ve yönetici pozisyonlarında çok fazla görev alamadıklarını belirtmiştir. Poulston (2008) turizm sektöründe kadın çalışanların çalışma arkadaşları ya da misafirler tarafından cinsel tacize maruz kaldıklarını belirtmiştir. Arzjani ve Rahiminezhad (2011) çalışmalarında kadınların turizm sisteminde en rahat çalıştıkları alanın girişimcilik olduğunu ifade etmişlerdir.

Ulusal alanyazın incelendiğinde ise Tükeltürk ve Perçin (2008), Mayuk (2013), Ciğer ve Uyar (2016), Sökmen ve Şahingöz (2017) ve Demirel ve Perçin (2018) yaptıkları çalışmalarda kadınların otel işletmelerinde üst kademelerde görev alamamaları ve cam tavan engeline takılmalarının sebebinin toplumsal roller olduğu belirtilmiştir. Kaya (2017), Çakır, Barakazı ve Barakazı (2017) ve Başaran ve Ateş (2019) turizmde kadın istihdamı üzerine çalışmalar yapmışlardır. Tuncel (2009) ve Neziroğlu (2018) yaptıkları çalışmalarda turizm haberlerinde eril bir dilin hâkim olduğunu ve kadının cinsel bir obje olarak görüldüğü sonucuna ulaşmışlardır. Gebelek (2008) ve Ekiz Gökmen (2011) turizm sektöründe istihdam edilen göçmen kadınların düşük ücretle, niteliksiz işlerde çalıştıklarını ve cinsel tacize maruz kaldıklarını saptamışlardır. Fidan ve Nam (2012), Yirik ve Yıldırım (2014), Boyacıoğlu (2014), Karakaş ve Gökmen (2016), Altındal ve Gül (2016), Işık, Tırak ve Işık (2016), Şimşek, Özgener ve İlhan (2017), Bayram (2018) ve Serinikli (2019) tarafından yapılan çalışmalarda kırsal turizmde kadın girişimciliğinin bölgesel kalkınma ve kadınların ekonomik bağımsızlığı açısından önemi vurgulanmıştır. Ülkü ve Köroğlu (2014) yılındaki çalışmasında kadın tüketicilerin turistik ürün satın almada medeni hal ve çocuk sahibi olamalarının etkili olduğunu saptamışlardır.

Akoğlan Kozak (1996), Anafarta, Sarvan ve Yapıcı (2008), Uğuz ve Topbaş (2014), Dinçer, Akova, Ertuğrul ve Çifçi (2016) ve Kaya ve Topbaş (2019) kadınların turizm sektöründe kariyer engelleri, çalışma koşulları, sosyal güvence ve cinsiyete dayalı ücret ayrımcılığı konuları üzerine çalışmalar gerçekleştirmişlerdir.

Ulusal ve uluslararası alanyazın karşılaştırıldığında yapılan çalışmalarınbenzer açılardan ele alındığı görülmektedir. Özellikle kadınların cam tavan, düşük ücret, niteliksiz çalışma koşulları üzerinde yoğunlaşılmıştır. Turizm sektöründe cinsel tacizin fazla olduğu üzerine kanı oluşmuş olsada alanda yapılan çalışma sayısının az sayıda olduğu görülmüştür.Son yıllarda giderek artan kadın girişimciliğini araştırmacılar kadınlar açısından turizmde en güvenli çalışma alanı olarak tanımlamaktadırlar. Kadın girişimciliği daha çok kırsalda bulununan kadının ekonomik faaliyetlerini artırmak ve turizmi canlandırmak üzerine planlanmaktadır.

Kadına yönelik cinsiyet temelli ayrımcılık ne kadar devam etse de, turizm sektörünün, kadınlar için halen önemli bir istihdam alanı olduğu bilinmektedir (Cukier ve diğerleri, 1996: 252). Akademisyenler ve uluslararası kuruluşlar tarafından yapılan çalışmaların neredeyse tamamı, kadınların işlerine, ücretlerine, çalışma koşullarına, terfilerine cinsiyetlerinden dolayı ayrımcılığa maruz kaldıklarını göstermiştir. Kadınların nitelikleri, eğitimleri ve deneyimleri yerine, cinsiyetlerini dikkate alarak belirli haklar ve sorumluluklar vermek, ayrımcılığın en belirgin göstergesidir. Turizm işletmelerinin en temel amacının, müşterilerini memnun etmek ve karlılıklarını artırmak için müşterilerine en iyi hizmeti sunmak olduğu göz önünde bulundurularak, işletmelerin geleceği açısından çalışanları ayrım yapmaksızın pozitif ve eşit değerlendirmek gerekliliktir.

3.BÖLÜM

"KADIN VE TURİZM" KONULU ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZ VE GÖRSEL HARİTALAMA BULGULARI

3.1.Araştırmanın Amacı

Turizm multidisipliner yönüyle birçok alan ile yakından ilişkili olması sonucunda kadın ve turizm olgularını kapsayan çalışmaların giderek arttığı görülmektedir. Günümüzde giderek artan bibliyometrik çalışmalar ışığında "kadın" konusunun güncel ve önemli olması da çalışmanın yapılmasında etken rol oynamıştır.

Çalışmada ulusal ve uluslararası alanyazında "kadın ve turizm" olgusunu birlikte ele alan çalışmaların (makale, tez, bildiri, kitap vb.) belirlenen parametreler doğrultunda bibliyometrik profilinin çıkartılması ve sonuçların görsel haritalama yöntemi ile analiz edilmesi amaçlanmaktadır.

3.2. Araştırmanın Önemi

Araştırmada "kadın ve turizm" olgularını ele alan çalışmaların geçmişten günümüze nasıl bir yol izlediğini belirleyebilmek amaçlanmaktadır. Araştırmada "kadın ve turizm" olgularını birlikte inceleyen çalışmalarının hangi konuları ele aldığını, çalışmaların hangi disiplinlerle ortak yapıldığını, yıllara göre dağılımı, hangi yazarların alana katkı sağladığı ve popüler konuların neler olduğuna dair boşluğun doldurması önceliklendirilmiştir.

Turizmin “emek-yoğun” olduğu kadar “kadın-yoğun” bir sektör olması nedeni ile çalışmanın “kadın ve turizm” konusunda alanyazına katkı sağlaması ve gelecekte yapılacak araştırmalara bir kaynak niteliği taşıması hedeflenmektedir.

3.3.Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın ulusal ve uluslararası iki boyutu bulunmaktadır. Ulusal boyutunda Dergipark Akademik, Google Scholar ve YÖK Ulusal Tez veri tabanlarından çevirimiçi ulaşılan çalışmalar ve Uluslararası boyutunda ise Web of Science veri platformundan elde edilen çalışmalar ile sınırlıdır. Çalışmalar online olarak sürekli güncellenmekte olduğundan sonuçları elde edebilmek için belirli zaman aralığında veri çekimi de araştırmanın diğer bir sınırlılığıdır. Ulusal alanyazında elde edilen verilerin VOSviewer yazılım programı ile haritalandırılamaması ise araştırmanın son sınırlılığı olarak kabul edilebilir.

3.4. Araştırmanın Yöntemi

Herhangi bir alanda yapılan çalışmalarda mevcut alanyazındaki çalışma sayısı karşısında, araştırmacılar kendilerini çoğu zaman yetersiz ve çaresiz hissedebilmektedir. Bu durumu kısa zamanda çözebilecek ve etkin okuma düzeyine ulaştıracak tekniklerden birisi de bibliyometrik analizdir (Kurutkan ve Orhan, 2018). Bu nedenle araştırmada bibliyometrik analiz ve görsel haritalama teknikleri kullanılmıştır.

Emek yoğun yapısından ve kadınların sektörde aktif rol almasından dolayı birçok araştırmacı “kadın ve turizm” konuları üzerine çalışmalar gerçekleştirmiştir. Bu araştırmada kadın-turizm ilişkisinin boyutunu ortaya koymak adına tüm

çalışmalar bir bütün olarak ele alınıp, belirli parametreler ile bibliyometrik analiz tekniği uygulanmıştır.

Araştırmada Dergipark Akademik, Google Scholar ve YÖK Ulusal Tez veri tabanlarında ve Web of Science veri platformunda ulaşılan “kadın ve turizm” konulu çalışmalar tespit edilmiştir. Ulusal alanyazında elde edilen çalışmalaroluşturulan paremetreler çerçevesinde bibliyometrik analiz tekniği ile incelenmiştir. Web of Science veri platformundan ulaşılan uluslararası çalışmalar bibliyometrik analize ilaveten bibliyometrik haritalama (görsel haritalama)analizine tabi tutulmuştur.

3.4.1. Bibliyometrik Analiz

Bibliyometri kavramı köken olarak Grekçe biblio (kitap) ve metric (ölçek, ölçüm) kelimelerinin bir araya gelmesiyle oluşmaktadır (Kurt, 2019:16). Bibliyometri terimi ilk kez 1934 yılında P.Otlet tarafından yayınlanan "Traite De Documentation Le Livre Sur Le Livre Theorie Et Pratique" isimli çalışmada geçmesine rağmen kütüphane ve bilgi bilimi literatüründe ilk kez 1969 yılında Pritchard tarafından Journal of Documentation adlı dergide yayınlanan "Statistical Bibliography or Bibliometrics?" isimliçalışmada görülmüştür (Aksaray, 2019:8).

Bibliyometri kavramını ilk olarak Pritchard (1969), *"matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin bilimsel iletişim ortamlarına uygulanması"* şeklinde tanımlamıştır(Pritchard,1969:348). Bibliyometri, akademik çalışmaların farklı unsurlarının sayısal analizler ve istatistikler yardımıyla incelenmesi ile ilgilenmektedir (Zan, 2012: 15). Nicel bir araştırma tekniği olan bibliyometrik analizler, keşfedici veya tanımlayıcı çalışmalar olarak değerlendirilmektedir (Kurutkan ve Orhan, 2018: 10).

Bibliyometrik analiz ise bilimsel bilgi paylaşım araçlarının yazar sayısı, yayın yılı, yayınlandığı dergi, konu, yayın bilgisi gibi farklı özelliklerin niceliksel olarak analiz edilmesi (Altuntop, 2019: 25) olarak tanımlanmaktadır. Bir bilim dalı ile ilgili farklı türlerden yapılan akademik çalışmaların bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenerek bilim dalının gelişim evresinin nicelik ve nitelik bakımından değerlendirilmesinde önemli rol oynamaktadır (Law ve Cheung, 2008; Temizkan, Çiçek ve Özdemir, 2015).

Bibliyometrik araştırmalarla bir bilim dalında herhangi bir konuda en verimli araştırmacılar belirlenirken, birbirleri arasındaki etkileşimde gözler önüne serilebilmektedir. Bu araştırmalar çeşitli konularda ülkeler, kurumlar veya ekoller arasında karşılaştırma yapılmasına da olanak sunmaktadır (Al, 2008: 19). Bibliyometrik veriler doğrultusunda çalışmaların, belgelerin veya yayınların konu, yazar, yayın bilgisi, atıf yapılan kaynaklar vb. özelliklerinin niceliksel olarak analizi ile ortaya koyulabilmektedir (Altuntop, 2019: 26).

Bibliyometrik analiz yöntemi alanyazının makroskopik olarak incelenmesine yarayan okuyucuya adeta bir projeksiyon sunan önemli tekniklerdendir (Kurutkan ve Orhan, 2018).

Bibliyometrinin ilgilendiği konuların başında yer alan "atıf yapma" (citation) kavramı (Al, 2008: 19) bir belgenin başka bir belgeye verdiği bilgiyi (Uşkul, 2016: 16) araştırma alanındaki ana çalışmaların geçmişten bugüne nasıl geliştiğine ilişkin genel durumu ortaya çıkarır (Doyle ve Julian, 2005).

Bibliyometrik analizlerkabaca iki amaç için yapılmaktadır: atıf konusunu çözümlemek ve yayınların performansı konusunda genel bir kanaate varmak, atıf konusunda bakılan temel parametreler ise en çok atıf alan çalışma, en çok atıf alan yazar, en çok atıf alan dergi, en çok çalışılan konu, en fazla işbirliği

yapılan ülke, yazarların çalışmalarında beraberce yapılan atıf (bibliometric coupling), bir çalışmada birlikte atıf yapılan yazarlar belli konuda ön plana çıkarttıkları kelime ve kavramlardır. Yayınların performansı konusunda ön plana çıkan konular ise daha çok kişilerin, kurumların ve ülkelerin durumlarının karşılaştırmalı bir şekilde verilmesidir (Kurutkan ve Orhan, 2018).

Alanyazında yer alan ilk bibliyometrik çalışma Cole ve Eales tarafından 1917 yılında, Türkiye'de ise ilk çalışma Özinönü tarafından 1970 yılında yapılmıştır (Altuntop, 2019: 28). Özinönü tarafından yayınlanan "Growth in Turkish Positive Basic Sciences" adlı kitap bibliyometri alanı için yapılan çalışmalara öncü niteliğindedir (Al, 2008).

Turizmin birçok alan ile yakından ilişkili olması araştırma alanını genişletmektedir. Araştırmacı ve çalışma sayısı fazla olan turizm alanında bibliyometrik çalışmalar tercih sebebidir (Hall,2011). Turizm alanyazınında ulusal ve uluslararası birçok bibliyometrik çalışma bulunmaktadır.

Uluslararası alan yazına bakıldığında Bao (2002), yayınlanmış turizm tezlerini bibliyometrik açıdan incelemiştir. Jogaratham vd. (2005), 1992-2001 yılları arasında turizm alanındaki 11 dergiyi yazarların üniversiteleri ve en fazla yayın yaptıkları dergiler açısından incelemişlerdir. Ryan (2005), 1990-2004 yıllarında turizm dergilerinde yayınlanan makalelerin yazarlarını incelemiştir. Mckercher vd. (2006), 25 turizm dergisinde yayınlanan 3.153 makaleyi bibliyometrik parametreler doğrultusunda değerlendirmiştir. Huang ve Hsu (2008), 2000-2005 yılları arasında yayınlanan 500 makaleyi yazar, yöntem ve konu gibi değişkenlere göre incelemiştir.

Ulusal alanyazın incelendiğinde çalışmalar 1990'lı yıllarda ivmelenmeye başlamıştır. Kozak (1994) Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi'nin ilk beş yılında yayınlanan makaleleri bibliyometrik analiz ile incelemiştir. Bozok vd. (2017) kırsal

turizm konusunda ulusal ve uluslararası 400 çalışmayı incelemiştir. Boyacıoğlu ve Elmas (2019), "turizm ve kadın olgusunu" ulusal alanyazında incelemiş, 85 çalışmayı bibliyometrik analiz yöntemi ile değerlendirmiştir. Işık ve diğerlerinin (2019) yaptığı çalışmada "turizm ve girişimcilik" konularında 96 esere ulaşmış, çalışmaların kadın girişimciliği ve iç girişimcilik üzerine yoğunlaştığı sonucuna varılmıştır. Bayram (2019) Türk turizm alanyazınında "kadın" anahtar kelimesi taraması sonucunda 26 çalışmayı değerlendirmiş, çalışmaların girişimcilik ve iş yaşamı konularında yoğunlaştığını tespit etmiştir.

3.4.2.Görsel Haritalama Yöntemi

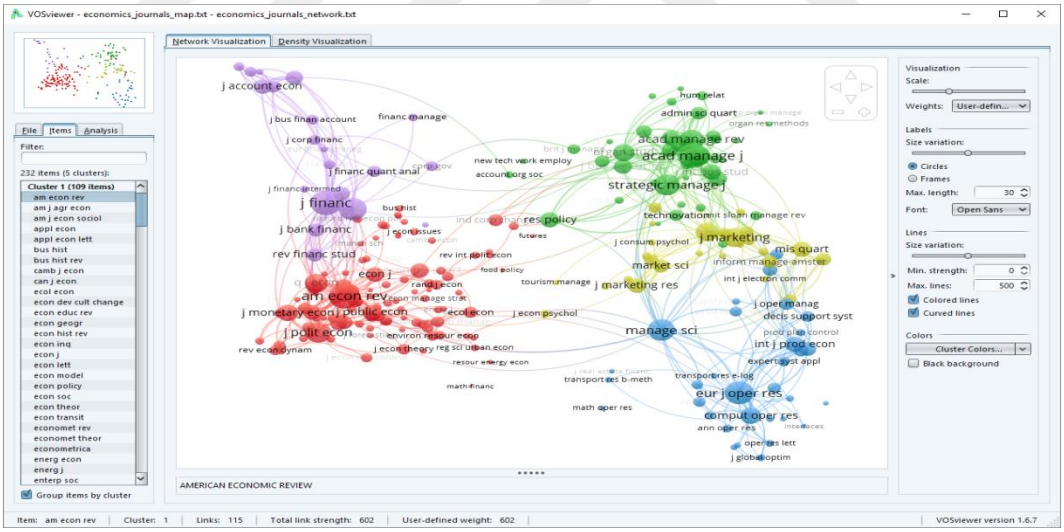
Bibliyometrik haritalama yöntemi; ülkelerin, enstitülerin veya araştırmacıların bilimsel ürünleri değerlendirmesi, bilim ve teknoloji alanında oluşturulan ürünleri görüntülemek-görselleştirmek amacıyla kullanılmaktadır (Noyons ve Calero, 2009; Noyons ve Van Raan, 1998).

Bibliyometrik haritalama analizi için çok sayıda yazılım geliştirilmiştir. Bibexcel, CiteSpace II, Gephi, Pajek, VOSviewer ve Science of Science Tool bu yazılımlardan bazılarıdır (Altuntop, 2019: 29).

Bibliyometrik haritalama yapabilmek için bibliyometrik veritabanına ulaşmak oldukça önemlidir. Bu veritabanı yayın başlığı, özet, yazar/yazarlar, yıl gibi bilgiler içermektedir. Dünya çapında yayın yapan Thomson Reuter ve Elsevier tarafından desteklenen WoS veritabanından bu bilgilere ulaşılabilmektedir (Özköse, 2017: 12). Bu çalışmada Nees Jan Van ECK tarafından geliştirilmiş olan bibliyometrik ağları oluşturmak ve görselleştirmek için VOSviewer yazılımı kullanılmıştır.

Nees Jan Van ECK'in "Methodological Advances in Bibliometric Mapping of Science" adlı doktora tezinde VOSviewer'ın PAJEK gibi ilişki kurma ve görselleştirme yazılımlarına göre daha iyi sonuçlar verdiğini ayrıca diğer programların eksikliklerini giderdiğini ortaya koymuştur. VOSviewer kümeleme tabanlı çalışmaktadır. Bu durum verilerin analiz edilmesini kolaylaştırmıştır (Özköse, 2017: 13).

VOSviewer programı bibliyometrik ağların analizinde kullanılmaktadır. Program Java tabanlı çalışmaktadır. Programın özelliği sayesinde büyük haritalar oluşturulabilir. Programda bulunan özel algoritmalar metin madenciliği işlevi sunmaktadır (VOSviewer, 2020). Aşağıda Şekil 1 de VOSviewer arayüzünden alınan bir örnek gösterilmektedir.

Şekil 1: VOSviewer Örneği
Kaynak:(https://VOSviewer.com), (15.10.2020)

Şekil 1'de önemli hususlardan birincisi renkler, diğeri ise yazı puntolarıdır. Renkler kümeleri temsil eder ve her bir renk farklı kümeyi temsil ederken etiketler ise o alandaki başlık, yazar, terim gibi kavramları göstermektedir. Yazı puntosunun

artması o kavramın öneminin arttığını gösterirken küçülmesi o kavramın diğerlerine göre daha az önemli olduğunu göstermektedir (Özköse,2017: 14).

3.5.Araştırmanın Bulguları

Çalışmanın analizi iki boyutludur. Ulusal ve uluslararası alanyazın ayrı olarak ele alınmıştır. Bunun sebebi elde edilen veriler doğrultusunda belirlenecek olan yeterlilik veya boşluğun tespitinin daha rahat ve anlaşılır yapılabilmesidir. Çalışmanın uluslararası boyutu Web of Scienceveri tabanından sağlanmıştır. Ulusal boyutunda ise Dergipark Akademik, Google Scholar ve YÖK Ulusal Tez veri tabanları kullanılmıştır.

Günümüzde bibliyometrik araştırmalar için veri elde etmede kullanılabilecek birçok veri platformu bulunmaktadır. Bunlar; Web of Science, Scopus, Google Scholar, Pubmed, MEDLINE, EBSCO, Science Direct vb. en önemli veri tabanlarıdır(Chen, 2017). Çalışma alanımız ile en fazla yayının Web of Science veri tabanında olması seçimimizi belirlemiştir.

İlk olarak "kadınve turizm" konulu çalışmaların bibliyometrik özelliklerinin incelenmesi için 2020 yılının Temmuz-Ağustos-Eylül aylarında çevirimiçi olarak taranabilen Dergipark Akademik, Google Scholar ve YÖK Ulusal Tez veri tabanlarından ulaşılan çalışmalar "kadın ve turizm" olgusunu anahtar kelime olarak birlikte ele alan 188 çalışma (makale, tez, bildiri ve kitap) değerlendirilmeye alınmıştır. Elde edilen çalışmalar oluşturulan parametreler doğrultusunda incelenmiş ve bibliyometrik profil oluşturulmuştur. Ulusal alanyazın taraması sonucu elde edilen çalışmalar görsel haritalama yazılım programına yüklenemediği için bibliyometrik görsel haritalama yapılamamıştır.

Görsel haritalama için Web of Science veri platformunun https://login. webofknowledge.cominternet adresinden ulaşılan kayıtlar 15.09.2020 – 26.10.2020

tarihleri arasında “tourism and women” “tourism and gender” “tourism and female” anahtar kelimeleri ile yapılan tarama sonucunda 3.245 çalışma analiz için esas alınmıştır. Web of Science veri tabanı çok geniş bir perspektife sahip olması ve oldukça zengin içerikler sunması açısından seçilmiştir.

Web of Science analizinde çalışmalar oluşturulan parametreler kapsamında incelenmiştir. Çalışmaların analizi için kullanılan parametreler:

- çalışmaların kategorileri,
- yayın yılları,
- belge türleri,
- finansman sağlayan kurumlar,
- yazarlar,
- kurum kaynak başlıkları,
- kitap serisi başlıkları,
- konferans başlıkları,
- ülkeleri/bölgeleri,
- editörleri,
- grup yazarları,
- dilleri,
- araştırma alanlarıdır.

Araştırmanın veri analizleri Vosviewer paket programı ile yapılmıştır. Vosviewer, bibliyometrik ağları oluşturmak ve görselleştirmek için kullanılan bir yazılım aracıdır. Ayrıca Vosviewer, bir bilimsel literatürdençıkarılan önemli terimlerin birlikte oluşum ağlarını oluşturmak ve görselleştirmek için kullanılabilecek metin madenciliği işlevi de sunmaktadır (Van Eck ve Waltman, 2020). Vosviewer programının özelliği sayesinde veri haritalandırılması gerçekleştirilmiş ve görsel haritalama yöntemi olarak Vosviewer programının 1.6.15 sürümü kullanılmıştır. Elde edilen 3.245 çalışma metin verisine dayalı haritalama ve bibliyografik verilere dayalı haritalama analizi yapılmıştır. Metin verisine dayalı haritalamada “kadın ve turizm” konulu çalışmalarda en çok kullanılan terimler bulunmuştur. Daha sonra bibliyografik haritalama yapılarak beş ana başlık altında incelenmiştir. Bunlar;

- Bibliographic coupling (bibliyografik eşleştirme);

- Co-occurrence (eş dizimlilik);
- Citation (atıf);
- Co-citation (ortak atıf);
- Co-authorship (ortak yazar) şeklindedir.

Analiz içinde bulunan beş ana başlık da belirli alt başlıklar halinde incelemeye tabi tutulmuştur.

Şekil 2: Görsel Haritalama Analizi Alt Başlıkları

Bu eşleştirmeler; bibliographic coupling (bibliyografik eşleştirme) belgelere göre (documents), ülkelere göre(countries), kurumlara göre (organizations), kaynağa göre (sources) ve yazarlara göre(authors) beş alt başlıkla birlikte; citation (atıf) belgelere göre (documents), ülkelere göre(countries), kurumlara göre (organizations), kaynağa göre (sources) ve yazarlara göre(authors) beş alt başlıkla birlikte; co-authorship (ortak yazarlık) yazara göre (authors),kuruma göre (organizations) ve ülkeye göre (countries) üç alt başlıkla birlikte; co-occurence (eş dizimlilik) yazarların kullandıkları anahtar kelimelere göre (author-keywords); co-citation (ortakatıf) alıntılanan referanslara göre (citedreferences), alıntılanan kaynaklara göre(cited sources) ve alıntılanan yazarlara göre (cited authors) üç alt başlıkla birlikteincelenmiştir.

3.5.1. Ulusal Veri Tabanlarında "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmalar

2020 yılının Temmuz-Ağustos-Eylül aylarında çevirimiçi olarak taranabilen Dergipark Akademik, Google Scholar ve YÖK Ulusal Tez veri tabanlarından "kadın ve turizm" anahtar kelimeleri birlikte kullanılarakyapılan arama sonucunda 188 adet çalışmaya ulaşılmıştır.

Tablo 8: "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaları Yıllara Göre Dağılımı

YIL	ÇALIŞMA SAYISI	YIL	ÇALIŞMA SAYISI
1993	1	2007	3
1994	2	2008	6
1995	-	2009	3
1996	2	2010	2
1997	4	2011	8
1998	-	2012	6
1999	-	2013	4
2000	-	2014	12
2001	2	2015	6
2002	1	2016	12
2003	-	2017	25
2004	2	2018	35
2005	-	2019	44
2006	1	2020	7
TOPLAM		**188**	

Tablo 8'de ulaşılan çalışmaların yıllara göre dağılımı gösterilmiştir. Türkiye'de kadın ve turizm konulu ilk çalışmanın 1993 yılında yapıldığı, 2016 yılından itibaren ciddi bir artış yaşandığı tespit edilmiştir. Bu durum özellikle 2016 yılından itibaren turizm akademisyenleri arasında kadın konusundaki duyarlılığın artması şeklinde değerlendirilebilir.

Tablo 9: Ulusal Alanyazın Birincil Kaynakların Dağılımı

Yayınlar	Frekans	Yüzde %
Tez	69	% 36,70
Makale	67	% 35,64
Bildiri	29	% 15,42
Kitap	4	% 2,13
Kitap Bölümü	19	% 10,11
Toplam	**188**	**% 100**

Tablo 9'da ulusal alanyazında çevirimiçi ulaşılan kaynakların dağılımı verilmiştir. Elde edilen çalışmaların daha çok tez (%36,70) ve makale(%35,64) düzeyinde ele alındığı görülmektedir.

3.5.1.1.Tezler

Kadın ve turizm konusuyla ilgili ulusal alanyazında 69 adet tez hazırlanmıştır. Tablo 10 incelendiğinde ilk tezin 1993 yılında hazırlandığı tespit edilmiştir.

Tablo 10: "Kadın ve Turizm" Konulu Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

YIL	ÇALIŞMA SAYISI	YIL	ÇALIŞMA SAYISI
1993	1	2011	2
1994	1	2012	4
1996	1	2013	1
1997	1	2014	4
2002	1	2015	3
2004	1	2016	4
2006	1	2017	7
2007	2	2018	7
2008	2	2019	19
2009	3	2020	2
2010	2		
TOPLAM		**69**	

Tablo 10 incelendiğinde 2019 yılında yapılan çalışma sayısında ciddi bir artış görülmektedir. Bu durum giderek gelişen turizm sektöründe "kadın" konusunun araştırma alanı olarak ilgi gördüğü ile açıklanabilir.

Tablo 11: "Kadın ve Turizm" Konulu Tezlerin Türlerine Göre Dağılımları

Yüksek Lisans		Doktora	
Sayı	**Yüzde %**	**Sayı**	**Yüzde %**
61	% 88,40	8	% 11,60

Tablo 11 incelendiğinde ulaşılan tezlerin ağırlıklı olarak yüksek lisans derecesinde hazırlandığı belirlenmiştir. Doktora düzeyinde hazırlanan tezlerin sayıca az olduğu görülmektedir.

Tablo 12: "Kadın ve Turizm" Konulu Tezlerin Üniversite Dağılımı

ÜNİVERSİTE	SAYI	ÜNİVERSİTE	SAYI
Adnan Menderes Üniversitesi	1	Karabük Üniversitesi	1
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	Kırklareli Üniversitesi	1
Akdeniz Üniversitesi	1	Koç Üniversitesi	1
Anadolu Üniversitesi	3	Mersin Üniversitesi	6
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	1	Muğla Üniversitesi	1
Atatürk Üniversitesi	1	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	5
Atılım Üniversitesi	1	Mustafa Kemal Üniversitesi	1
Balıkesir Üniversitesi	2	Necmettin Erbakan Üniversitesi	1
Batman Üniversitesi	2	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	1
Beykent Üniversitesi	1	Nişantaşı Üniversitesi	1
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	1
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	5	Pamukkale Üniversitesi	1
Dokuz Eylül Üniversitesi	6	Sakarya Üniversitesi	1
Ege Üniversitesi	1	Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2
Gaziantep Üniversitesi	1	Selçuk Üniversitesi	2
Gazi Üniversitesi	4	Süleyman Demirel Üniversitesi	3
Hacettepe Üniversitesi	1	Trakya Üniversitesi	1
İnönü Üniversitesi	1	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	2
İstanbul Teknik Üniversitesi	1	Yaşar Üniversitesi	1
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	1		

Tablo 12 incelendiğinde Türkiye'deki birçok üniversitenin araştırma konusu üzerine en az bir yayını bulunduğu tespit edilmiştir. Yayın sayısı bakımından incelediğimizde Dokuz Eylül Üniversitesi ve Mersin Üniversitesi birinci sırada yer almaktadır.

Tablo 13: "Kadın ve Turizm" Konulu Tezlerin Enstitü Dağılımı

ENSTİTÜ	ÇALIŞMA SAYISI
Sosyal Bilimler Enstitüsü	63
Fen Bilimleri Enstitüsü	2
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	1
Göç Enstitüsü	1
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	2

Tablo 13'de "kadın ve turizm" konusunda farklı enstitülerin çalışmalar yaptığı fakat ağırlıklı olarak Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından tezlerin üretildiği

belirlenmiştir.Turizmin sosyal bilimler alanı içinde değerlendirilmesi bu durumu açıklamaktadır.

Tablo 14: "Kadın ve Turizm" Konulu Tezlerin Bölümlere Göre Dağılımı

BÖLÜM	SAYI	BÖLÜM	SAYI
Antropoloji Anabilim Dalı	1	Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı	1
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı	1	Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı	1
Çalışma Ekonomisi Anabilim Dalı	4	Seyahat İşletmeciliği Anabilim Dalı	1
Gastronomi ve Mutfak Sanatları Anabilim Dalı	4	Sosyoloji Anabilim Dalı	3
Gazetecilik Anabilim Dalı	2	Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı	3
İktisat Anabilim Dalı	1	Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı	40
İşletme Anabilim Dalı	3	Turizm Rehberliği ve Seyahat İşletmeciliği Anabilim Dalı	1
İşletme Yönetimi Anabilim Dalı	1	Belirsiz	2

Tablo 14'te "kadın ve turizm" konulu çalışmaların birçok bölüm ile yakından ilişkilendirildiği buna rağmen ağırlıklı olarak turizm işletmeciliği anabilim dalının çalışma konusu olduğu belirlenmiştir.

Tablo 15: "Kadın ve Turizm" Konulu Tezlerin Yazar Cinsiyet Dağılımı

Kadın Yazarlar		Erkek Yazarlar	
Sayı	**Yüzde %**	**Sayı**	**Yüzde %**
55	% 79,71	14	% 20,29

Tablo 15'de ulaşılan tezlerin yazarlarının cinsiyet durumları incelenmiştir. %79,71'lik oran ile çalışmalar kadın yazar ağırlıklıdır. Tez ve makale çalışmalarının başlangıcı yaklaşık aynı yıllara denk gelmektedir. Bu durumda ulusal alanyazında konunun o yıllarda çalışılmaya başlandığını söylemek mümkün olacaktır.

3.5.1.2.Makaleler

Kadın ve turizm konusunun ulaşılabilen kaynaklarda 1994 yılında çalışılmaya başlandığı görülmektedir.

Tablo 16: Kadın ve Turizm" Konulu Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

YIL	ÇALIŞMA SAYISI	YIL	ÇALIŞMA SAYISI
1994	1	2013	1
1996	1	2014	5
1997	2	2015	1
2001	2	2016	7
2004	1	2017	11
2008	3	2018	9
2011	3	2019	13
2012	2	2020	5
TOPLAM		**67**	

Tablo 16'da incelendiğinde uzun yıllar durağan seyreden çalışmalar 2016 yılından itibaren artış göstermektedir. Bu durum son yıllarda turizm sektöründe kadın konusundaki duyarlılığın artması olarak değerlendirilebilir.

Tablo 17: "Kadın ve Turizm" konulu Makalelerin Dergi Dağılımı

Dergiler	Frekans	Yüzde %
Turizm Dergileri	24	% 35,82
Diğer Dergiler	23	% 34,33
Sosyal Bilimler Dergileri	20	% 29,85

Tablo 17'de gösterildiği üzere ulaşılan makalelerin %35,82'si turizm dergilerinde, %34,33'ü çeşitli konularda yayın çıkaran dergilerde, % 29,85'i ise sosyal bilimler dergilerinde yayınlanmıştır. "Kadın ve turizm" konularının disiplinler arası ilişkileri göz önüne alındığında dergi yayın sayısı dağılımını açıklamaktadır.

Tablo 18: "Kadın ve Turizm" Konulu Makalelerin Yazar Cinsiyet Dağılımı

Tek Yazarlı Makaleler		Çok Yazarlı Makaleler		Karma Yazarlı Makaleler	
Kadın	17	Kadın	17	Kadın-Erkek Karma	20
Erkek	4	Erkek	9		
Toplam	21	Toplam	26	Toplam	20

Tablo 18 verilerine göre tek ve çok yazarlı çalışmaların kadın ağırlıklı olduğu görülmektedir. Turizmde kadın konusu yine kadın araştırmacılar tarafından incelenmektedir.

3.5.1.3.Bildiriler

Araştırma sonucunda ulusal alanyazında kadın ve turizm konulu 29 adet bildiriye ulaşılmıştır.

Tablo 19: "Kadın ve Turizm" Konulu Bildirilerin Yıllara Göre Dağılımı

YIL	ÇALIŞMA SAYISI	YIL	ÇALIŞMA SAYISI
2007	1	2015	2
2008	1	2016	1
2011	3	2017	7
2013	2	2018	7
2014	3	2019	2
TOPLAM	**29**		

Tablo 19 verileri incelendiğinde 2017 ve 2018 yıllarında bildiri sayılarında bir artış görülmektedir. Bu durum son yıllarda kadın konusuna önem verildiğini bir kez daha vurgulamaktadır.

Tablo 20: "Kadın ve Turizm" Konulu Bildirilerin Kongre Türleri Dağılımı

Dergiler	Frekans	Yüzde %
Turizm Kongreleri	23	% 79,31
Girişimcilik Kongreleri	3	% 10,34
Yönetim Organizasyon Kongresi	1	% 3,47
Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Kongresi	1	%3,47
Göç ve Kadın Emeği Sempozyumu	1	%3,47

Tablo 20 verilerine göre kadın ve turizm konulu çalışmaların ağırlıklı olarak (%79,31) turizm kongrelerinde ele alındığı görülmektedir.

Tablo 21: "Kadın ve Turizm" Konulu Bildirilerin Yazar Cinsiyet Dağılımı

Tek Yazarlı Bildiriler		Çok Yazarlı Bildiriler		Karma Yazarlı Bildiriler	
Kadın	1	Kadın	8	Kadın-Erkek Karma	15
Erkek	1	Erkek	4		
Toplam	2	Toplam	12	Toplam	15

Tablo 21'de bildirilerin daha çok kadın-erkek karma yazarlı oldukları belirlenmiştir. Makalelerden farklı olarak bildiriler çoğunlukla kadın ve erkekler tarafından birlikte hazırlanmıştır.

3.5.1.4.Kitaplar

Ulusal alanyazında yapılan araştırma sonucunda kadın ve turizm konulu 4 adet kitaba ulaşılmıştır.

Tablo 22: "Kadın ve Turizm" Konulu Kitapların Yıllara Göre Dağılımı

YIL	ÇALIŞMA SAYISI
1997	1
2018	2
2019	1
TOPLAM	4

"Kadın ve turizm" konulu çalışmalarınkitap düzeyinde çok fazla ele alınmadığı görülmektedir. Son yıllarda kadın konusu üzerine artan yoğun araştırmalardan sonra "kadın ve turizm" konuları kitap bölümlerinde de farklı başlıklar ile karşımıza çıkmaktadır.

Ulusal alanyazında yapılan araştırma sonucunda "kadın ve turizm" konulu 19 adet kitap bölümüne ulaşılmıştır. Çalışmaların 10 adedi 2018 yılında, 9 adedi 2019 yılında basılan kitaplarda yer almıştır.

3.6.Web of Science Veri Tabanında "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmalar

Web of Science veri tabanında 15.09.2020 –26.10.2020 tarihlerinde "tourism and women" "tourism and gender" "tourism and female" anahtar kelimeleri ile yapılan arama sonucunda 3.245 kayıta ulaşılmıştır.

3.6.1."Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Yayın Yıllarına Göre Analizleri

"Kadın ve Turizm" konulu çalışmaların 1975 yılında yayınlanmaya başladığı ve yıllar içerisinde düzenli olarak artışın yaşandığı özellikle 2008 ve 2020 yılları arasında yayın sayılarında ciddi bir ivmelenme olduğu görülmektedir.

Tablo 23: "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı (Dünya)

Yayın Yılları	Yayın Sayısı	Yüzde oranı %	Yayın Yılları	Yayın Sayısı	Yüzde oranı %
1975	1	% 0,031	**2005**	44	% 1.356
1977	1	% 0,031	**2006**	55	% 1,695
1982	1	% 0,031	**2007**	86	% 2.650
1991	2	% 0,062	**2008**	109	% 3.359
1992	8	% 0.247	**2009**	108	% 3.328
1993	5	% 0.154	**2008**	109	% 3.359
1994	9	% 0,277	**2011**	145	% 4.468
1995	28	% 0.863	**2012**	178	% 5,485
1996	14	% 0.431	**2013**	179	% 5.516
1997	11	% 0.339	**2014**	218	% 6.718
1998	16	% 0,493	**2015**	221	% 6.810
1999	15	% 0,462	**2016**	276	% 8,505
2000	15	% 0,462	**2017**	336	% 10.354
2001	22	% 0.678	**2018**	330	% 10.169
2002	15	% 0,462	**2019**	360	% 11.094
2003	19	% 0,586	**2020**	279	% 8.598
2004	16	% 0,493			

"Kadın ve turizm" konusunun dünya genelinde araştırılan bir konu olması ve çalışmaların yıldan yıla artış göstermesi konunun önemini vurgulamaktadır. Özellikle son beş yılda yapılan çalışmaların yüzdesi (%55,53) toplam çalışma yüzdesinin yarısından fazlasını oluşturmaktadır.

3.6.2."Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Konu Kategorilerine Göre Analizleri

"Kadın ve turizm" konulu çalışmalar disiplinlerarası bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Konu kategorisi çalışmaların değil dergilerin konu kategorilerini vermektedir. Konu kategorisi Journal Citation içinde verilen konu kategorisi ile aynıdır. "Kadın ve turizm" konulu çalışmaların yayınlandığı dergiler incelenerek hangi disiplinlerarası çalışmalar olduğu gözlemlenebilir. Kadın ve turizm konulu çalışmaların konu kategorilerine göre dağılımı Tablo 24'de verilmiştir.

Tablo 24: "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Konu Kategorilerine Göre Dağılımı (Dünya)

Yayın Kategorileri	Yayın Sayıları	Yüzde Oranı %
Konaklama Dinlenme Spor Turizmi	1234	%38.028
Yönetim	288	%8,875
Sosyoloji	277	%8.536
Çevre Çalışmaları	218	%6.718
Coğrafya	182	%5.609
İş	151	%4.653
Ekonomi	148	%4.561
Çevre Bilimleri	145	%4.468
Kadın Çalışmaları	134	%4.129
Eğitim Araştırmaları	118	%3.636
Disiplinler Arası Sosyal Bilimler	112	%3.451
Antropoloji	108	%3.328

Toplam 3.245 çalışma on iki ana başlık altında kategorize edilmiştir. Çalışmaların 1.234 tanesi konaklama, dinlenme ve spor turizmi ile ilgili olup en çok bu kategoride yayın yapılmıştır.Analiz sonucunda elde edilen ilk on iki kategori bütün kayıtların %95,992'sini oluşturmaktadır.

3.6.3.“Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Belge Türlerine Göre Analizleri

Alanyazın tarandığında “kadın ve turizm” konulu çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalar farklı türlerde yayınlanmıştır. Bu türler 12 başlık altında Tablo 25’te gösterilmiştir.

Tablo 25: “Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Belge Türlerine Göre Dağılımı (Dünya)

Belge Türleri	Belge Sayıları	Yüzde Oranı %
Makale	2749	%84.715
Bildiri	340	%10.478
Kitap Bölümü	124	%3.821
Açık Erişim	90	%2.773
İnceleme	80	%2.465
Kitap İncelemesi	49	%1.510
Editör Materyal	40	%1.233
Kitap	24	%0.740
Toplantı Özetleri	7	%0.216
Notlar	2	%0.062
Veri	1	%0.031
Haber	1	%0.031

“Kadın ve turizm” konulu çalışmaların belge türü analizinde çalışmaların ağırlıklı olarak (%84,715) makale türünde olduğu belirlenmiştir. Bu analiz alanda eksik olan materyallerin neler olduğunu ve ana çalışmalardaki referanslarda sıklıkla kullanılan belge türünü açıklamaktadır.

3.6.4. "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Kurumlara Göre Analizleri

"Kadın ve turizm" konulu çalışmalar ile ilgili en çok yayın yapan kurum ABD'nin Florida eyaletinde bulunan o iki üniversiteden oluşan bir sistem olan State University System of Florida'dır. 87 yayın ile ilk sırada yer almaktadır.Griffith University57 yayın ile ikinci sırada yer almaktadır. İlk 25'de yer alan üniversiteler aşağıdaki Tablo 26'de gösterilmektedir.

Tablo 26: "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Kurumlara Göre Dağılımı (Dünya)

Kurum İsimleri	Yayın Sayıları	Yüzde Oranı %	Kurum İsimleri	Yayın Sayıları	Yüzde Oranı %
State University System of Florida	87	%2.681	**Pennsylvania Commonwealth System of Higher Education PCSHE**	24	%0.740
Griffith University	57	%1.757	**University of Surrey**	24	%0.740
University of Florida	42	%1.294	**California State University System**	23	%0.709
University of Queensland	41	%1.263	**University of Illinois Urbana Champaing**	23	%0.709
University of California System	39	%1.2020	**University of Otago**	21	%0.647
University of North Carolina	33	%1.017	**University System of Georgia**	21	%0.647
Hong Kong Polytechnic University	32	%0.986	**University of Central Florida**	20	%0.616
University of Johannesburg	32	%0.986	**University of Technology Sydney**	20	%0.616
Bournemouth University	30	%0.924	**University of Waikato**	20	%0.616
University of London	30	%0.924	**Centre National de la Recherche ScientifiQue CNRS**	18	%0.555
Auckland University of Technology	29	%0.894	**Sejong University**	18	%0.555
Southern Cross University	26	%0.801	**Sun Yat Sen University**	18	%0.555

Bu analiz ile ana çalışmalardaki referansların hangi kurumlarca kullanıldığını bu sayede hangi kurumların araştırma alanında aktif veya pasif çalıştığının belirlenmesi mümkün olacaktır.

3.6.5.“Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Finansman Sağlayan Kurumlara Göre Analizleri

“Kadın ve turizm” konulu çalışmalarafinansman sağlayan İlk 25 kurum, destekledikleri yayın sayıları ve yüzde oranları Tablo 27’de gösterilmektedir.

Tablo 27: “Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Finansman Sağlayan Kurumlara Göre Dağılımı (Dünya)

Finansman Sağlayan Kuruluşlar	Destekledikleri Yayın Sayısı	%	Finansman Sağlayan Kuruluşlar	Destekledikleri Yayın Sayısı	%
National Natural Science Foundation of China (NSFC)	27	%0.832	**German Research Foundation DFG**	5	%0.154
European Union (EU)	21	%0.647	**Griffith Institute for Tourism**	5	%0.154
Portuguese Fonundation For Science And Technology	18	%0.555	**Research Council of Norway**	5	%0.154
United States Department of Health Human Services	17	%0.524	**Swedish Research Council**	5	%0.154
Economic Social Research Council ESRC	16	%0.493	**Thailand Research Fund TRF**	5	%0.154
National Science Foundation NSF	16	%0.493	**University of Rijeka**	5	%0.154
Ministry of Education Culture Sports ScienceTechnology Japan Mext	14	%0.431	**CAPES**	4	%0.123
National Institutes of Health NIH USA	14	%0.431	**CGIAR**	4	%0.123
Japan Society For The Promotion of Science	13	%0.401	**European Union Through The National Strategic Reference framework**	4	%0.123
Social Sciences And Humanities Research Council of Canada SSHRC	10	%0.308	**French National Research Agency ANR**	4	%0.123
Australian Research Council	9	%0.277	**Fundamental Research Funds For The Central Universities**	4	%0.123
Australian Government	8	%0.247	**Grants in Aid For Scientific Research Kakenhi**	4	%0.123

National Natural Science Foundation of China27 yayın ile en çok araştırma teşviği veren kuruluştur. Bu analiz ile araştırma alanına destekleyici olan kurumların detaylı incelemesini yapılabilir, bağış miktarları öğrenilebilir.

3.6.6.“Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Yazarlara Göre Analizleri

Kadın ve turizm konulu çalışmalarda 21tane yayın ile en çok yayını olan yazar Khoo-Lattimore C’dir.Yazar yayın sayısı ve Tablo 26’daki kurum yayın sayısı arasındaki ilişki orantılı değildir.

Tablo 28:“Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Yazarlara Göre Dağılımı (Dünya)

Yazarlar	Yayın Sayıları	Yüzde Oranı %
Khoo-Lattimore C	21	%0.647
Berdychevsky L	14	%0.431
Pritchard A	14	%0.431
Costa C	11	%0.339
Del Chiappa G	11	%0.339
Han H	11	%0.339
Wilson E	11	%0.339
Yang ECL	11	%0.339
Morgan N	10	%0.308
Bakaş FE	9	%0.277
Gibson H	9	%0.277
Mura P	9	%0.277
Nunkoo R	9	%0.277
XU HG	9	%0.277
Breda Z	8	%0.247
Figueroa-Domecq C	8	%0.247
Gibson HJ	8	%0.247
Salon CM	8	%0.247
Küçük J	8	%0.247
Marka B	7	%0.216
Durao M	7	%0.216
Gürsoy D.	7	%0.216
Heimtun B.	7	%0.216
Mooney S	7	%0.216
Tasci ADA	7	%0.216

Tablo 28'de yer alan verilere göre yazarların yayın sayıları arasında ciddi bir fark görülmemektedir. Tablo verileri doğrultusunda kadın ve turizm konu çalışmaların zamanla geliştiğini ve yazarlar tarafından araştırılan bir alan olduğunu söylemek mümkündür.

3.6.7."Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Kaynak Başlıklarına Göre Analizleri

Tablo 29'de kadın ve turizm konulu çalışmaların kaynak başlığı olarak geçtiği dergiler yayın sayısına göre sıralanmıştır.

Tablo 29: "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Kaynak Başlıklarına Göre Dağılımı (Dünya)

Kaynak Başlıkları	Yayın Sayıları	Yüzde Oranı %
Tourism Management	89	%2.743
Annals of Tourism Research	88	%2.712
Current Issues in Tourism	47	%1.448
Journal of Sustainable Tourism	46	%1.418
Sustainability	40	%1.233
Gender Place and Culture	30	%0.924
Tourism Analysis	29	%0.894
Tourism Management Perspectives	28	%0.863
International Journal of Contemporary Hospitality Management	26	%0.801
Journal of Tourism and Cultural Change	26	%0.801
Tourism Economics	26	%0.801
Tourism Geographies	26	%0.801
Journal of Travel Tourism Marketing	25	%0.770
International Journal of Tourism Research	23	%0.709
Pasos Revista de Turismo Y Patrimonio Cultural	23	%0.709
Tourism	22	%0.678
Tourism and Hospitality Research	22	%0.678
Anatolia International Journal of Tourism and Hospitality Research	21	%0.647
Procedia Social and Behavioral Sciences	21	%0.647
Tourism Review International	21	%0.647
International Journal of Hospitality Management	20	%0.616
Journal of Hospitality and Tourism Management	20	%0.616
Tourism Review	20	%0.616
Tourism Recreation Research	18	%0.555
Asia Pacific Journal of Tourism Research	17	%0.524

Tablo 29'daki veriler doğrultusunda ilk 25 kaynak başlığı tüm verilerin % 23.851'ini oluşturmaktadır. Verilerin oranın ilk çeyreğini karşılamasından dolayı ve tablonun daha anlaşılır olması için diğer kaynak başlıkları tabloda kullanılmamıştır.

Dünyaca popüler Tourism Management ve Annals of Toursim Research turizm dergilerinde "kadın" konusunun ağırlıklı çalışıldığı tespit edilmiştir. Bu analiz ile gelecek araştırmacılar için nerede yayın yapabilecekleri ortaya konulmuştur.

3.6.8."Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Kitap Serisi Başlıklarına Göre Analizleri

"Kadın ve turizm" konulu seminer, kongre gibi bilimsel toplantılarda sunulançalışmaların kitap serisi başlıklarındaki yayın sayısına göre analizi Tablo 30'da gösterilmiştir. Procedia Social and Behavioral Sciences 21 yayın ile ilk sırada yer almaktadır.

Tablo 30: "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Kitap Serisi Başlıklarına Göre Dağılımı (Dünya)

Kitap Serisi Başlıkları	Yayın Sayısı	Yüzde Oranı %	Kitap Serisi Başlıkları	Yayın Sayısı	Yüzde Oranı %
Procedia Social and Behavioral Sciences	21	%0.647	**Perspectives on Assian Tourism**	4	%0.123
Aspects of Tourism	12	%0.370	**SHS Web of Conferences**	4	%0.123
Advances in Social Science Education and Humanities Research	11	%0.339	**Advances in Intelligent Systems Research**	3	%0.092
Contemporary Geographies of Leisure Tourism and Mobility	10	%0.308	**E3S Web of Conferences**	3	%0.092
Aebmr Advances in Economics Business and Management Research	8	%0.247	**Edulearn Proceedings**	3	%0.092
Tourism in South East Europe	7	%0.216	**IOP Conference Series Earth and Environmental Science**	3	%0.092
Acta Horticulturae	6	%0.185	**Medunarodni Znanstveni Simpozıj Gospodarstvo Istocne Hrvatske Jucer Danas Sutra**	3	%0.092
Tourism Social Science Series	6	%0.185	**Procedia Economics And Finance**	3	%0.092
Advences in Hospitality and Leisure	4	%0.123	**Routledge Advances in Event Research Series**	3	%0.092
Advances in Hospitality Tourism and the Services Industry	4	%0.123	**Sprınger Proceedings in Business and Economics**	3	%0.092
Bridging Tourism Theory and Practice	4	%0.123	**Advances in EducationResearch**	2	%0.062
Iceri Proceedings	4	%0.123	**Advances in Intelligent and Soft Compuing**	2	%0.062

Kadın ve turizm konulu çalışmalarda kitap serisi başlıklarına baktığımızda yayın sayılarının az olduğu görülmektedir. Bu alanda çalışacak araştırmacılar hangi bilimsel toplantıda bu alanın en çok veya en az yayın verdiğine bakarak araştırmacının çalışması için bilimsel yayınlara ulaşımını kolaylaştırabilirler.

3.6.9.“Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Konferans Başlıklarına Göre Analizleri

Konferans başlıklarında kadın ve turizm konulu çalışmalar ile ilgili yayınların sıralaması ve konferans isimleri Tablo 31'de gösterilmiştir.

Tablo 31: “Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Konferans Başlıklarına Göre Dağılımı (Dünya)

Konferans İsimleri	Sayısı	Yüzde Oranı %
Symposium on Cross Border Reproductive Care	9	%0.277
International Symposıum on Female Survival and Development	7	%0.216
Asia Tourism Forum 12th Biennial Conference on Hospitality and Tourism Industry in Asia	5	%0.154
4th International Scientific Conference on Tosee Tourism ın Southern and Eastern Europe	4	%0.123
International Symposıum on Women S Survival and Development ın Current Cultural Environment	4	%0.123
12th Euro Assian Conference on Corporate Social Responsibility and Environmental Management Tourism Society and Education	3	%0.092
24th Biennial International Confress on Tourism and Hospitality Industry THI	3	%0.092
2ND International Hospitality Tourism Conference	3	%0.092
31st International Business Information Management Association Conference	3	%0.092
34th International Business Information Management Association Ibıma Conference	3	%0.092

Kadın ve turizm konulu çalışmaların konferans başlıklarındaki 9 yayın sayısı ile Symposium on Cross Border reproductive Care ilk sırada yer almaktadır.

Bu analiz ile okuyuculara veya “kadın ve turizm” alanında çalışacak araştımacılara konunun ilişkili olduğu konferansların hangileri olduğunun tespiti sağlanacaktır.

3.6.10.“Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Ülkelere/Bölgelere Göre Analizleri

Web of Science veri tabanında "kadın ve turizm" konulu çalışmaların yayın sayısına en çok katkıda bulunan ilk beş ülke ABD (675), İngiltere (342), Avusturalya (322), İspanya (225), Çin Halk Cumhuriyeti (209)'dir. Tablo 32'de kadın ve turizm konusu ile yakından ilgilenen ilk 25 ülke listelenmiştir.

Tablo 32: “Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Ülkelere/Bölgelere Göre Dağılımı (Dünya)

Ülkeler / Bölgeler	Yayın Sayısı	Yüzdeler %
Amerika Birleşik Devletleri	675	%20.801
İngiltere	342	%10.539
Avusturalya	322	%9.923
İspanya	225	%6.934
Çin Halk Cumhuriyeti	209	%6.441
Kanada	150	%4.622
Yeni Zelanda	100	%3.082
Türkiye	88	%2.712
İtalya	76	%2.342
Malezya	75	%2.311
Güney Afrika	75	%2.311
Portekiz	73	%2.250
Fransa	70	%2.157
Güney kore	65	%2.003
İsveç	60	%1.849
Almanya	57	%1.757
Tayvan	57	%1.757
Brezilya	56	%1.726
Meksika	55	%1.695
Endonezya	54	%1.664
Polonya	53	%1.633
Japonya	52	%1.602
Norveç	48	%1.479
Hindistan	43	%1.325
Hırvatistan	40	%1.233

Tablo 32 verilerinin yüzde oranlarına bakıldığında yayın sayısı açısından listelenen 25 ülkenin yüzdesi toplam yüzdenin %96,148'ini oluşturmaktadır.

3.6.11.“Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Editörlere Göre Analizleri

“Kadın ve turizm” konulu bilimsel toplantılarda sunulan çalışmaların yer aldığı kitap serilerinde editörlük yapan yazarlar ve yayın sayıları tablo 36'te gösterilmiştir.

Tablo 33: “Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Editörlere Göre Dağılımı (Dünya)

Editör İsimleri	Yayın Sayısı	Yüzde Oranı %
Hung JK	18	%0.555
Zhang Y	14	%0.431
Ateljevic I	11	%0.339
Harris C	11	%0.339
Morgan N	11	%0.339
Pritchard A	11	%0.339
Zhao H	11	%0.339
Chova LG	10	%0.308
Jurdana DS	10	%0.308
Khoo-Lattimore C	10	%0.308

Tablo 28 verilerine göre “kadın ve turizm” konulu çalışmalarda en çok yayını olan yazar Khoo-Lattimore C iken editörlük ve yayınları karşılaştırıldığında en az yayına sahip yazar olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.6.12.“Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Grup Yazarlarına Göre Analizleri

Web of Science veri tabanında kadın ve turizm konulu çalışmalarda grup yazar alanındaki kurumlar arasında en çok katkıda bulunan IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers) ilk sırada yer almaktadır.

Tablo 34: “Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Grup Yazarlarına Göre Dağılımı (Dünya)

Grup Yazarlar	Yayın Sayısı	Yüzde Oranı %
IEEE	9	%0.277
GIB	4	%0.123
MENDEL UNIV BRNO	3	%0.092
SGEM	3	%0.092
ACM	2	%0.062
AMERICAN SCHOLARS PRESS	2	%0.062
DESTESH PUBLİCAT INC	1	%0.031
GEOBALCANICA SOC	1	%0.031
GEOSENTİNEL NETWORK	1	%0.031
GRP TRABAJO MULTIDICIPLİNAR HOSP	1	%0.031

“Kadın ve turizm” konusunun araştırma alanının sosyal bilimler olmasına rağmen grup yazarlarını kurum ve yayın sayısı bakımından incelendiğimizde elektirk ve elektronik müdendisleri enstitüsünün çalışmalarda en çok katkıda bulunan kurumlararasında ilk sırada olduğu tespit edilmiştir.

3.6.13.“Kadın ve Turizm” Konulu Çalışmaların Dillere Göre Analizleri

Web of Science veri tabanında "kadın ve turizm" konulu yayınlar en çok İngilizce (2966) dilince yazılmıştır.

Tablo 35: "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Dillere Dağılımı (Dünya)

Yayın Dili	Yayın Sayısı	Yüzde Oranı %
İngilizce	2966	%91.402
İspanyolca	146	%4.499
Portekizce	36	%1.109
Almanca	19	%0.586
Fransızca	18	%0.555
Rusça	11	%0.339
Türkçe	10	%0.308
Çince	5	%0.154
Hırvatça	5	%0.154
Çekçe	5	%0.154

Tablo 35'da belirtilen verilerin yüzdesi toplam yüzdenin % 99,26'sını oluşturmaktadır.

3.6.14."Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Araştırma Alanlarına Göre Analizleri

Kadın ve turizm konusu sosyal bilimlerin çalışma alanlarındandır. Web of Science veri tabanında Women and Tourism (kadın ve turizm) konusunun araştırma alanına bakıldığında en çok sosyal bilimler alanında kullanılmıştır. Tablo 38'de kadın ve turizm konusunda en çok çalışılan 25 araştırma alanı gösterilmiştir.

Tablo 36: "Kadın ve Turizm" Konulu Çalışmaların Araştırma Alanlarına Göre Dağılımı (Dünya)

Araştırma Alanı	Araştırma Sayısı	Yüzdeler %
Sosyal Bilimlerin Konuları	1364	%42.034
İş Ekonomisi	509	%15.686
Çevre Bilimleri Ekolojisi	353	%10.878
Sosyoloji	277	%8.536
Coğrafya	182	%5.609
Bilim Teknolojisi Konuları	144	%4.438
Kadın Çalışmaları	134	%4.129
Eğitim Araştırmaları	119	%3.667
Antropoloji	108	%3.328
Kamu Çevre İş Sağlığı	86	%2.650
Sanat Bilimleri Diğer Konuları	59	%1.818
Alan Çalışmaları	58	%1.787
Psikoloji	58	%1.787
Devlet Hukuku	54	%1.664
Tarım	50	%1.541
Tarih	50	%1.541
Kamu Yönetimi	47	%1.448
Zooloji	41	%1.263
Biyolojik Çeşitliliğin Korunması	39	%1.202
Bilgisayar Bilimi	39	%1.202
Bulaşıcı Hastalıklar	39	%1.202
Biyomedikal Sosyal Bilimler	37	%1.140
Kültürel Çalışmalar	35	%1.079
Mühendislik	35	%1.079
Kadın Hastalıkları ve Doğum	34	%1.048

Kadın ve turizm konuları disiplinler arası yakın ilişki içerisindedir. Tablo 36'de gösterilen alanlar kadın ve turizm konusunun kapsamını belirleme, geliştirme ve yeni çalışmalara yol gösterici olması açısından önemlidir.

3.7.Görsel Haritalama Yöntemiyle Analizler

Çalışmanın bu kısmında atıf analiz tekniği Bibliyometrik Verilere Dayalı Haritalama Yöntemi ile Bibliyografik Eşleştirme (Bibliographic Coupling), Atıf (Citation), Ortak yazar (Co-Authorship), Eşdizimlilik (Co-Occurence), Ortak Atıf (Co-Citation) teknikleri kullanılarak "Kadın ve Turizm" konusunda etkisi olan belgelerin, kurumların, yazarların, ülkelerin ve kaynakların ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

"Women and Tourism" (kadın ve turizm)konulu yayınların web of science veri tabanından elde edilen veriler ile VOSviewer programı aracılığıyla bibliyometrik analizi yapılmaktadır. Yukarıda bahsedildiği üzere bu analiz beş ana başlık altında gerçekleştirilmiştir. Çalışmada elde edilen bulguların "Women and Tourism" (kadın ve turizm) konusunda yapılacak çalışmalara öncü olabileceği düşünülmektedir.

Atıf analizi çalışmalarında en yaygın olarak kullanılan "bibliyografik eşleştirme" (Bibliographic coupling) ve "ortak atıf" tır (Co-citation) (Al,2008:20).

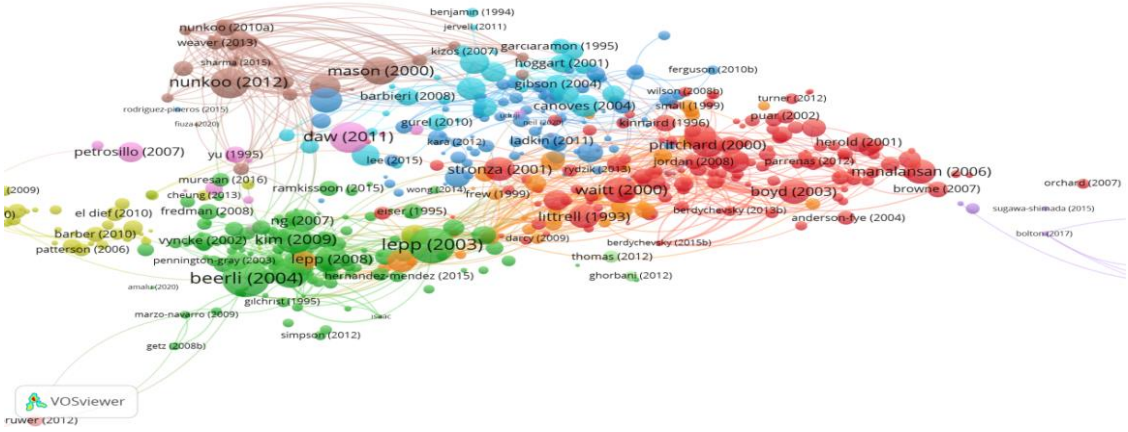
3.7.1.Bibliyografik Eşleştirmeye Dayalı Haritalama Analizi

Bu analizde haritalama yapılırken "Bibliyografik eşleştrime" (Bibliographic coupling) analizi kullanılmıştır. Referans listesinde bir ya da daha fazla kaynağa atıf

yapılmasına bibliyografik eşleştirme denilmektedir (Zan, 2012: 24). Bu analiz beş alt başlık altında incelenmiştir.

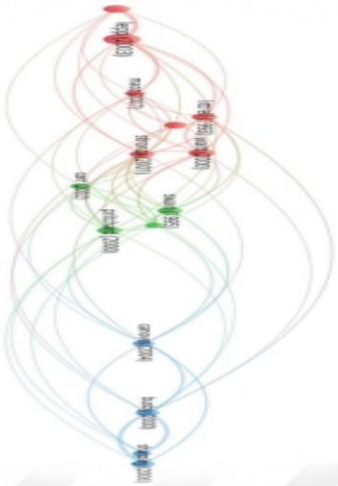
3.7.1.1.Belgelere Göre Haritalama Analizi

Bibliyografik eşleştirme ile toplamda 3245 tane belge belirlenmiştir. İlk haritada 3245 belgenin minimum alıntı sayısı 0 tutulmuş ve 3245 belgenin her birinin bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan belgeler seçilmiştir. Seçilecek belge sayısı 1000 ile sınırlandırılmış ve ilk görsel harita 1 oluşturulmuştur.

Harita 1:"Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Belgelerin Bibliyografik Ağ Haritası

Harita 1'in çok yoğun olmasından dolayı ikinci haritada 3245 belgede bir belgenin minimum alıntı sayısı 100 olarak seçilmiş ve bunun sonucunda 46 belge eşik değeri karşılamaktadır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 15 belge seçilerek indirgenmiş (en sade-yalın hali) harita 2 oluşturulmuştur.

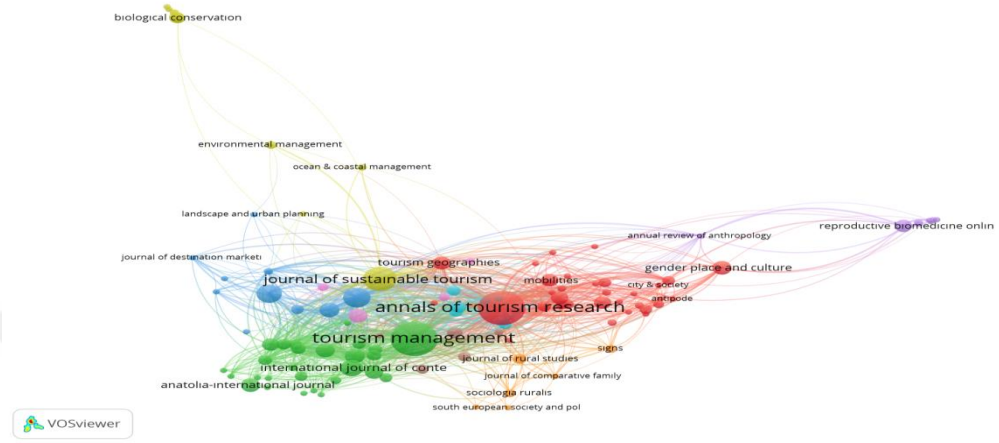
Harita 2: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Belgelerin İndirgenmiş Bibliyografik Ağ Haritası

Haritayı incelediğimizde kadın ve turizmi birlikte ele alan çalışmalar yani en sık atıf yapılan yazarlar ortaya çıkmaktadır. Bu haritada kadın ve turizm ile ilgili araştırmalar için gerekli ve temel olan çalışmalar listelenmektedir. Bu ağ haritasında en az yüz yayında atıf yapılan belgelerin bağlantıları gösterilmektedir. Dünya'da "kadın ve turizm" konulu çalışmaların üç farklı grupta kümelendiği görülmektedir. Bu bağlantı gruplarının Lepp (2003), Pritchard (2000) ve Sharpley (2006) olduğu görülmektedir. En kuvvetli bibliyografik eşleşme ağının Stronza 2001 (176) kurulduğu söylenebilmektedir.

3.7.1.2. Kaynaklara Göre Haritalama Analizi

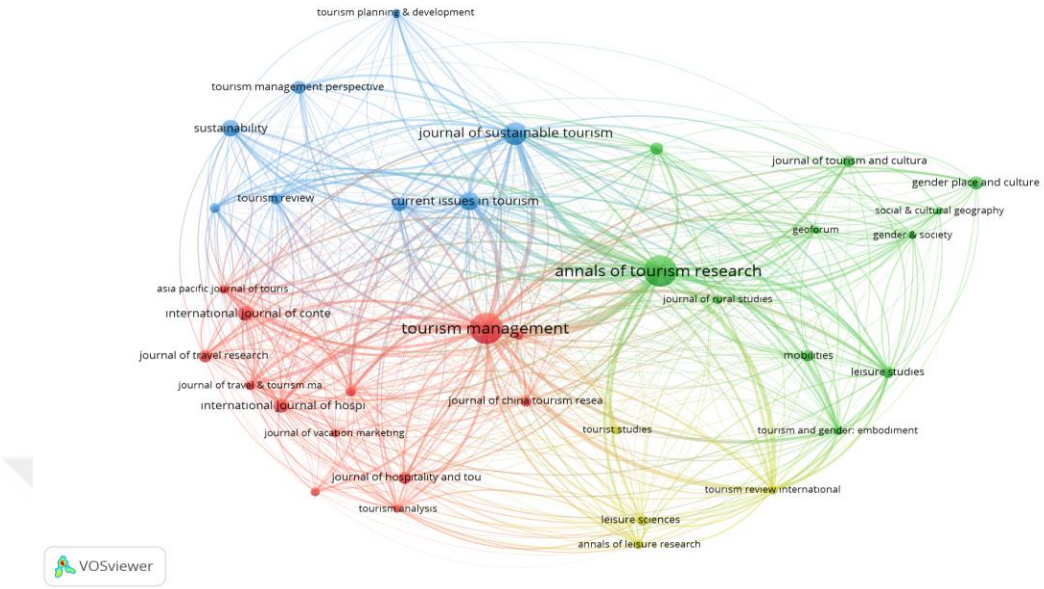
Bibliyografik eşleştirme ile toplamda 1980 kaynak belirlenmiştir. İlk haritada 1980 kaynağın minimum belge sayısı 2; minimum alıntı sayısı 0 olarak belirlenmiştir. 1980 kaynağın 159 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 159 tane kaynağın her birinin diğer kaynaklarla bibliyografik eşleştirme bağlantılarının toplam

gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 105 kaynak seçilmiş ve harita 3 oluşturulmuştur.

Harita 3: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Kaynakların Bibliyografik Ağ Haritası

İkinci haritada 1980 kaynağın minimum belge sayısı 5; minimum alıntı sayısı 5 olarak belirlenmiştir. 1980 kaynağın 43 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 43 tane kaynağın her birinin diğer kaynaklarla bibliyografik eşleştirme bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 36 kaynak seçilmiş ve indirgenmiş harita 4 oluşturulmuştur.

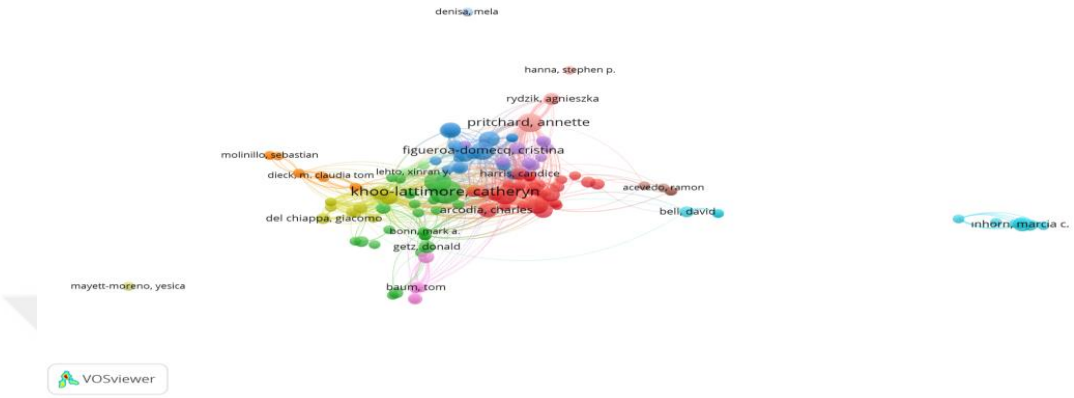
Harita 4: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Kaynakların İndirgenmiş Bibliyografik Ağ Haritası

Harita 4'tekadın ve turizm kavramlarıyla ilgili kaynaklar arasındaki bibliyografik eşleştirme ağ haritası gösterilmektedir. Bu ağ haritasında en az beş yayında en az beş atıf yapılan kaynakların bağlantıları verilmiştir. Şekildeki ağ haritasında dört farklı ana bağlantı grubu mevcuttur. Bunların; Annals of Tourism Research, Tourism Management, Journal of Sustainable Tourism ve Tourism Review International olduğu ve birbirleriyle doğrudanveya dolaylı olarak ilişkide olduğu görülmektedir. En kuvvetli bibliyografik eşleşme ağının Annals of Tourism Research (3840) olduğu söylemek doğru olacaktır.

3.7.1.3. Yazarlara Göre Haritalama Analizi

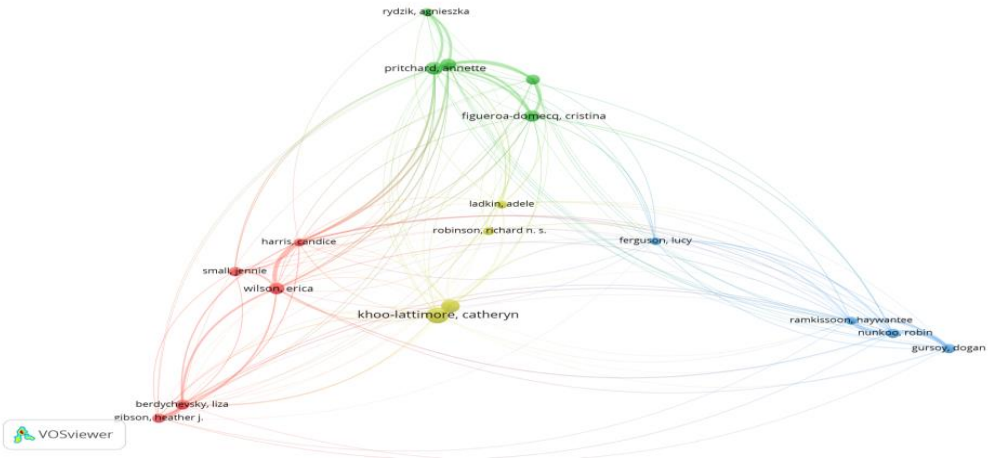
Bibliyografik eşleştirme ile toplamda 2864 yazar belirlenmiştir. İlk haritada 2864 yazarın minimum belge sayısı 2; minimum alıntı sayısı 2 olarak belirlenmiştir. 2864 yazarın 148 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 148 yazarın her birinin diğer kaynaklarla bibliyografik eşleştirme bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır.

Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 148 kaynak seçilmiş ve harita 5 oluşturulmuştur.

Harita 5: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Yazarların Bibliyografik Ağ Haritası

Harita 6 oluşturulurken 2864 yazarın minimum belge sayısı 4; minimum alıntı sayısı 4 olarak belirlenmiştir ve 2864 yazarın 25 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 25 tane yazarın her birinin diğer yazarlarla bibliyografik eşleştirme bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 18 yazar seçilmiş ve indirgenmiş harita oluşturulmuştur.

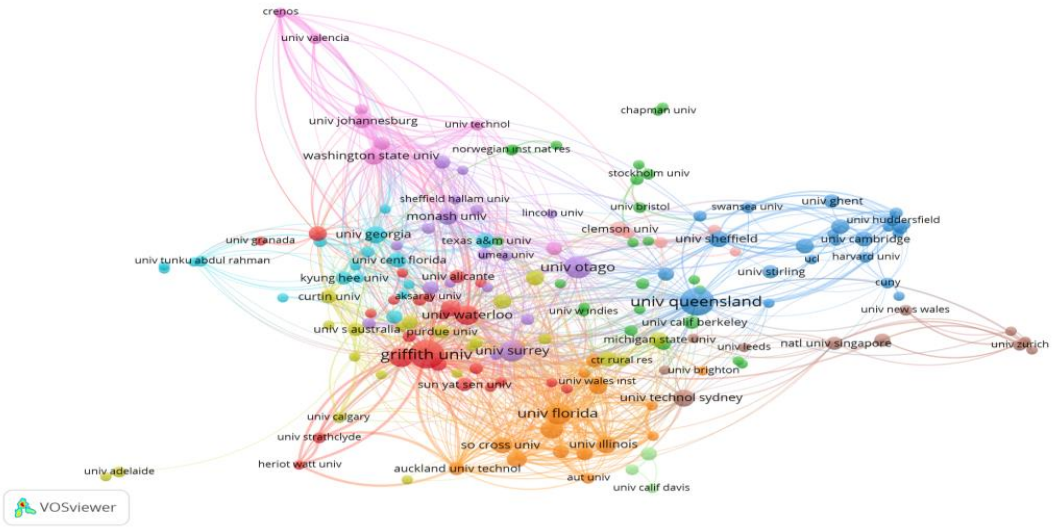

Harita 6: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Yazarların İndirgenmiş Bibliyografik Ağ Haritası

Kadın ve turizm kavramlarıyla ilgili bibliyografik eşleştirme ağ haritası şekilde gösterilmiştir. Bu ağ haritasında en az dört yayında en az dört atıf yapılan yazarların bağlantıları verilmiştir. Ağ haritasında dört farklı ana bağlantı grubunun Robin Nunkoo, Erica Wilson, Annette Pritchard ve Richard N.S. Robinson olduğu görülmektedir. Bu yazarların birbirleriyle doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkili olduğu görülmektedir. En çok atıf yapılan yazarların Catheryn Khoo-Lattimore (15), Elaine Chiao Ling Yang (10) ve Annette Pritchard (9) olduğu görülmektedir. En kuvvetli bibliyografik eşleşme ağının Robin Nunkoo (1130) olduğunu söylemek doğru olacaktır.

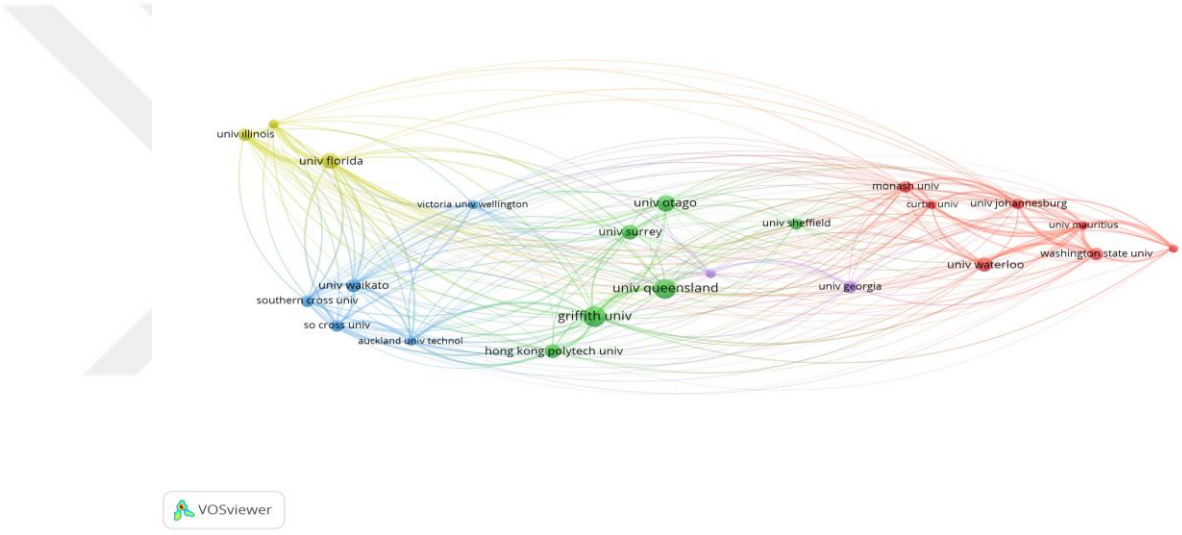
3.7.1.4. Kurumlara Göre Haritalama Analizi

Bibliyografik eşleştirme ile 803 kurum belirlenmiştir. İlk haritada 803 kurumun minimum belge sayısı 2; minimum alıntı sayısı 1 olarak belirlenmiştir. 803 kurumun 174 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 174 tane kurumun her birinin diğer kaynaklarla bibliyografik eşleştirme bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 174 kurum seçilmiş ve harita 7 oluşturulmuştur.

Harita 7:"Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Kurumların Bibliyografik Ağ Haritası

İkinci haritada 803 kurumun minimum belge sayısı 3 minimum alıntı sayısı 10 olarak belirlenmiştir. 803 kurumun 98 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 100 tane kurumun her birinin diğer kurumlarla bibliyografik eşleştirme bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 23 kurum seçilmiştir.Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 23 kurum ile harita 8 oluşturulmuştur.

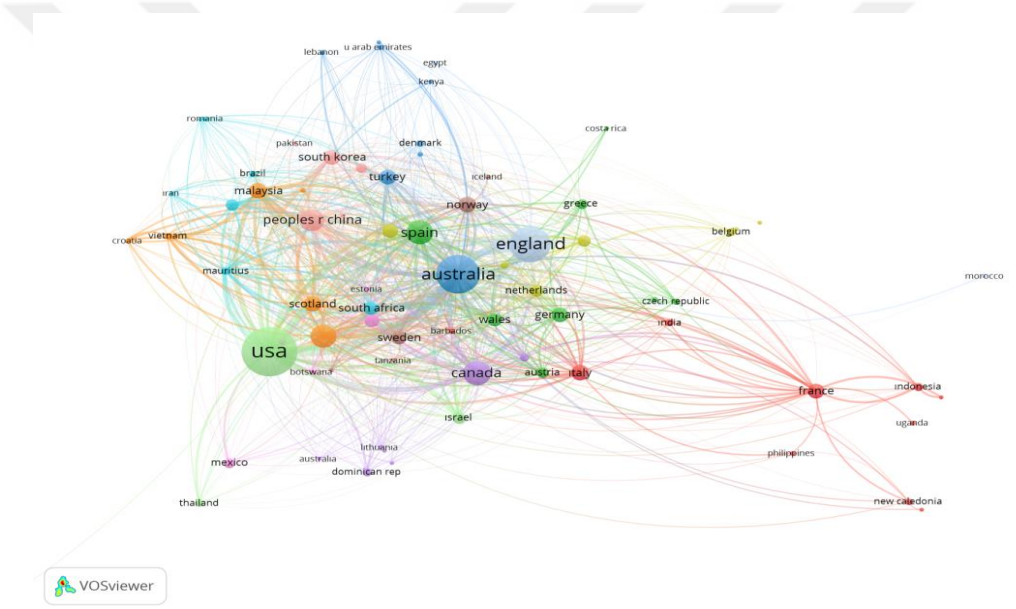

Harita 8: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Kurumların İndirgenmiş Bibliyografik Ağ Haritası

"Kadın ve turizm" kavramlarını ele alan alanlara kurumsal bağlamda en çok katkı sağlayan kurumlar haritada gösterilmiştir. Bu ağ haritasında kurumlar arasında en az üç belgede en az on alıntılanma ağını göstermektedir. Bu ağ haritasında beş farklı küme bulunduğu tespit edilmektedir. Bunlar; Florida Univ, Griffith Univ, Washington State Univ, Univ Waikato ve Univ Georgia şeklinde gruplanmıştır. Bu kurumların birbirleriyle doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkili olduğu görülmektedir. Yayın sayısı bakımından kadın ve turizm kavramlarını ele alan ve literatüre en çok katkı sağlayan Griffith Univ (19) olduğu görülmektedir. En kuvvetli bibliyografik eşleşme ağının Florida Univ (2073) olduğunu söylemek doğru olacaktır.

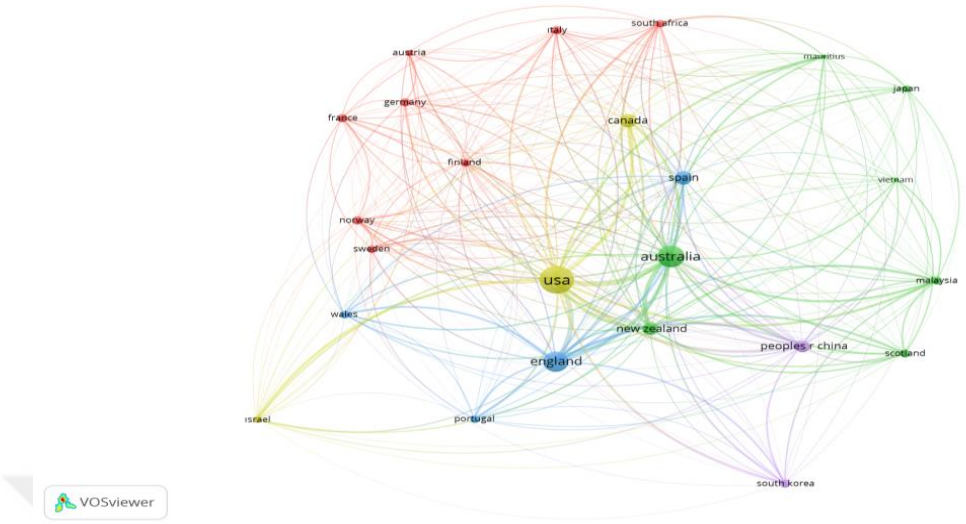
3.7.1.5. Ülkelere Göre Haritalama Analizi

Bibliyografik eşleştirme ile 91 ülke belirlenmiştir. 91 ülkenin minimum belge sayısı 1; minimum alıntı sayısı 1 olarak belirlenmiştir. Bunun sonucunda 91 ülkenin 75 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 75 tane ülkenin her birinin diğer ülkelerle bibliyografik eşleştirme bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 75 ülke seçilmiş ve birinci harita 9 oluşturulmuştur.

Harita 9: Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Ülkelerin Bibliyografik Ağ Haritası

İkinci harita oluşturulurken 91 ülkenin minimum belge sayısı 2; minimum alıntı sayısı 2 olarak belirlenmiş ve 91 ülkenin 53 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 53 tane ülkenin her birinin diğer ülkelerle bibliyografik eşleştirme bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 24 ülke seçilmiş ve harita oluşturulmuştur.

Harita 10: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Ülkelerin İndirgenmiş Bibliyografik Ağ Haritası

"Kadın ve turizm" kavramlarını ele alarak yayın yapan kurumların adres bilgileri kullanılarak oluşturulan haritada öncü kurumlar ülke temelinde incelenmiştir. Bu ağ haritası en az iki belgede en az iki ülke arasındaki alıntılanmayı göstermektedir. Ağ haritasını incelediğimizde beş farklı küme olduğu görülmektedir. Bunlar USA, Australia, England, People R China ve Norway olduğunu söylemek mümkündür. Bu gruplar birbirleriyle doğrudan ya da dolaylı olarak ilişki içerisindedirler. En kuvvetli bibliyografik eşleşme ağının USA(17074), Australia(13693) ve England(10290) arasında olduğunu söylemek doğru olacaktır.

3.7.2.Atıf Analizine Dayalı Haritalama Analizi

Bu analiz seçeneğinde "kadın ve turizm" konuları ile ilgili ulaşılan yayınlarda yapılan alıntılanmaların ağ haritalarından elde edilen sonuçlar beş alt başlık altında incelenmektedir.

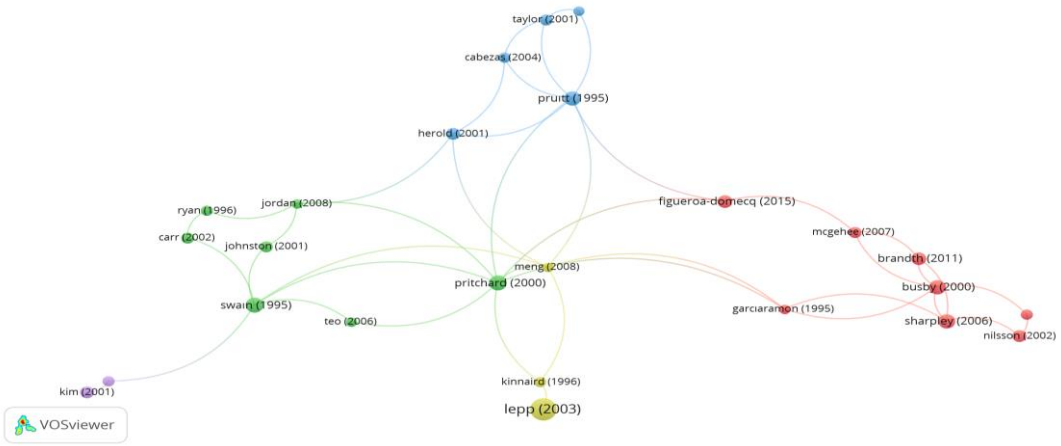
3.7.2.1. Belgelere Göre Haritalama Analizi

Alıntı analizi ile toplamda 3245 tane belge belirlenmiştir. 3245 belgenin minimum alıntı sayısı 1 olarak belirlenmiştir. Bunun sonucunda 1203 belgeye ulaşılmıştır. 1203 belgenin 633 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 633 belgenin toplam bağlantı gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 331 belge seçilmiş ve harita 11 oluşturulmuştur.

Harita 11: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Belgelerin Alıntı Ağ Haritası

Birinci haritanın yoğun olmasından dolayı ikinci haritada 3245 belgenin bir belgede minimum alıntı sayısı 70 olarak seçilmiş ve 95 tane belge eşik değeri karşılamaktadır. 95 tane belgeden toplam bağlantı gücü en yüksek olan 25 belge seçilmiştir.

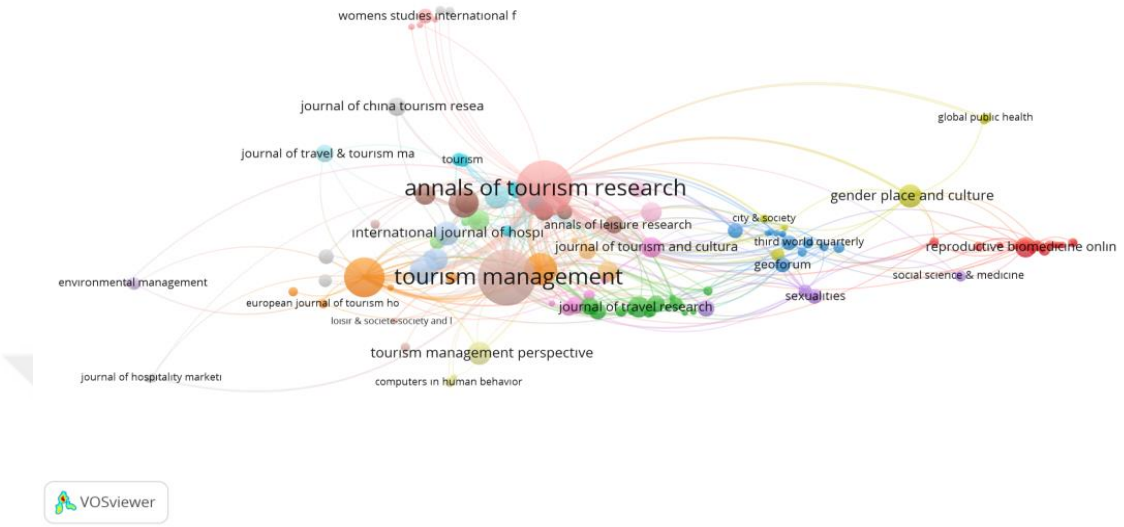

Harita 12: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Belgelerin İndirgenmiş Alıntı Ağ Haritası

Harita incelendiğinde"kadın ve turizm" kavramlarını ele alan araştırmalarda birlikte en sık atıf yapılan kaynaklar ortaya çıkmaktadır. Bu ağ haritasında beş farklı küme bulunmaktadır. Bu bağlantı gruplarının Lepp (2003), Pritchard (2000), Sharpley (2006), Pruitt (1995) ve Kim (2001) olduğunu söylemek mümkündür. En çok atıfı 399 atıf sayısı ile Lepp (2003) almıştır.

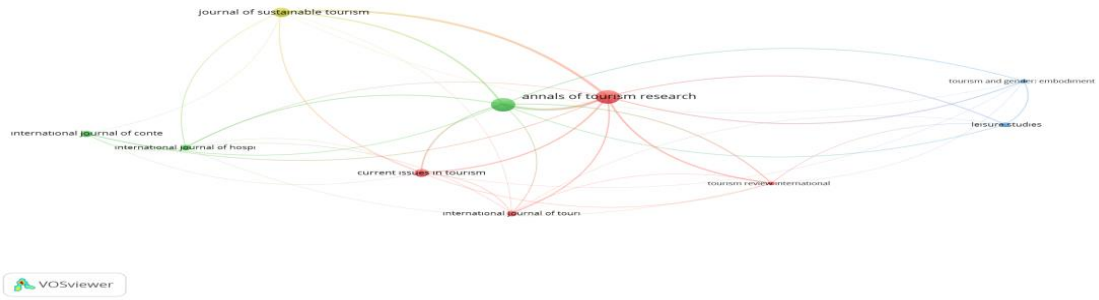
3.7.2.2. Kaynaklara Göre Haritalama Analiz

Alıntı analizi ile 1980 kaynak belirlenmiştir. Birinci haritada 1980 kaynağın minimum belge sayısı 1; minimum alıntı sayısı 1 olarak belirlenmiştir. Bunun sonucunda 1980 kaynağın 278 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 278 tane kaynağın her birinin diğer kaynaklarla alıntı bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 143 kaynak seçilmiş ve harita 13 oluşturulmuştur.

Harita 13: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Kaynakların Alıntı Ağ Haritası

Harita 13'ün yoğun olmasından dolayı ikinci haritada 1980 kaynağın minimum belge sayısı 4; minimum alıntı sayısı 4 olarak belirlenmiştir. Bunun sonucunda 1980 kaynağın 54 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 54 tane kaynağın her biri için, diğer kaynaklarla alıntı bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 10 tane belge seçilmiştir.

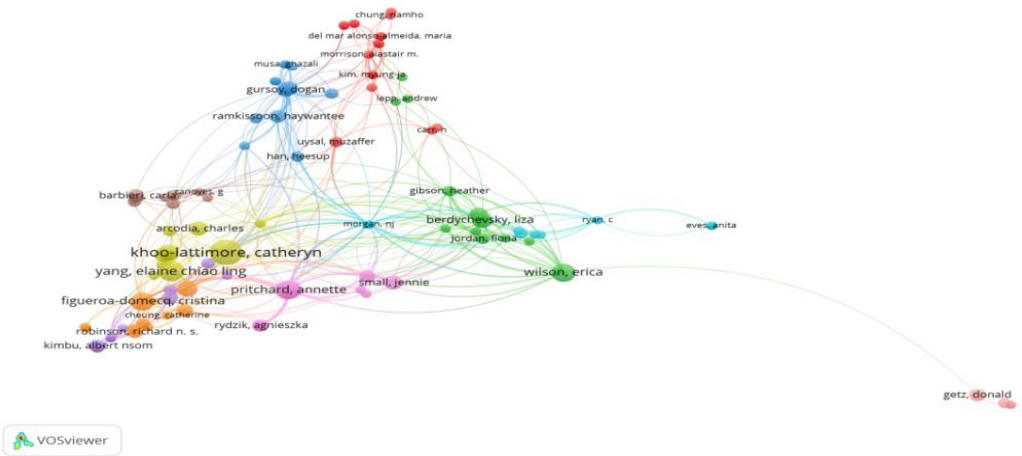

Harita 14: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Kaynakların İndirgenmiş Alıntı Ağ Haritası

"Kadın ve turizm" kavramlarının kullanıldığı kaynakların alıntılanma ağ haritası şekilde gösterilmektedir. Bu ağ haritası kaynaklar arasında en az dört belgede en az dört kaynağın alıntılanması ile oluşturulmuştur. Ağ haritası incelendiğinde dört farklı küme bulunmaktadır. Annals of Tourism Research, Management, Journal of Sustainable Tourism ve Leisure Studies olarak gruplanmıştır. Bu dört farklı grup birbirleriyle doğrudan ya da dolaylı olarak ilişki içersindedirler. En yüksek alıntı yapılan kaynağın Annals of Tourism Research (4683) olduğu ağ haritasından görülmektedir.

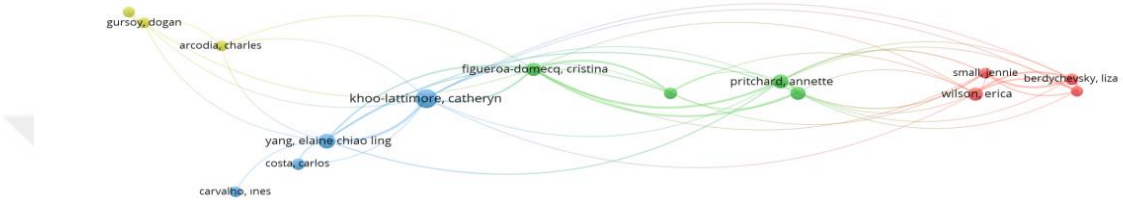
3.7.2.3. Yazarlara Göre Haritalama Analizi

Alıntı analizi ile 2864 yazar belirlenmiştir. Birinci haritada 2864 yazarın minimum belge sayısı 2; minimum alıntı sayısı 2 olarak belirlenmiştir. 2864 yazarın 151 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 151 tane yazarın her birinin diğer yazarlarla alıntı bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 104 yazar seçilmiş ve harita 15 oluşturulmuştur.

Harita 15: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Yazarların Alıntı Ağ Haritası

Harita 15'in yoğun olmasından dolayı harita 16 da 2864 yazarın minimum belge sayısı 5; minimum alıntı sayısı 1 olarak belirlenmiştir. 2864 yazarın 16 tanesi eşik değeri karşılamaktadır.

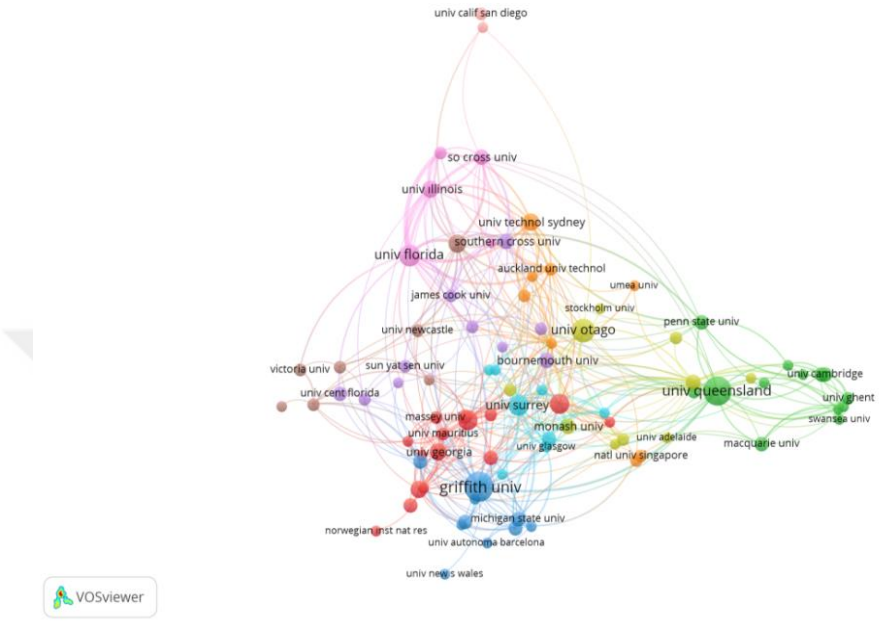
Harita 16: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Yazarların İndirgenmiş Alıntı Ağ Haritası

Bu ağ haritası yazarlar arasında en az beş belge için alıntılanma ağını göstermektedir. Ağ haritası dört farklı kümeden oluşmaktadır. Bunlar Robin Nunkoo, Erica Wilson, Annette Pritchard ve Catheryn Khoo-Lattimore şeklinde olduğu ve birbirleriyle doğrudan ya da dolaylı olarak ilişki olduğu görülmektedir.Robin Nunkoo 5 belgede 481 atıf sayısı ile ilk sırada yer almaktadır. Doğan Gürsoy 5 belgede 370 atıf sayısı ile ikinci sırada yer alan tek Türk yazar olmuştur.

3.7.2.4. Kurumlara Göre Haritalama Analizi

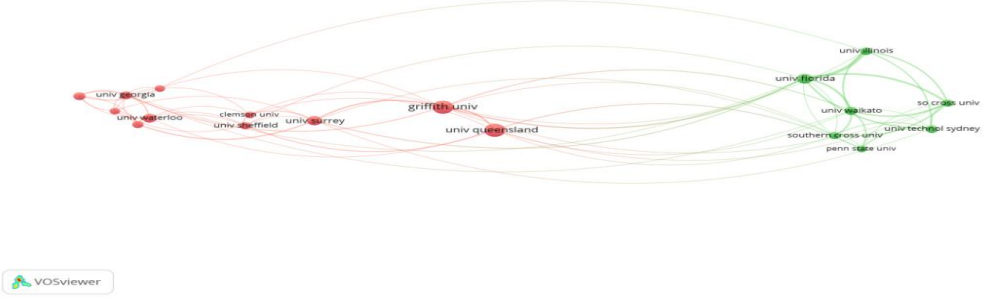
Alıntı analizi ile 803 kurum belirlenmiştir. Birinci haritada minimum belge sayısı 3; minimum alıntı sayısı 3 olarak belirlenmiştir. 803 kurumun 98 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 98 tane kurumun her biri için diğer kurumlarla alıntı

bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 90 kurum seçilmiş ve harita 17 oluşturulmuştur.

Harita 17: "Kadın Ve Turizm" Konuları İle İlgili Kurumların Alıntı Ağ Haritası

Harita 17'nin yoğun olmasından dolayı harita 18 de minimum belge sayısı 5; minimum alıntı sayısı 5 olarak belirlenmiştir.803 kurumun 30 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 30 tane kurumun her biri için diğer kurumlarla alıntı bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 18 kurum ile harita 18 oluşturulmuştur.

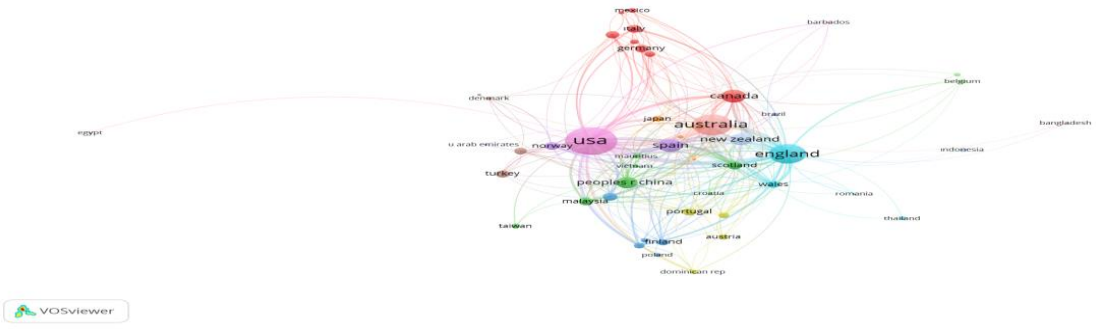

Harita 18: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Kurumların İndirgenmiş Alıntı Ağ Haritası

"Kadın ve turizm" kavramlarını ele alan alanlara kurumsal bağlamda en çok katkı sağlayan kurumlar haritada gösterilmiştir. Bu ağ haritasında kurumlar arasında en az beş belgede en az beş alıntılanma ağı ele alınmıştır. Ağı haritası iki farklı kümede Florida Univ ve Griffith Univ olarak gruplandığı görülmektedir. Florida University 11 belgede 857 atıf ile ilk sırada, Griffith University 19 belgede 733 atıf ile ikinci sırada yer almaktadır.

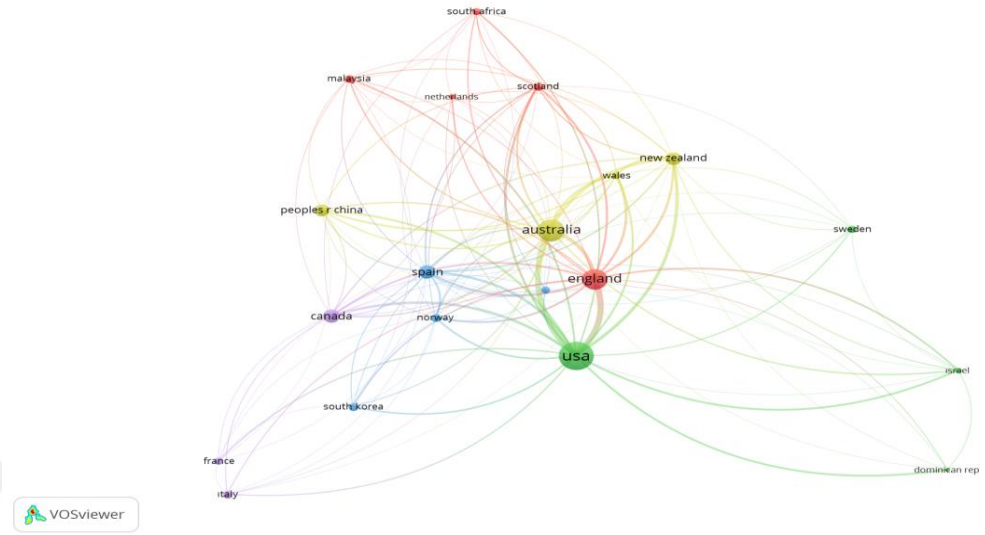
3.7.2.5. Ülkelere Göre Haritalama Analizi

Alıntı analizi ile 91 ülke belirlenmiştir. İlk haritada 91 ülkenin Minimum belge sayısı 2; minimum alıntı sayısı 1 olarak belirlenmiştir. 91 ülkenin 54 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 54 ülkenin her biri için diğer ülkelerle alıntı bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 50 ülke seçilmiş ve harita 19 oluşturulmuştur.

Harita 19: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Ülkelerin Alıntı Ağ Haritası

Harita 19'un yoğun olmasından dolayı 91 ülkenin minimum belge sayısı 5; minimum alıntı sayısı 5 olarak belirlenmiştir. 91 ülkenin 32 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 32 ülkenin her biri için diğer ülkelerle bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 20 ülke seçilmiş ve harita 20 oluşturulmuştur.

Harita 20: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Ülkelerin İndirgenmiş Alıntı Ağ Haritası

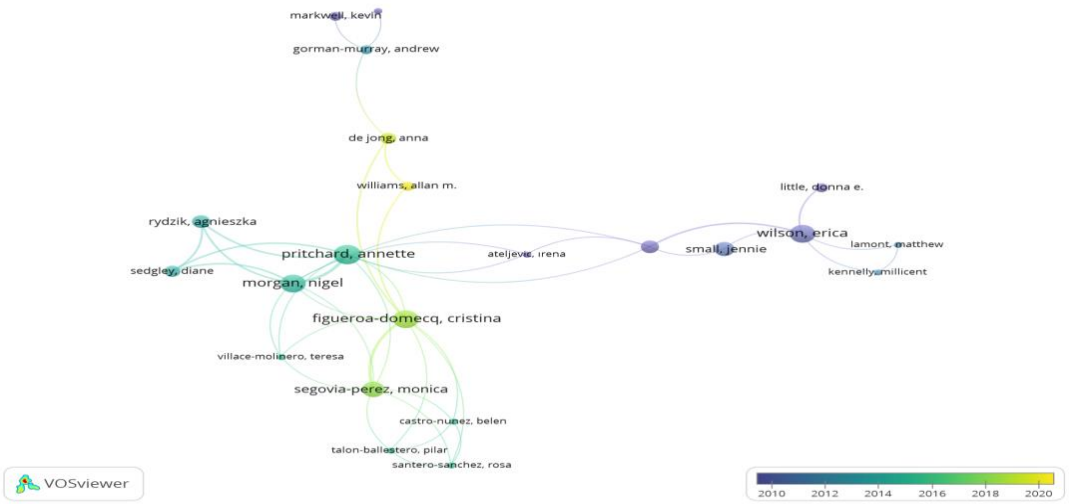
"Kadın ve turizm" kavramlarını ele alarak yayın yapan kurumların adres bilgileri kullanılarak oluşturulan haritada öncü kurumlar ülke temelinde incelenmiştir. Bu ağ haritası en az beş belge ve en az beş ülke arasında alıntılanma ağını göstermektedir. Ağ haritasına bakıldığında beş farklı küme olduğu görülmektedir. Bunlar USA, Australia, England, Canada ve Spain olduğunu söylemek mümkündür. Bu gruplar birbirleriyle doğrudan ya da dolaylı olarak ilişki içerisindedirler. En çok bağlantı kurulan ülkelerin ABD(416), İngiltere (306) ve Avusturalya (266) olduğu görülmektedir.

3.7.3.Ortak Yazarlık Analizine Dayalı Haritalama Analizi

Bu analizde kadın ve turizm kavramları ile ilgili çalışma yapan ortak yazar analizleri incelenmiştir. Ortak yazar analizi üç alt başlık altında incelenmiştir. Bunlar en çok iş birliği kurulan yazar, kurum ve ülkeler arasındaki ağ haritası şeklinde birlikte ele alınmıştır.

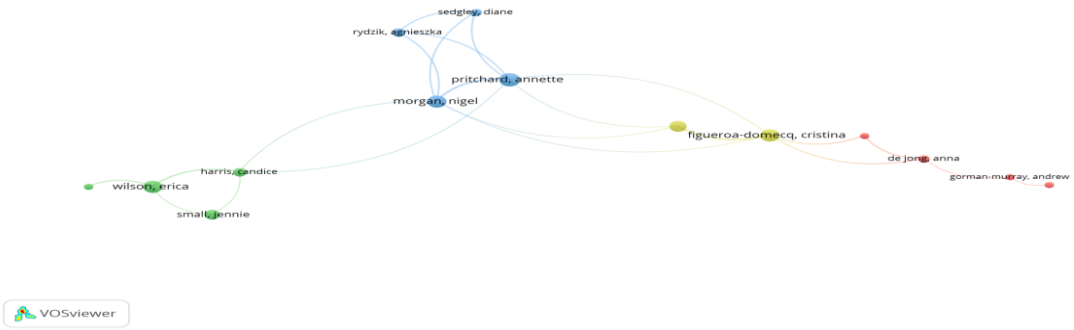
3.7.3.1. Yazarlara Göre Haritalama Analiz

Ortak yazarlık analizi ile 2864 yazar belirlenmiştir. Harita 21'de 2864 yazarın minimum belge sayısı 1; minimum atıf sayısı 1 olarak belirlenmiştir. 2864 tane yazarın 1498 tanesi eşik değeri karşılamaktadır.1498 tanenin her birinin bağlantılarının toplam gücünü hesaplanmak için seçilecek belge sayısı 1000 ile sınırlandırılmıştır. 1000 tane yazarın ortak yazarlık bağlantının toplam gücü hesaplanmıştır. Bağlantılardan oluşan kopukluktan dolayı iyi bir sonuç elde edebilmek için toplam bağlantı gücü en yüksek olan 22 yazar seçilmiş ve harita 21oluşturulmuştur.

Harita 21: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Ortak Yazar Ağ Haritası

Harita 21 daha anlaşılabilir olması için harita 22 oluşturulmuştur. 2864 yazarın minimum belge sayısı 2; minimum alıntı sayısı 1 olarak belirlenmiştir. Bunun sonucunda 154 yazar eşik değeri karşılamaktadır. 154 tane yazarın her biri için diğer yazarlarla ortak yazarlık bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 14 yazar seçilmiş harita 22 oluşturulmuştur.

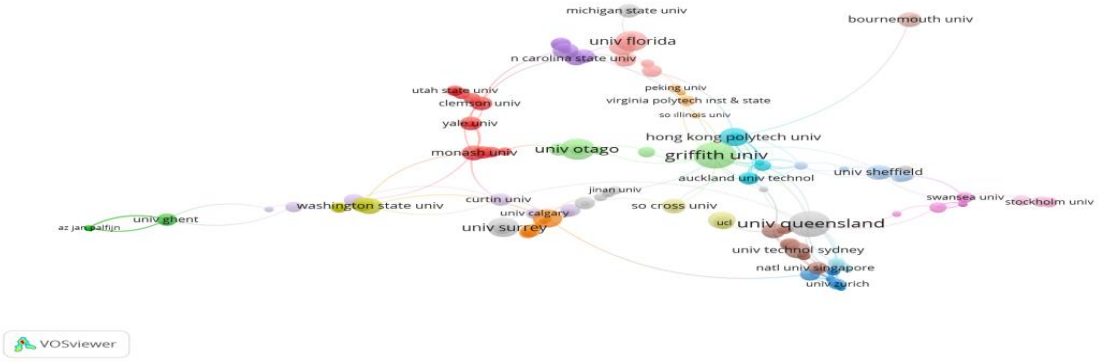

Harita 22: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili İndirgenmiş Ortak Yazar Ağ Haritası

Kadın ve turizm konularını ele alan yazarların ortak yazar analizinin ağ haritası en az iki belge için en az bir alıntısı bulunan yazarların ağ haritası şekilde gösterilmektedir. Bu ağ haritasında Annette Pritchard (9) en çok yayına sahip yazardır. Ağ haritası incelendiğinde kadın ve turizm konularında yapılan yayınların ortak yazarlılık için dört farklı küme; Annette Pritchard, Erica Wilson, Cristina Figueroa-Domecq ve Kevin Markwell olarak gruplandığı görülmektedir. Harita üzerindeki yazarların birbirlerine yakın konumlanmalarından bu alanda çalışılacak konunun da geniş olacağı sonucuna varılmaktadır.

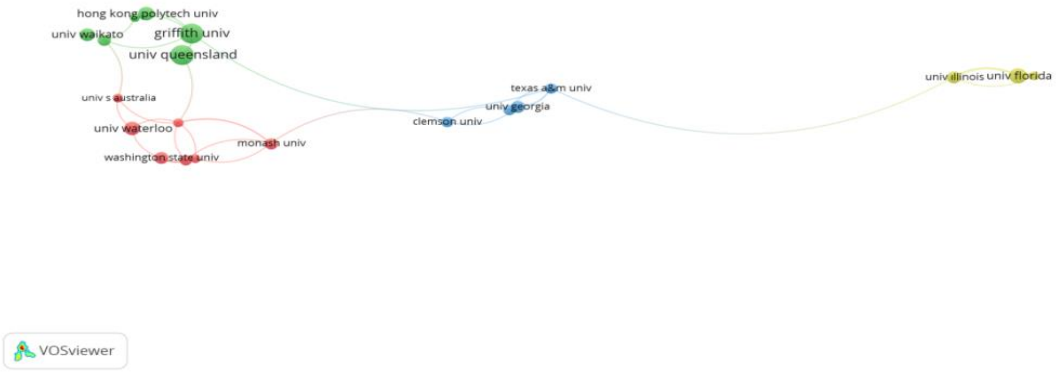
3.7.3.2. Kurumlara Göre Haritalama Analizi

Ortak yazarlık analizi ile 803 kurum belirlenmiştir. Harita 23'te minimum belge sayısı 1; minmum alıntı sayısı 0 olarak belirlenmiştir. 803 kurumun 240 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 240 tane kurumun toplam bağlantı gücü hesaplanmıştır ve harita oluşturulmuştur.

Harita 23: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Kurumlar Arası Ağ Haritası

Harita 23'ün daha anlaşılabilir olması için harita 24 oluşturulmuştur. 803 kurumun minimum belge sayısı 4; minimum alıntı sayısı 3 olarak belirlenmiştir. 803 kurumun 56 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 56 tane kurumun her birinin diğer kurumlarla ortak yazarlık bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 20 kurum seçilmiş ve ikinci harita oluşturulmuştur.

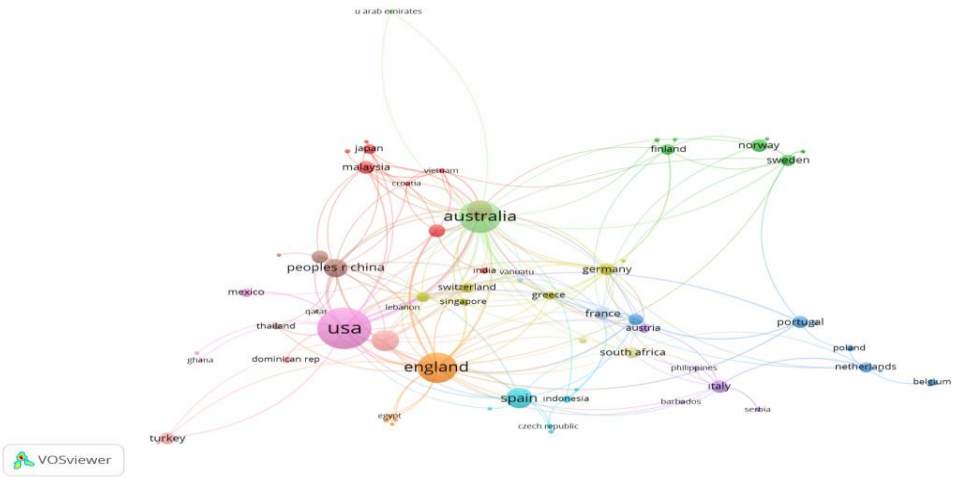

Harita 24: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Kurumlar Arası İndirgenmiş Ağ Haritası

Kadın ve turizm kavramlarını ele alan alanlara kurumsal bağlamda en çok katkı sağlayan kurumlar haritada gösterilmiştir. Bu ağ haritasında kurumlar arasında en az yirmi kurum arasındaki işbirliği ağı gösterilmektedir. Ağ haritası incelendiğinde dört farklı küme Univ Florida, Griffith Univ, Washington State Univ ve Univ Georgia olarak gruplandırıldığı görülmektedir. Yayın sayısı bakımından Griffith Univ (19), Univ Queensland (18) ve Florida Univ (11)'nin ilk üç sırada yer aldığı görülmektedir.

3.7.3.3. Ülkelere Göre Haritalama Analizi

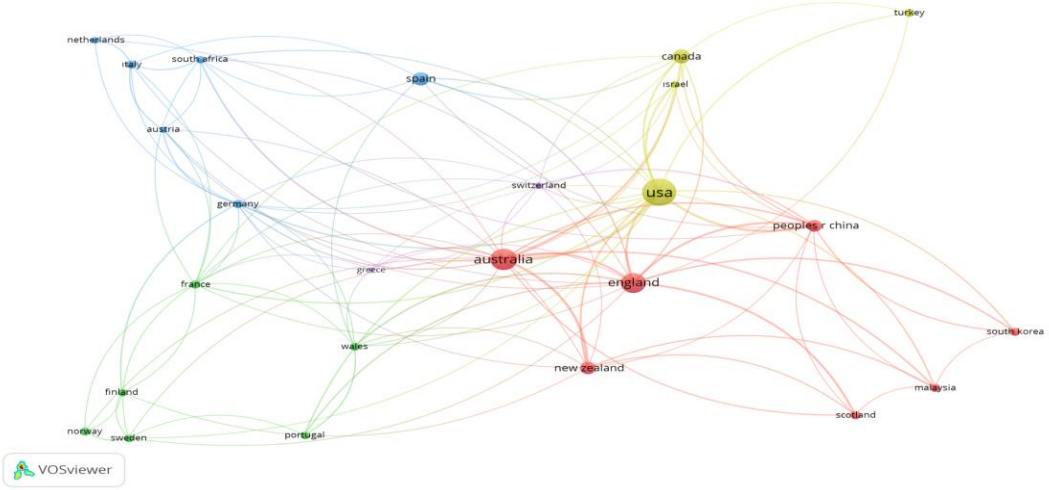
Ortak yazarlık analizi ile 91 ülke belirlenmiştir. Harita 25'te minimum belge sayısı 1; minimum alıntı sayısı 0 olarak belirlenmiştir. 91 ülkenin 71 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 71 ülkenin her birinin diğer ülkelerle ortak yazarlık bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 71 ülke seçilmiş ve harita oluşturulmuştur.

Harita 25: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Ülkeler Arası Ağ Haritası

Harita 25'in yoğun olmasından dolayı ikinci haritada minimum belge sayısı 6; minimum alıntı sayısı 3 olarak belirlenmiştir. 91 ülkenin 28 tanesi eşik değeri

karşılamaktadır. 28 ülkenin her birinin diğer ülkelerle ortak yazarlık bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 25 ülke seçilmiş ve harita oluşturulmuştur.

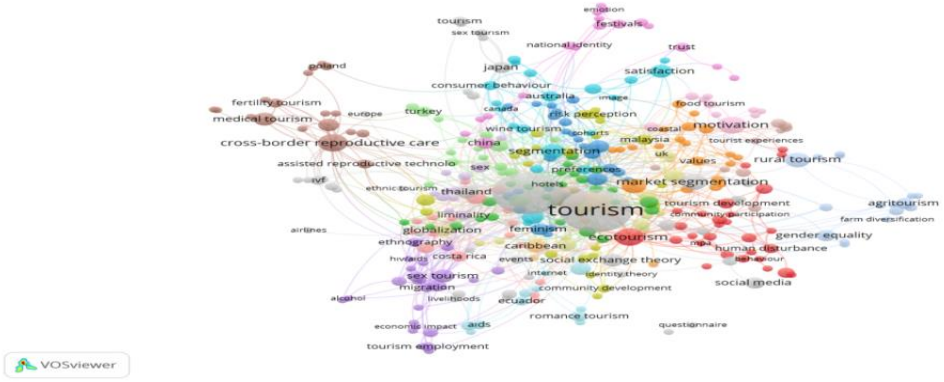
Harita 26: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Ülkeler Arası İndirgenmişAğ Haritası

Kadın ve turizm kavramlarını ele alarak yayın yapan kurumların adres bilgileri kullanılarak oluşturulan haritada öncü kurumlar ülke temelinde incelenmiştir. Bu ağ haritasında en az yirmi beş ülke arasındaki iş birliği incelenmektedir. Ağ haritasına bakıldığında beş farklı küme olarak USA, England, Spain, Wales ve Switzerland olarak gruplandırıldığı görülmektedir. Ağ haritası incelendiğinde en çok işbirliği kurulan ülkelerin ABD (61), Avusturalya (53), İngiltere (39), Çin Halk Cumhuriyeti (28) ve Kanada (22) olduğu görülmektedir.

3.7.4.Eşdizimlilik Analizine Dayalı Haritalama Analizi

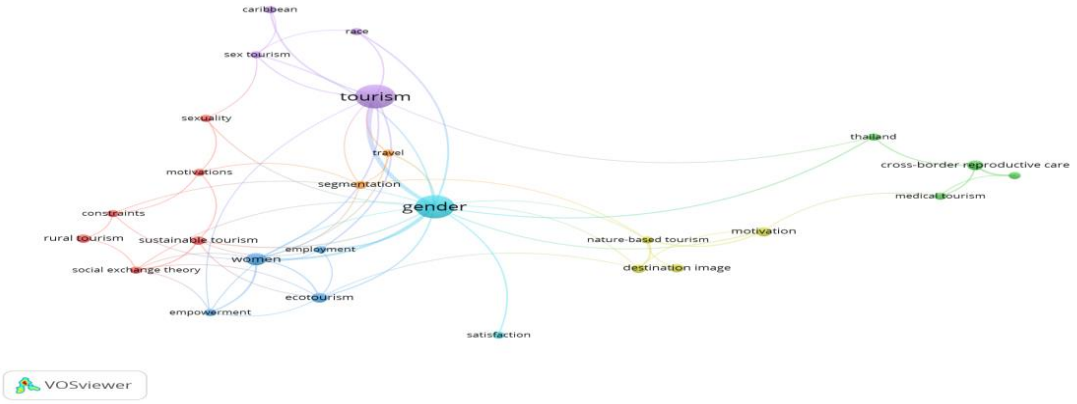
Eş dizimlilik analizi; yazar anahtar kelimeleri başlığı altında incelenmiştir. Bu analiz seçeneğinde kadın ve turizm konu başlıklı yayınlarda kullanılan anahtar kelimeler arasındaki iş birliği ağ haritası üzerinden incelenecektir.

Yazar anahtar kelimeleri ile toplamda 2219 anahtar kelime belirlenmiştir. Harita 27'de 2219 kelime için bir anahtar kelimenin minimum oluşum sayısı 2 olarak belirlenmiştir. Bunun sonucunda 367 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 367 tane anahtar kelimenin her birinin diğer anahtar kelimelerle eş dizimlilik bağlantısının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 365 tane anahtar kelime seçilmiş ve harita oluşturulmuştur.

Harita 27: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Yayınlarda Birlikte Kullanılan Anahtar Kelimelerin Ağ Haritası

Harita 27'nin yoğun olmasından dolayı harita 28 de 2219 anahtar kelimenin minimum oluşum sayısı 7 olarak belirlenmiştir. Bunun sonucunda 26 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 26 tane anahtar kelimenin her birinin diğer anahtar kelimelerle eş dizimlilik bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır.

Harita 28: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Yayınlarda Birlikte Kullanılan Anahtar Kelimelerin İndirgenmiş Ağ Haritası

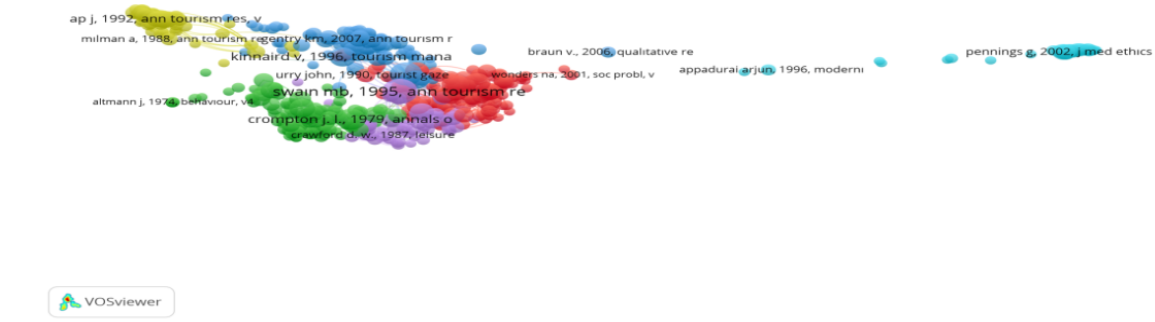
Kadın ve turizm konularında yayınlanan çalışmaların anahtar kelimelerinin incelenmesi sebebi ile ele alınan konuların içeriği hakkında değerlendirme yapabilmek için anahtar kelime analizinden yararlanılmıştır. Kadın ve turizm konularında yayınlanan çalışmalarda yazarlar tarafından verilen anahtar kelimeler üzerinden yapılan eşdizimlik (co-occurence) analizine göre altı farklı küme olduğu görülmektedir. Bunların Tourism, Gender, Cross-Border Reproductive Care, Motivation, Sustainable Tourism ve Segmentation olarak gruplandırıldığı görülmektedir. Ağ haritası incelendiğinde en çok iş birliği kurulan kelime tourism(82) ve gender(78) olmuştur.

3.7.5.Ortak Atıf Analizine Dayalı Haritalama Analizi

Ortak atıf, bir kaynakta farklı iki yayına atıf yapılması olarak tanımlanmaktadır (Al ve Tonta, 2004). Bu analizde kadın ve turizm konulu yayınlarda ortak atıf ağ haritası üç alt başlık altında incelenecektir.

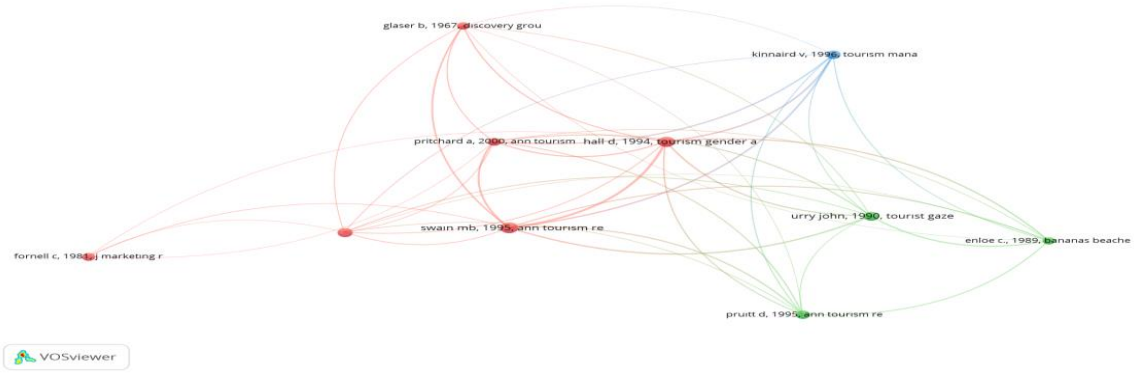
3.7.5.1. Alıntılanan Referanslara Göre Haritalama Analizi

Ortak atıf analizi ile toplamda 35887 tane alıntılanan referans belirlenmiştir. Birinci haritada 35887 atıfta bulunan referansların minimum alıntı sayısı 5 olara belirlenmiştir. 35887 alıntılanan referansın 552 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 552 tane alıntılanan referansın ve diğer alıntılanan referansların ortak atıf bağlantılarının toplam gücü hesaplanmış ve harita 29 oluşturulmuştur.

Harita 29: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Ortak Atıfta Alıntılanan Referansların Ağ Haritası

Harita 29'un yoğun olmasından dolayı harita 30 da 35887 atıfta bulunan referansın minimum alıntı sayısı 20 olarak belirlenmiştir. 35887 alıntılanan referansın 10 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 10 tane alıntılanan referansın ve diğer alıntılanan referansların ortak atıf bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 10 tane alıntılanan referans seçilmiş ve harita 30 oluşturulmuştur.

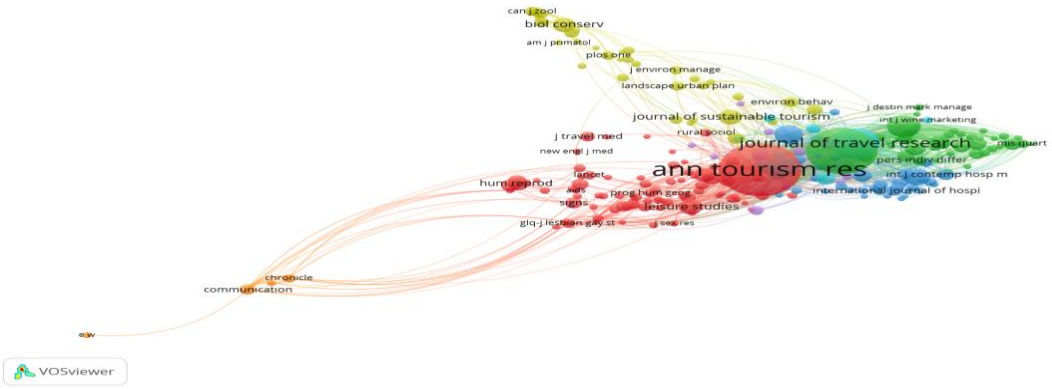

Harita 30: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Ortak Atıfta Alıntılanan Referansların İndirgenmiş Ağ Haritası

Haritada kadın ve turizm konulu yayınlar arasındaki ortak atıfta alıntılanan referansların ağ haritası bulunmaktadır. Bu ağ haritasında en az yirmi yayında atıf yapılan yayınların bağlantıları görülmektedir. Ağ haritası incelendiğinde üç farklı küme görülmektedir. Bu kümeler birbirleriyle doğrudan ya da dolaylı olarak ilişki içindedirler. Bunlar Swain MB (1995); Urry John (1990) ve Kinnaird V (1996) şeklinde gruplara ayrılmıştır. Haritada en çok atıf yapılan yayının Swain MB (1995) olduğu görülmektedir.

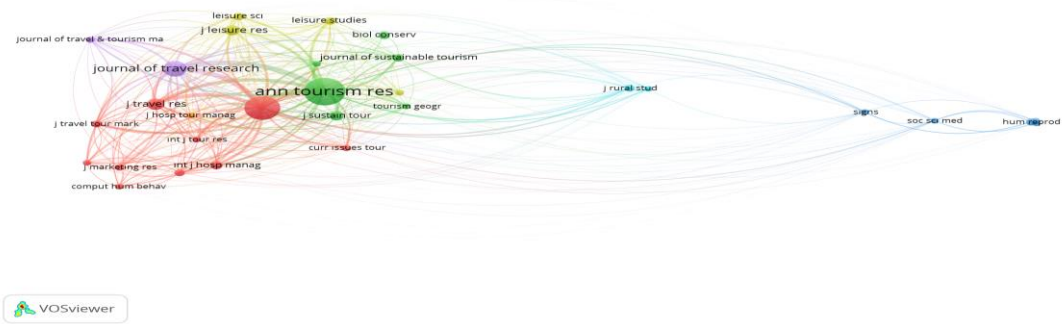
3.7.5.2. Alıntılanan Kaynaklara Göre Haritalama Analizi

Ortak atıf analizi ile toplam 16975 tane alıntılanan kaynak belirlenmiştir. Birinci haritada 16975 atıfta bulunan bir kaynağın minimum alıntı sayısı 20 olarak belirlenmiştir. 16975 alıntılanan kaynağın 242 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 242 tane alıntılanan kaynağın her birinin, diğer alıntılanan kaynakların ortak atıf bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 242 alıntılanan kaynak seçilmiş ve harita 31 oluşturulmuştur.

Harita 31: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Ortak Atıfta Alınılanan Kaynakların Ağ Haritası

Harita 31'in yoğun olmasından dolayı harita 32 de 16975 atıfta bulunulan bir kaynağın minimum alıntı sayısı 90 olarak belirlenmiştir. 16975 alıntılanan kaynağın 30 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 30 tane alıntılanan kaynağın her birinin ve diğer alıntılanan kaynakların ortak atıf bağlantılarının toplam gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 30 tane alıntılanan kaynak seçilmiş ve harita oluşturulmuştur.

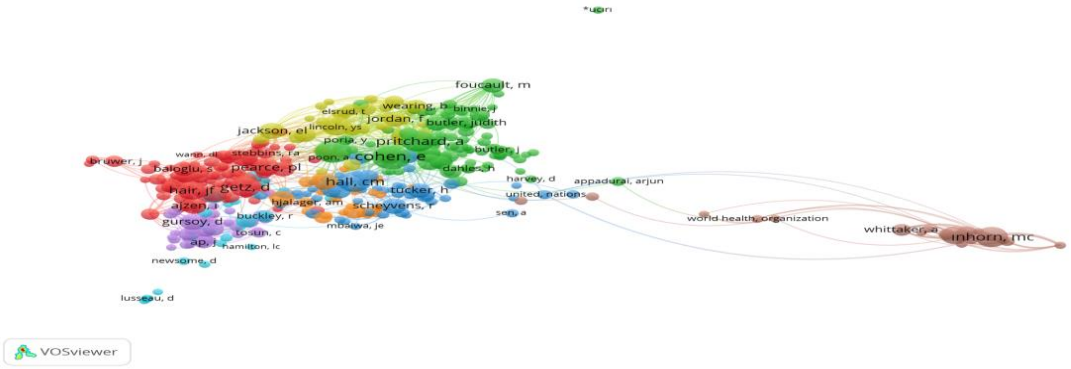

Harita 32: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Ortak Atıfta Alınılanan Kaynakların İndirgenmiş Ağ Haritası

Kadın ve turizm konuları ile ilgili çalışmalarda ortak atıfta alıntılanan kaynağın ağ haritası şekilde görülmektedir. Bu ağ haritası en az doksan yayında atıf yapılan kaynakların bağlantılarını gösterilmektedir. Ağ haritasında yedi ana bağlantı grubu vardır. Bu grupların birbirleriyle doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkili olduğu görülmektedir. En çok atıf yapılan kaynakların; Annals of Tourism Research ve Tourism Management olduğu görülmektedir.

3.7.5.3. Alıntılanan Yazarlara Göre Haritalama Analizi

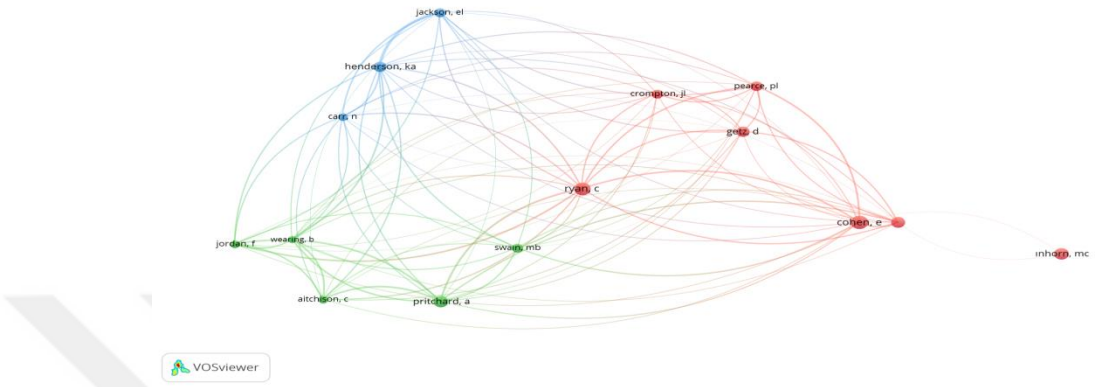
Ortak atıf analizi ile 24483 tane alıntılanan yazar belirlenmiştir.Harita 33'te 24483 atıfta bulunan bir yazarın minimum alıntı sayısı 10 olarak belirlenmiştir. 24483 alıntılanan yazarın 428 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 428 tane alıntılanan yazarın her birinin ve diğer alıntılanan yazarların ortak atıf bağlantılarının toplam gücü hesaplanmış ve harita oluşturulmuştur.

Harita 33: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Ortak Atıfta Alıntılanan Yazarların Ağ Haritası

Harita 33'ün yoğun olmasından dolayı ikinci haritada 24483 atıfta bulunulan bir yazarın minimum alıntı sayısı 20 olarak belirlenmiştir. 24483 tane alıntılanan yazarın 122 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 122 tane alıntılanan yazarın her birinin ve diğer alıntılanan yazarların ortak atıf bağlantılarının toplam

gücü hesaplanmıştır. Toplam bağlantı gücü en yüksek olan 15 tane alıntılanan yazar seçilmiş ve harita oluşturulmuştur.

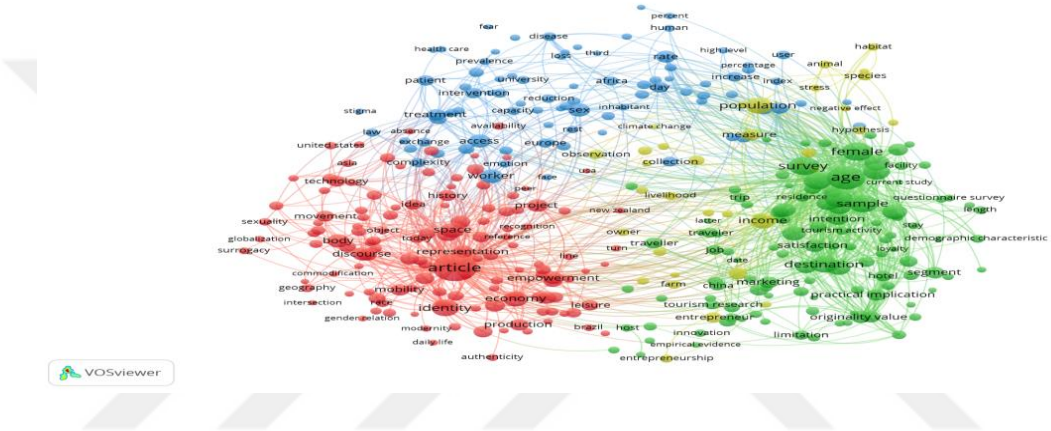
Harita 34: "Kadın ve Turizm" Konuları İle İlgili Ortak Atıfta Alıntılanan Yazarların İndirgenmiş Ağ Haritası

Kadın ve turizm konuları ile ilgili ortak atıfta alıntılanan yazarların ağ haritası şekilde gösterilmiştir. Bu haritada en az yirmi yayında atıf yapılan yazarların bağlantıları gösterilmektedir. Ağ haritasında üç ana küme olduğu görülmektedir. Bu kümeleri E. Cohen 128 atıf; A. Pritchart 98 atıf; Ka Henderson 77 atıf ile gruplar şeklinde oluşturmuşlardır. En kuvvetli ortak atıf bağı C. Rayn(477), Ka Henderson(476) ve A. Pritchard(413) arasında görülmektedir.

3.7.6.Metin Verilerine Dayanarak Eşdizimlilik Haritalama Analizi

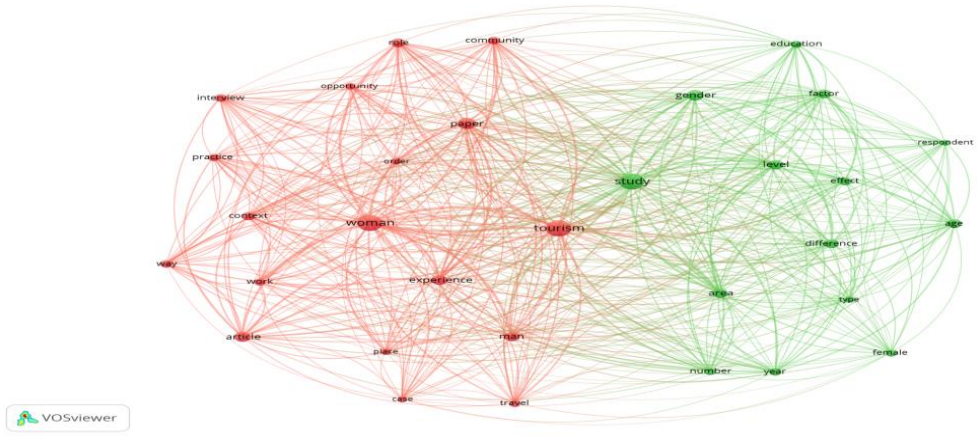
Web of Science veri platformunda 1975-2020 tarihleri arasındaki "tourism and women" "tourism and gender" "tourism and female" anahtar kelimeleri ile ilişkili 3245 tane çalışmanın özetlerinde geçen kelimelerin analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda ikili sayıma göre toplamda 25143 terim belirlenmiştir. 25143 tane terimde bir terimin minimum oluşum sayısı 10 olarak belirlenmiştir. 25143 terimin

613 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 613 tane terimin her biri için ilgili düzey puanı hesaplanmıştır. Bu puan doğrultusunda en ilgili terimler seçilmiştir. Varsayılan seçenek %60 en alakalı terimi seçmektedir. 613 tane teirm içinde 368 tane en ilgili terim seçilmiş ve harita oluşturulmuştur.

Harita 35: "Kadın ve Turizm" Konularının Metin Verilerine Dayalı Analizi Ağ Haritası

Harita 35'in yoğun olmasından dolayı harita 36'da 25143 terimin bir terim için minimum oluşum sayısı 70 olarak belirlenmiştir. 25143 tane terimin 53 tanesi eşik değeri karşılamaktadır. 53 tane terimin her biri için ilgili düzey puanı hesaplanmıştır. Bu puan doğrultusunda en ilgili terimler seçilmiştir. Varsayılan seçenek %60 en ilgili terimi seçmektedir. 56 tane terim için 32 tane en ilgili terim seçilmiş ve harita oluşturulmuştur.

Harita 36: Kadın ve Turizm" Konularının Metin Verilerine Dayalı İndirgenmiş Analizi Ağ Haritası

Ağ haritası incelendiğinde kadın ve turizm konulu çalışmalarda en çok kullanılan terimleri görmekteyiz. Ağ haritasında en çok kullanılan terimlerin Study, Women ve Tourism olduğu görülmektedir. Harita incelendiğinde iki ana bağlantı küme olduğu görülmektedir. Bu kümeler study ve women olarak gruplanmıştır. Oluşturulan grupların birbirlerine yakın konumlandırılması iş birliği ağının kuvvetli olduğunu göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Tüm dünyada gelişmekte olan turizm sektörü kadınlara kariyer ve farklı alanlarda rol alma imkânı sağlamaktadır. Kadın; kalkınmada önemli bir unsur olmakla birlikte turizm endüstrisinde "beden" ve "emek" sömürüsü olarak gerek üretim gerekse tüketim döngüsü içinde bir metaya dönüşebilmektedir. Ataerkil sistemin yansıması olan bu durum kadınlar aleyhine sonuçlanabilmektedir.

Kadınlar; turizm sektöründe ziyaretçi, işveren veya çalışan olmaları nedeniyle yüksek katılım oranına sahiptir. "Emek-yoğun" olmasının yanısıra "kadın-yoğun" bir özellik gösteren turizm sektörü, kadınların ekonomik ve sosyal açılardan güçlenebilmesi için önemli bir araçtır. Kadınların turizm yoluyla güçlendirilmesi, yaşam koşullarında ve refah seviyelerinde artış etkisi olduğu kadar, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından da önemlidir. Ancak diğer pek çok sektörde olduğu gibi, turizm sektöründe de halen kadınların cinsiyet ayrımcılığı, cam tavan engelleri, yönetim kademelerinde yetersiz temsil edilme, erkek meslektaşlarına göre daha az kazanma, aile işletmelerinde ücretsiz çalıştırılma, beden ve emek sömürüsü içinde varolma sorunları devam etmektedir.

Bu çalışma, "kadın ve turizm" olgularını birlikte ele alan çalışmaların mevcut durumunu incelemek için hazırlanmıştır. Emek gücüne dayanan ve kadın-yoğun bir sektör olan turizm sektöründe "kadın" konusunun profilinin çıkartılması önem arz etmektedir. Çalışma, mevcut alanyazındaki yayınların hangi alanlarla ilişkili olduğu, hangi alanlara yöneldiği ve hangi alanlarda eksikliklerin mevcut olduğu üzerine bilgi sunabilmeyi amaçlamaktadır. Geniş perspektifte ulusal ve uluslararası ölçekte incelenen çalışmalar konunun başlangıç noktası ve gelişimi hakkında bilgi verebilmektedir.

Bibliyometrik analizler, bilim dallarında mevcut durumların belirlenmesi ve alanlar arasındaki ilişkilerin daha kolay ortaya koyulmasında önemli rol oynamaktadır. Çalışmada Ulusal Dergipark Akademik, Google Scholar ve YÖK

Ulusal Tez veri tabanları ve uluslararası Web of Science veri platformu ayrı ayrı taranmış, analiz sonuçları ayrı başlıklar altında incelenmiştir.

Ulusal alanyazın analiz sonuçlarına göre elde edilen çalışmalarda başlangıç yılı 1993 olmakla birlikte 2016 yılından sonra ciddi bir artış görülmektedir. Bu durum kadınların turizm sektöründe 2010'lu yıllardan sonra hızla varolması ve kadın konusundaki duyarlılığın artması olarak yorumlanabilir. Ayrıca Turizm ile Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Anabilim Dallarının YÖK nezdinde doçentlik alanı olarak kabul görülmesinin de çalışma sayılarındaki artışı açıklayabileceği düşünülmektedir.

Çalışmanın uluslararası boyutunda Web of Science veri platformu analiz sonuçlarına göre; "kadın ve turizm" konulu elde edilen çalışmaların 1975 yılında yayınlanmaya başladığı ve özellikle 2008 yılından itibaren yayın sayılarında ciddi bir ivmelenme olduğu görülmektedir. Bu durumda benzer çalışmaların gelecekte de giderek artacağı öngörülmektedir. Ulusal alanyazın uluslararası alanyazını başlangıçta gecikmeli olarak izlerken 2020 yılında geldiğimiz süreçte her ikisininde konuya duyarlılığının arttığı ve çalışma sayısında belirgin artışlar yaşandığı tespit edilmiştir. 2020 yılında önceki yıla göre yaşanan durağanlığın dünya çapında yaşanan pandemiden kaynaklandığı tahmin edilmektedir.

"Kadın ve turizm" konulu çalışmalar ağırlıklı olarak turizmin konaklama işletmelerinde yoğunlaşmaktadır. Kadın yoğun çalışma alanı olan konaklama endüstrisinde; kadınların cam tavan engelleri, ücret ayrımcılığı, çalışılan departman ve yönetim kademelerindeki rollerine ilişkin konular önceliklendirilmiştir. Konaklama işletmelerinin en fazla kadın istihdamı yaratan alan olmasının bu çalışmalardaki artışın açıklanmasında yeterli olacağı düşünülmektedir. Sadece konaklama işletmelerinde değil farklı turizm işletmelerinde ve turizm türlerinde gerek çalışan gerekse ziyaretçi kadınlara yönelik yapılacak araştırmaların alanyazını güçlendireceği çalışma önerisi olarak sunulmaktadır.

Araştırma kapsamında elde edilen çalışmaların ulusal ve uluslararası ölçekte makale düzeyinde sayıca fazla olması "kadın ve turizm" olgularının akademisyenler tarafından araştırılan yoğun bir alan olduğunun göstergesi olarak değerlendirilebilir. Ancak "Kadın ve turizm" konulu tezlerde doktora düzeyindeki çalışmaların yüksek lisans düzeyindeki çalışmalara göre sayıca az olduğu tespit edilmiştir. Doktora düzeyince daha fazla çalışmanın yapılması ile yeni politikalarının oluşturulması ve gelişmesinin alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Makale ve tez çalışmaların büyük çoğunluğunun yine kadın yazarlar tarafından hazırlanması oldukça dikkat çekici bir noktadır. Ülkemizde "kadın" ve "turizm" üzerine birçok kongre, seminer, konferans, sempozyum vb. organizasyon düzenlenmesine rağmen elde edilen bildiri sayılarının tez ve makale sayılarına göre az olduğu tespit edilmiştir. Bu durum neticesinde bundan sonra düzenlenecek bilimsel toplantılarda "kadın ve turizm" konularının ayrıca bir tema olarak belirlenmesi önerilmektedir. Kitap ve kitap bölümü sayılarının elde edilen tüm çalışma sayılarına göre belirgin şekilde düşük olduğu belirlenmiştir. Akademisyenlerin ve araştırmacıların "kadın ve turizm" konuları üzerine daha fazla kitap ve kitap bölümü çalışması yaparak alanyazındaki boşluğu doldurması mümkündür.

"Kadın ve turizm" konulu çalışmaların uluslararası belge türlerine göre incelemesinin sonucunda makale türünde bilimsel yayın sayısının fazla olduğu tespit edilmiştir. Catheryn Khoo-Lattimore (Griffith Üniversitesi-Avustralya) yayın sayısı bakımından en çok katkı sağlayan yazar olarak belirlenmiştir. Amerika, turizmin ekonomik gelişim ve istihdam yaratma özelliğinin en fazla olduğu ülkelerden biridir. Amerika'da turizm sektöründe istihdam edilenlerin %52'sini kadınlar oluşturmaktadır (Oktik, 2001). Bu sebeble State Univesity System of Florida'nın en çok yayın yapan kurum olması ve Amerika'nın en fazla yayın yapan ülke olması alanyazın ile örtüşmektedir. Ancak araştırmacılara en fazla maddi desteği sağlayan kurumun Çin'de olması oldukça dikkat çekicidir. Ekonomik anlamda dünyanın ikinci büyük ülkesi olan Çin'in turizmin önemini kavrayarak bu alandaki araştırmacılara maddi teşvik sağlaması "kadın ve turizm" konusunun gelişmeye açık multidisipliner bir araştırma alanı olmasının idrakından kaynaklanıyor olabilir. Gelişmekte olan diğer ülkelerinde bu konuda hamle yapması mümkündür.

Türkiye'nin uluslararası alanyazına 88 yayın ile 8. sırada katkı sağladığı tespit edilmiştir. Ülkemizin turizm potansiyelinin fazlalığı ve turizm sektöründe faaliyet gösteren kadın oranı göz önünde bulundurulduğunda mevcut çalışmaların diğer ülkelere kıyasla az sayıda ve düşük oranda olduğu düşünülmektedir. Bu durum çalışmalara ayrılan finansal desteğin ve araştırma alanlarının kısıtlı olması olarak yorumlanabilir. Bu eksiklerin giderilmesi ile Türkiye'nin uluslararasındaki etkinliği artabileceği öngörülmektedir.

Görsel haritalama yöntemi olan VOSviewer yazılım programı sonuçlarına göre; "kadın ve turizm" konulu çalışmaların bibliyografik eşleştirmeye dayalı haritalama analizi ve atıf analizine dayalı haritalama analiz sonuçları beş alt başlık altında incelenmiştir.

1. Belgelere göre analiz sonuçlarında; en çok atıf alan çalışma A. Lepp'in 2003 yılında yaptığı çalışma olurken, en kuvvetli bibliyografik eşleşme ağını ise A. Stronza'nın 2001 yılında yaptığı çalışma oluşturmaktadır. Her iki yazarında Amerika'da bulunan üniversitelerde görev aldığı belirlenmiştir.
2. Kaynaklara göre analiz sonuçlarında; dünya çapında yayın yapan Elsevier tarafından desteklenen Annals of Tourism Research en çok atıf yapılan ve en kuvvetli bibliyografik eşleşme ağına sahip dergi olarak belirlenmiştir.
3. Yazarlara göre analiz sonuçlarında; Robin Nunkoo (Mauritius Üniversitesi) en çok atıf alan ve en kuvvetli bibliyografik eşleşme ağına sahip yazar olarak belirlenmiştir. Yazar analizlerinde, en fazla yayın yapan yazar (Catheryn Khoo-Lattimore)ve en fazla atıf alan yazar (Robin Nunkoo) farklılık göstermektedir. Bu durum yazar ve eser arasındaki ilişkisinin ters orantılı olduğu tespit edilmiştir. Diğer önemli

bir nokta, tek Türk yazar olan Doğan Gürsoy'un (Amerika) 370 atıf ile alanyazına katkı sağlamasıdır.

4. Kurumlara göre analiz sonuçlarında; belge analiz sonuçlarından yola çıkarak en fazla atıf alan kurumun Florida Üniversitesi (Amerika) olduğu belirlenirken, en fazla yayın yapan yazardan (Catheyn Khoo-Lattimore) yola çıkarak en kuvvetli bibliyografik eşleşme ağının Griffith Üniversitesi (Avusturalya) olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda belge-kurum ve yazar-kurum arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.
5. Ülkelere göre analiz sonuçlarında; Amerika, İngiltere ve Avusturalya arasında çok kuvvetli bir bibliyografik eşleşme ağının olduğu belirlenmiştir. Bu durumda üç ülkeninde belge, kaynak, yazar ve kurum analizleriyle doğrudan ilişki içerisinde olduğu tespit edilmiştir.

"Kadın ve turizm" konulu çalışmaların ortak yazarlılık analizi sonuçları üç alt başlık altında incelenmiştir. Yazarlara göre analiz sonuçlarında; Annette Pritchart (Leeds Beckett Üniversitesi), kurumlara göre analiz sonuçlarında; Griffith Üniversitesi (Avusturalya) ve ülkelere göre analiz sonuçlarında; Amerika, Avusturalya, İngiltere arasındakuvvetli bir iş birliği olduğu belirlenmiştir. Ortak yazarlılık analiz sonuçları ile bibliyografik eşleştirme ve atıf analizi sonuçlarının birbirleriyle doğrudan ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

"Kadın ve turizm" konulu çalışmaların eşdizimlilik analizi sonuçlarına göre;"tourism, gender ve woman" kelimeleri ile kurulan iş birliğinin oldukça kuvvetli olduğu ve yazarların kullandığı anahtar kelimeler ile konu başlığının uyum gösterdiği tespit edilmiştir. Araştıma amacına uygun olarak seçilen "women and tourism", "gender and tourism" ve "female and tourism" anahtar kelimeler ile analiz sonucunda bulunan anahtar kelimeler birbirleriyle örtüşmektedir. Bu durum çalışma konusunun içeriği ve anahtar kelimelerin uyumlu oldukları hakkında veri sunmaktadır.

"Kadın ve turizm" konulu çalışmaların ortak atıf analizi sonuçlarına göre; en fazla alınıtılanan referans Margaret Byrne Swain'in (1995) "*Gender in Tourism*" adlı yayını ve en fazla alıntılanan kaynak Annals of Toursim Research dergisi olması eser ve kaynak arasındaki ilişkinin doğru orantılı olduğunu göstermektedir. En fazla alıntılanan yazarın Erik Cohen olması ise yazar ve eser arasındaki ilişkinin ters orantılı olduğunu göstermektedir. Ortak atıf analiz sonucu ile bibliyografik eşleştirme, atıf analizi ve ortak yazarlılık analizi sonuçları birbiriyle örtüşmemektedir.

Metin verisine dayalı haritalama analiz sonuçlarına göre; çalışmaların özet kısımlarında study, women, tourism ve gender kelimelerinin yoğunlukla kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu terimlerin eşdizimlilik analiz sonuçlarıyla benzerlik göstermesinden dolayı çalışmaların evreninin anlaşılması için açıklayıcı bir nitelik taşıdığı düşülmektedir. Araştırmacılar yapılacak olan yeni çalışmalarda buradan yola çıkarak çalışma evrenini genişletebilirler.

Çalışmada gerçekleştirilen araştırma sonrası gelecekte yapılacak araştırmalara yönelik geliştirilen öneriler aşağıda belirtilmiştir:

- "Kadın ve turizm" konularında çalışma yapmak isteyen araştırmacılar, araştırma bulgularında ortaya çıkan konular çerçevesinde evreni belirleyebilirler. Araştırmada kadın konusunda yapılan çalışmaların sıklıkla konaklama endüstrisine odaklandığı ve durum tespiti şeklinde yoğunlaştığı belirlenmiştir. Alanyazında az çalışılmış veya hiç çalışılmamış konulara yönelerek yeni araştırma olanakları yaratılabilir.
- "Kadın ve turizm" alanyazınında kamu ve özel kuruluşlar, araştırma bulgularından yola çıkarak eşgüdüm içerisinde farklı konulara, alanlara, bölgelere yönelik çalışma yapılması için araştırmacıları teşvikler ile destekleyerek yönlendirebilirler. Bu durum gerek sektöre gerekse ülkeye katkı sağlayabilir.

- Araştırmanın sınırlılığı ulusal açıdan Dergipark Akademik, Google Scholar ve YÖK Ulusal Tez veri tabanları ve uluslararası açıdan Web of Science veri platformudur. Gelecekte yapılacak araştırmalarda bu çalışmada kullanılan veri tabanlarından farklı veri tabanlarıda dâhil edilerek daha fazla bilgi elde edilip, daha farklı sonuçlara ulaşılabilir.
- Bu tür araştırmaların belirli zaman aralıklarında tekrarlanması ve karşılaştırmalar yapılması gelişimi ortaya koyması bakımından önem arz etmektedir.

Sonuç olarak, "kadın-yoğun" bir sektör olan turizm odaklı yapılan bu çalışmanın alanyazına katkı sağlayacağı ve gelecekte yapılacak araştırmalara bir kaynak niteliği taşıyacağı öngörülmektedir. Konunun farklı bilim dallarının araştırma alanı içerisine girmesi sebebiyle gelecekteki çalışmalarda evrenin daha geniş tutulması mümkündür. Gelecekte yapılacak çalışmaların daha geniş perspektifte ele alınarak "kadın ve turizm" konusunun toplumsal cinsiyet temelli yaklaşım ile daha fazla çalışma alanı üzerine yoğunlaşması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Ağlı, E. (2015). *Cumhuriyetten Günümüze Türk Kadınının Eğitim, Sosyal ve Siyasal Hayata Katılımları Üzerine Bir Çalışma,* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Akbaba, Y. (2019). *Çalışma Hayatında Cinsiyet Ayrımcılığına Yönelik Algılar,* Yüksek lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Akgül Özdemir, S. (2020). Turizmde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadınların Güçlendirilmesi ile Mutluluk Endeksi Arasındaki İlişki, *Turizm ve Araştırma Dergisi,* 9(2), 160-178.

Akoğlan Kozak, M. (1996). Konaklama Endüstrisinde Kadının Konumu, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi,* 7(2), ss.16-23.

Aksaray, Ö. (2019). *Müzik Alanında Yazılan Tezlerin Bibliyometrik Analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Aktaş, G. (2013). Feminist Söylemler Bağlamında Kadın Kimliği: Erkek Egemen Bir Toplumda Kadın Olmak, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi,* 30(1), 53-72.

Akyıldız, B. (2019). *Yerel Yönetimlerde Yer Alan Kadınlara Toplumsal Cinsiyetin Yansıması: Konya İli Örneği,*Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Al, U. (2008). *Türkiye'nin Bilimsel Yayın Politikası: Atıf Dizinlerine Dayalı Bibliyometrik Bir Yaklaşım*, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Alarcón, D. M. ve Cole, S. (2019) No Sustainability for Tourism without Gender Equality, *Journal of Sustainable Tourism*, 27(7), 903-919, DOI: 10.1080/09669582.2019.1588283.

Albayrak, C. E. (2020). *Türkiye'de Kadın Hakları ve Medya: 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nün Basında Temsili,*Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uşak.

Alrwajfah, M. M., Almeida-García, F. ve Cortés-Macías, R. (2020). Females' Perspectives on Tourism's Impact and Their Employment in The Sector: The Case Of Petra, Jordan, *Tourism Management*, 78, 104069.

Altındal, Y. ve Gül, S. S. (2016). Turizm Sektöründe Kadın Girişimcilerin Risk Alma Deneyimleri, *Tematik Yazılar, Toplum ve Demokrasi*, 10(21), 115-131.

Altuntop, V. (2019). *Kültür Turizmi Çalışmalarının Bibliyometrik Analiz Tekniği ile İncelenmesi,* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Anafarta, N., Sarvan, F. ve Yapıcı, N. (2008), Konaklama İşletmelerinde Kadın Yöneticilerin Cam Tavan Algısı: Antalya İlinde Bir Araştırma, *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, 15, ss.111-137.

Antara, D. M. S., Murni, N. G. N. S., Triyuni, N. N., Ruki, M., ve Phuaphaiboon, N. (2019). Gender Equality of Tourism Graduates in Tourism Industry, *In International Conference On Applied Science and Technology 2019-Social Sciences Track (iCASTSS 2019*),Atlantis Press.

Ardıç Yetiş, Ş. ve Çalışkan, N. (2020). Turizm Sektöründe Kadın İstihdamı: Mevcut Duruma İlişkin Bir Değerlendirme, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 18(3): 105-119.

Arzjani, Z. ve Rahiminezhad, V. (2011). Rural Women and Their Roles in Tourism, *International Journal of Bio-Resource & Stress Management*, 2 (1), 1-4.

Ataman, M. (2009). Feminizm: Geleneksel Uluslararası İlişkiler Teorilerine Alternatif Yaklaşımlar Demeti, *Alternatif Politika Dergisi*, 1(1), 1-41.

Ateş, N. (2018). *Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Türk Siyasal Yaşamında Kadının Yeri,* Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Aydın, G. (2018). *Kadın Temsiline Eleştirel Bir Bakış: Türkiye'deki Kadın Müzeleri*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Bal Demirgöz M. (2014). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğin Genel Bakış, *KASHED*,1(1), 15-28.

Bao, J. (2002), 'Tourism Geography As The Subject Of Doctoral Dissertations İn China, 1989-2000', *Tourism Geographies,* 4 (2), ss.148-152.

Başaran, M. ve Ateş, A. (2019).Kırsal Kalkınmanın Sağlanmasında Kadın İstihdamı: Afyonkarahisar Gazlıgöl Termal Turizm Bölgesi Araştırması, *Journal of YasarUniversity*, 14(54), ss.87-95.

Bayram, G. E. (2018). Kadın Girişimciler Ve Turizm: Mevcut Turizm Ve Sorunlar Üzerine Sinop İlinde Bir Araştırma, *Journal of Business Research Turk*, 10(2), 56-88.

Bayram, T. A. (2019). Türk Turizm Alan Yazınında Kadınlar Üzerine Yaılan Çalışmaların Bibliyometrik Analizi, *Turizm ve Araştırma Dergisi,*8(2), 56-77.

Bianet. (2003), https://m.bianet.org/bianet/kadin/25578-ilke-kadini-birey-olarak-korumak (01.01.2021).

Biswas, R. & Cassell, C. (1996). Strategic HRM and the Gendered division of Labour in the Hotel Industry a Case Study,*Personnel Review*, 25(2), 19-34.

Boyacıoğlu, Z. E. (2014), Kırsal Turizmde Kadın Girişimciliği: Edirne Örneği, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 4(2), ss.82-90.

Boyacıoğlu, Z. E. (2018). Edirne'deki Konaklama İşletmelerinin Turizm Arz Kapasitesinin Belirlenmesi, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(2), 273-295.

Boyacıoğlu, Z. E. (2019). *Turizm Endüstrisi Bağlamında Dünyada ve Türkiye'de Kadın İşgücü,Kadının İş Yaşamı ve Etik*, 203-234, Ankara:Nobel Yayın.

Boyacıoğlu, Z. E. ve Elmas, Ç. (2019). "Turizm ve Festival" Olgusunun Bibliyometrik Analizi, 20. Ulusal Turizm Kongresi, 16-19 Ekim, Eskişehir, s.s.111-121.

Bozok, D., Kılıç, S. N. Ve Özdemir, S. S. (2017). Turizm Literatüründe Kırsal Turizmin Bibliyometrik Analizi, *Journal of Human Sciences*, 14(1), 187-202.

Butler, J. (2004). Undoing Gender, *Routledge*, New York.

Campos-Soria, A. J., Marchante-Mera, J. A. Ve Ropero-Garcia, A. M. (2011). Patterns of Occupational Segregation by Gender in the Hospitality Industry, *International Journal of Hospitality Management*, *https://www.researchgate.net/publication/22378979*, (15.10.2020).

Cangöz İ. (2019). "21. Yüzyılda Feminizmi Tartışmak". *Varlık Dergisi*, Ağustos 2019: 5-12

Cave, P. ve Kılıç, S. (2010). The Role of Women in Tourism Employment with Special Reference to Antalya, Turkey, *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 19 (3): 280-292.

Ciğer, A. ve Uyar, F. G. (2016). Konaklama İşletmelerinde Kadın Muhasebecilerin Cam Tavan Algısına Yönelik Bir Araştırma: Antalya İli Örneği, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(2), ss.43-58.

Costa, C., Bakas, F. E., Breda, Z. ve Durao, M. (2017). 'Emotional' Female Managers: How Gendered Roles in Uence Tourism Management Discourse. Journal of Hospitality and Tourism Management, 33, 149–156. https://doi.org/10.1016/j.jhtm, (30.12.2020).

Costa, C., Carvalho, I., Caçador, S. ve Breda, Z. (2012). Future Higher Education in Tourism Studies and The Labor Market: Gender Perspectives on Expectations and Experiences, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 12(1), 70-90.

Chen, C. (2017). Science Mappin: A Systematic Review of the Literature. *Journal of Data and Information Science, 2*(2), 1-40.

Coşar, Y. (2017). Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunmasında Kadın Emeğinin Rolü, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 17(38), ss.115-138.

Cukier, J., Norris, J. ve Wall G. (1996). The Involvement of Women in the Tourism Industry of Bali Indonesia, *Journal of Development Studies*, 33 (2),248-271.

Çağlar, N. (2011). Kadının Siyasal Yaşama Katılımı ve Kota Uygulamaları, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 3(4). 56-79.

Çakır, G. P. Barakazı ve M. Barakazı, E. (2017). Turizm Sektöründe Çalışan Kadınların Karşılaştığı Sorunları Değerlendirmeye Yönelik Bir Araştırma, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 61, ss.461-674.

Çetinel Ürem M. ve Tekin D. (2019).*Türk Hukukunda Kadın*, Turizmde Kadın Olmak, s. 29-63, İstanbul: Değişim Yayınları.

Çıkmaz, G. (2010). *Kadın Çalışanların İşyerinde Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Bir Alan Çalışması,* Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Çiçen, C. (2019). *Turizm Sektöründe Kadın İşgücünün Performansının İncelenmesi, Edirne İli Konaklama İşletmeleri Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Çoşkun, A. veÖzdilek R. (2012). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği: Sağlığa Yansıması ve Kadın Sağlığı Hemşiresinin Rolü, *Hemşirelikte Eğitim Ve Araştırma Dergisi,* 3(30), 30-39.

Delphy, C. (1993). Rethinking Sex and Gender, *Women's Studies Int. Forum,* 16(1), 1-9.

Demez, G. (2012). Medyada Yeni Sağlık Anlayışlarının ve Kadın Bedeninin Temsili, *Uluslararası İnsan Bilimler Dergisi,*9(1), 512-532.

Demirel, H. Z. ve Perçin Şahin, N. (2018), Otel İşletmelerindeki Kadın Yöneticilerin Kariyer Engellerinin Kariyer Geliştirme Stratejileri Üzerine Etkisi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(57), ss. 546-557.

Dinçer İstanbullu, F., Akova, O., Ertuğral Muğan, S. ve Çifçi Aydoğan, M. (2016), Türkiye'de Turizm Sektöründe Kadın İstihdamı: İmkanlar ve Engeller, *Eurasian Academy of Sciences Social Sciences Journal*, 1, ss.379-395.

Donovan, J. (1997), *Feminist Teori*, Çev:Aksu Bora, Meltem Ağduk Gevrek, Fevziye Sayılan, İletişim Yayınları, İstanbul.

Doyle, M. W., & Julian, J. P. (2005). The Most Cited Works in Geomorphology, *Geomorphology* (72), 238-249.

Dumbreaveanu, D., Light, D., Young, C. and Chapman, A. (2016). 'Exploring women's employment in tourism under state-socialism: Experiences of tourism work in socialist Romania' *Tourist Studies*, https://www.researchgate.net/publication/281994762, (16.10.2020).

Duran, E. (2009). *Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Toplumsal ve Kültürel Kimliğin Korunması: Gökçeada Örneği*, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Eğitmen, A. (2014). Kadın Müzesi "Kadın Eli Değen Müze", *Yaratıcı Drama Dergisi*, 9(18), 33-46.

Erdoğan, Gençyürek, M. (2014). *Turizm Reklamlarında Yaşam Tarzlarının İnşası: Göstergebilimsel Çözümleme,*Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniverssitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

European Commission (2020).*EUROSTAT database, (tourism statistics)*,https://ec.europa.eu/eurostat/web/tourism/data/database (07.12.2020).

Ferguson, L. (2011). Promoting gender equality and empowering women? Tourism and the third Millennium Development Goal, *Current Issues in Tourism*, 14:3, 235-249, DOI: 10.1080/13683500.2011.555522.

Ferguson, L. ve Alarcón, D. M. (2015). Gender and Sustainable Tourism: Reflections on Theory and Practice, *Journal of Sustainable Tourism*, 23(3), 401-416, DOI: 10.1080/09669582.2014.957208.

Ferguson, L. (2018). Gender Equality and Tourism: The Global Policy Context. In S. Cole (Ed), *Gender Equality and Tourism*, Beyond Empowerment (ss. 14–22). Wallingford: CABI.

Fidan, D. (2015), *Yönetimde Cinsiyet Farkları Kariyer Öncelikleri ve İş Koşullarına Duyarlılık: Turizm Sektöründe Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Fidan, F. ve Nam, D. (2012). Kırsal Turizmde Yeni Dinamikler: Kadın Girişimciler-Taraklı Örneği, *K.M.Ü. Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 23(14), 51-57.

Gebelek, G. (2008), *The New International Migration From a Gender Persfective: Study of Post-Soviet 'Servants of Tourism' in Antalya*, Yüksek Lisans Tezi, Koç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Gökçay, G. (2018). *Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kars.

Gökmen Ekiz, Ç. (2011), Türk Turizminin Yabancı Gelinleri: Marmaris Yöresinde Turizm Sektöründe Çalışan Göçmen Kadınlar, *Çalışma ve Toplum*, 1(28), ss. 201-231.

Göral, R. (2014). *Turizm İşletmelerinde Stratejik Yönetim*, Ankara: Detay Yayıncılık.

Görgün Baran A. (2016). Kalkınmada Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Neden Önemlidir?,*ÜNİDAP Uluslararası Bölgesel Kalkınma Konferansı*, Muş, 18-29.

Gül, Sallan, S. (2019). *Türkiye'de Kadın Olmak, Turizmde Kadın Olmak,* 5-25, İstanbul: Değişim Yayınları.

Günlü Küçükaltan, E. (2019). *Turizm Endüstrilerininde Kadının Metalaş(tırıl)ması, Turizmde Kadın Olmak*, 101-118, İstanbul: Değişim Yayınları.

Gür Türkdoğan T. veAslan Altun E. (2020). Eğitimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ekseninde Kadın Üniversitelerinin Yeri Üzerine Bir Değerlendirme, *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 21-30.

Hall, C. M. (2011). Publish and Perish? Bibliometric Analysis Journal Rankingand the Assessment of Research Qualityin Tourism, *Tourism Management* 32, 16-27.

Hancı Altınova H. (2020). *Türkiye'de Kadınların Siyasete Katılımı Ve Temsili: Sorunlar Ve Çözüm Önerileri*, Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniveristesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum.

Hekimler A. (2009). İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin Kabul Edilişinin 60. Yıldönümünde Taşıdığı Anlam ve Önemi, *Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Metinleri*, 2.

Huang, S. & Hsu, C.H. C. (2008). Recent Tourism and Hospitality Research in China. *International Journal of Hospitality &Tourism Administration*, 9 (3), 267-287.

Hutchings, K., Moyle, C. L., Chai, A., Garofano, N. ve Moore, S. (2020). Segregation of Women in Tourism Employment in the APEC Region, *Tourism Management Perspectives*, 34, 100-655.

International Labour Organization. (2020). *ILOSTAT database*, (Population, Labour Force Participation and Employment Statistics), https://ilostat.ilo.org/data/,2020https://www.ilo.org/shinyapps/bulkexplorer0/?lang=en&segment=indicator&id=EAP_2WAP_SEX_AGE_RT_A (01.12.2020).

IPU. (2020). "Percentage of Women in National Parliaments", https://data.ipu.org/women-ranking?month=1&year=2020,(5.12.2020).

Işık, C., Günlü Küçükaltan, E., Kaygalak Çelebi, S, Çalkın, Ö. Enser, İ. ve Çelik, A. (2019), Turizm ve Girişimcilik Alanında Yapılmış Çalışmaların Bibliyometrik Analizi, *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(1), ss.119-149.

Işık, C., Tırak, L. ve Işık, Z. (2016). Potansiyel Kadın Turizmcilerin Girişimcilik ve İnovasyon Eğilimlerinin Belirlenmesi,*Ekonomi, Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(1): 32-45.

İdrisoğlu, C. (2016). *Turizm Sektöründe İstihdam Yapısı, Çalışan Sorunları ve Çözüm Önerileri: Alanya Örneği,* Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

İkiz, Nalçacı, A. (2020). Turizm İşletmelerinde Cinsiyet Ayrımcılığı ve Kadın Çalışanlar: Yöneticilerinin Konuya İlişkin Tutum ve Uygulamaları, *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 50, 373-396.

Janta, H. ve Christou, A. (2019). Hosting as Social Practice: Gendered Insights into Contemporary Tourism Mobilities, *Annals of Tourism Research*, 74, 167–176. https:// doi.org/10.1016/j.annals,(01.01.2021).

Jogaratnam, G., McCleary, K. W, Mena, M. M. & EunYoo, J. J. (2005). An Analysis of Hospitality and Tourism Research: Institutional Contributions. *Journal of Hospitality &Tourism Research,* 29 (3), 356-371.

Jordan, F. (1997). An occupational hazard? Sex segregation in tourism employment,*Tourism Management*, 18(8), 525-534.

Karakaş, A. ve Gökmen, G. (2016), Turizm Sektöründe Kadın Girişimcilerin Profilinin İncelenmesi, *Journal of Recreation and Tourism Research*, 3(3), ss.18-25.

Kattara, H. (2005). Career challenges for female managers in Egyptian hotels, *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 17(3), 238-251.

Kaya, Ş. (2017). Turizmde Kadın Emeği, Karatahta İş yazıları Dergisi, 9,1-22.

Kaya, İ. ve Topbaş, F. (2019), Turizm Sektöründe Cinsiyete Dayalı Ücret Ayrımcılığı, *İzmir Democracy University Social Sciences Journal*, 2 (1), ss.74-87.

Kayıran, M. ve Saygın, S. (2019). İzmir İktisat Kongresi, Eskişehir *Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Yakın Tarih Dergisi*, 2(5), 27-70.

Kaypak Ş. (2014). Toplumsal Cinsiyet Bakış Açısından Kente Bakmak, Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi, 7 (1), 344-357.

Kazoğlu, H. İ. (2018). *Toplum Temelli Turizm Yaklaşımı: Turist Rehberlerinin Algılamaları Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Keser A., Çelik M. ve Ercan E. (2019). Türkiye'de Kadınların Siyasal Temsili Ve Toplumsal Cinsiyet, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Erken Görünüm, 1-39.

Kırkpınar, L. (2001). *Türkiye'de Toplumsal Değişme ve Kadın*, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, No:2563.

Kinnaird, V. ve Hall, D. (1996). Understanding Tourism Processes: A Gender-Aware Framework, *Tourism Management*, 17(2), 95–102.

Kozak, N. (1994). Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi'nde Yayımlanan Yazılar Üzerine Bir İnceleme. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5, 22-33.

Köse Z., (2014). *Turizmde Kadın İstihdamı ve Kadın Girişimciliği; Beypazarı Örneği*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antropoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Kumkale, İ. (2015). *Kadın Girişimciliğinin Stratejik Liderlik Yetkinlikleri Açısından İncelenmesi ve Bir Araştırma*, İstanbul, Ekin Kitabevi Yayınları.

Kurt, A. (2019). *Türkiye'de Kentleşme ve Çevre Sorunları Alanında Hazırlanmış Kayıtlı Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik İncelemesi,*Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.

Kurutkan, M. ve Orhan, F. (2018). *Kalite Prensiplerinin Görsel Haritalama Tekniğine Göre Bibliyometrik Analizi*, Ankara: SAGE Yayıncılık San. ve Tic. Ltd.Şti.

Law, R. ve Cheung, P. (2008). An Analysis of Publications in Leading TourismJournals and Its Implications. *Journal of China Tourism Research, 4*(1), 78-97.

Li, L. and Leung, R.W., (2001). Female Managers in Asian Hotels: Profile and Career Challenges, *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, No. 13 (4), 189–196.

Lips, M. H. (1988). *Sex & Gender An Introduction,*California: Mayfield Publishing Company.

Lorber, J. (2010). *Gender Inequality Feminist Theories and Politics*,New York : Oxford Universıty Press.

Male, A. ve Costa, C (2014) Fostering gender equality in tourism community participation, *Revista Turismo Desenvolvimento*, 21-22.

Mayuk, A. (2013), *Çalışma Yaşamında Kadın ve Konaklama İşletmelerinde Kadın Yöneticilerde Cam Tavan Sendromunu Önlemeye Yönelik Stratejiler: İstanbul Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

McKercher, Law, R. & Lam, T. (2006). Rating Tourism and Hospitality Journals. *Tourism Management*, 27, 1235-1252.

Mert, K. A. (2018). *Türkiye Ekonomisinde Çalışan Kadınların Konumu ve Kars İlinde Kadın Çalışanların Girişimcilik Algısı*, Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.

Michel, A. (1984). *Feminizm*, (Çev. Şirin Tekeli), İstanbul: Kadın Çevresi Yayınları.

Moreno, D. ve Canada, E. (2018). Gender Dimension in Tourism Work, *Retrieved from* http://www.albasud.org/publ/ docs/81.en.pdf.

Neziroğlu, S. (2018). *Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Turizm Haberleri Üzerine Bir inceleme*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Noyons, E. ve Van Raan, A. F. (1998). Advanced Mapping of Science and Technology, *Scientometrics*, 41(12), 61-67.

Noyons, M. ve Calero, M. C. (2009). Applying Bibliyometric Mapping in High Level Science Policy Context, *Scientometrics*, 79(2), 261-275.

Oktik, N. (2001). Turizm Sektöründe Çalışan Kadınların Toplumsal Değişime Etkileri, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştıma Dergisi,* 4.

Onur, A. (2019). *Cumhuriyet Dönemi Kadınının Üretkenlik Kavramı Ekseninde Portrelerle Yorumlanması,* Yüksek lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Isparta.

Özateş, S. Ö. (2015). *Malumun İlanı Kadın Emeğinin Saklı Yüzü: Ev İçi Bakım Emeği,*İstanbul:Nota Bene Yayınları.

Özcan, A. (2012). *Toplumsal Cinsiyet Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rol ve TutumlarınaEtkisi,*Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü,Kayseri.

Özçatal, Ö. E. (2011). Ataerkillik, Toplumsal Cinsiyet ve Kadının Çalışma Yaşamına Katılımı, *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 21-39.

Özköse, H. (2017). *Yönetim Bilişim sistemleri Alanının Türkiye ve Dünya'daki Bibliyometrik Analizi ve Haritası*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi B,lişim Enstitüsü, Ankara.

Özpolat, A. (2009). *Gelişmekte Olan Ülkelerde Kadın Eğitimi ile Büyüme ve Kalkınma Arasındaki İlişki*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Özsöz, C. (2008). Kültürel Feminist Teori ve Feminist Teorilere Giriş, *Sosyoloji Notları,* 51-55.

Poulston, J. (2008). Metamorphosis in Hospitality: A Tradition of Sexual Harassment,*International Journal of Hospitality Management,* 27(2), 232-240.

Pritchard, A. (1969). Statistical Bibliography or Bibliometrics? *Journal of Documentation*, 25, 348-349.

Ridgeway, L. C. (2001). Gender, Status and Leadership, *Journal of Social Issues*, 57(4), 637-655.

Ryan, C. (2005). The Ranking and Rating of Academics and Journals in Tourism Research. *Tourism Management*, 26, 657–662.

Santero-Sanchez, R., Segovia-Perez, M., Casto-Nunez, B., Figueroa-Domecq, C. ve TalonBallestro, P. (2015). Gender Differences in the Hospitality Industry: A Job Quality Index, *Tourism Management,* 51, 234–246.

Santos, L. ve Varejão, J. (2007). Employment, Pay and Discrimination in the Tourism Industry, *Tourism Economics*, 13(2), 225–240.

Sarı Bahtiyar, D. ve Akıncı, Z. (2020). Kadın ve Turizm Konulu Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi, Türk Turizm Araştırmaları Dergisi, 4(1), 557-566.

Sayılan, F. (2012). Toplumsal Cinsiyet ve Eğitim, Ankara: Dipnot Yayınları.

Segovia-Perez, M., Figueroa-Domecq, C., Fuentes-Moraleda, L. ve Munoz-Mazon, A. (2019). Incorporating a gender approach in the hospitality industry: Female, *International journal of hospitality management*, 76, 184-193.

Serinikli, N. (2019). Kırsal Alandaki Mikro Kadın Girişimcilerin Kooperatifleşmeye Karşı Tutumları: Agro-Turizm Kadın Kooperatifleri, *Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi*, 14(1), ss.45-57.

Skalpe, O. (2007). The CEO Gender Pay Gap in the Tourism Industry – Evidence from Norway, *Tourism Management*, 28(3), 845–853. doi:10.1016/j.tourman.2006.06.005.

Sökmen, A. ve Şahingöz Akar, S. (2017). Kadın Çalışanlarda Cam Tavan Yansıtıcılarından Kurum İkliminin, Tatmini ve İşten Ayrılma Niyetine Etkisi: Otel İşletmelerinde Bir Araştırma, *İşletme Araştırma Dergisi*, 9(1), ss.113-133.

Şahinde, Y. (2015). Ataerkil Egemen Erkeklik Değerlerinin Üretiminde Kadınların Rolü: Trabzon Örneği, Fe Dergi, 7(1), 117-130.

Şakar, M. (2011). *İş Hukuku Uygulaması*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

Şeker, K. H. Ve Şeker, S. (2018). Çocuklara Yönelik Cinsel Amaçlı Turizm, *Sivas İnterdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2, 35-49.

Şimşek, Ş. M., Özgener, Ş. ve İlhan, İ. (2017). Turizm Sektöründeki Kadın Girişimciler ve Yöneticiler Açısından Otantik Liderliğin Sosyal Tembellik Üzerindeki Etkileri: Yaşam Tatmininin Düzenleyici Rolü, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Derg*isi, 14(3), ss.88-109.

Tahtasakal, M. (2019). *Sürdürülebilir Turizm Uygulamalarının Bölgesel Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi: TRB1 Bölgesine Yönelik Bir Çalışma*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Taş, G. (2016). Feminizm Üzerine Genel Bir Değerlendirme: Kavramsal Analizi, Tarihsel Süreçleri Ve Dönüşümleri, *Akademik Hassasiyetler*, 163-175.

Tekin, A. Ö. (2017). Turizm Sektöründe Toplumsal Cinsiyet Algısı: Beş Yıldızlı Otel Çalışanları Üzerine Bir Araştırma, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi,* 4(12), 669-684.

Temizkan, P., Çiçek, D. ve Özdemir, C. (2015). Sağlık Turizmi Konusunda Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Profili, *International Journal of Human Sciences*, 12 (2), 394-415.

The African Exponent. (2019). *Uganda Plans to Use 'Curvy Women' As Tourist Attractions*, https://www.africanexponent.com/post/9738-uganda-proposes-to-use-curvy-women-for-tourism-purposes, (01.01.2021).

Toksöz, G. & Memiş, E. (2018). *İstihdamda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması,* Ankara: Nika Yayınevi.

Tucker, H. ve Boonabaana, B. (2012). A Critical Analysis of Tourism, Gender and Poverty Reduction,*Journal of Sustainable Tourism*, 20(3), 437–455. doi:10.1080/09669582.2011.622769.

Tuncel, I. (2009), *Turizm Haberlerinde Yabancı Uyruklu Kadınların Temsili*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

TÜİK, (2019). İstatistiklerle Kadın, https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33732 (15.12.2020).

TÜİK, (2020). *İstatistik Veri Portalı*, http://data.tuik.gov.trhttps://tuikweb.tuik.gov.tr/, (15.12.2020).

Tükeltürk, Ş. A., & Perçin, N. Ş. (2008). Turizm Sektöründe Kadın Çalışanların Karşılaştıkları Kariyer Engelleri ve Cam Tavan Sendromu: Cam Tavanı Kırmaya Yönelik Stratejiler, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 113-128.

Türksever Çapraz, B. (2019). Metalaştırma Üzerinden Kadın Algısı: Medya Örneği,https://www.academia.edu/19673916/METALA%C5%9ETIRMA_%C3%9CZER%C4%B0NDEN_KADIN_ALGISI (23.12.2020).

Tüzünkan, D. (2019). *Turizmde Kadın İstihdamı:Turizmde Kadın Olmak*, s.67-82, İstanbul: Değişim Yayınları.

Uca, S. (2019). *Turizm Endüstrilerinde Mobbing ve Kadın: Turizmde Kadın Olmak,*s.85-99,İstanbul: Değişim Yayınları.

Uçar, S. (2020). *Kadın Düşün Dünyasında Türk Modernleşmesi ve Kadın İmgesi,*Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara.

Uğuz Çelik, S. ve Topbaş, F. (2014). Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Emeği: Turizm Sektörüne Betimsel Bir Yaklaşım, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(7), ss.487-509.

Uğuz Çelik, S. Ve Topbaş, F. (2016). Turizmde Kadın İstihdamı ve Ücret Ayrımcılığı: Karşılaştırmalı Bir Analiz, *Anatolia. Turizm Araştırmaları Dergisi*, 27(1), 62-78.

United Nations World Tourism Organization UNWTO. (2019). Global Reportson Women in Tourism, Second Edition, Madrid, https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284420407,(13.12.2020).

Uşkul, E. (2016). *Türkiye'de Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Alanında Yapılmış Bilimsel Yayınların Sosyal Ağ Analizi ile Değerlendirilmesi: Bir Bibliyometrik Çalışma,* Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

Uzun, R. A. (2009). *Türkiye'de Turizmin İstihdam Üzerine Etkileri (Turizm Eğitimi Üzerine Bir Örnek: Antalya),*Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ülkü, A. ve Köroğlu, A. (2014), Kadın Tüketicilerin Turistik Ürün Satın Alma Davranışlarını Etkileyen Faktörler, *Journal of Recreation and Tourism Research*, 1(3), ss.1-11.

Üstük, İ. (2018). *Cinsiyet Ayrımcılığının ve Cinsiyete Dayalı Nepotizmin Çalışan Performansı Üzerindeki Etkisi,* Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Van Eck, N. J. ve Waltman, L. (2020). *VOSviewer Manual*, http://www.vosviewer.com/ (13.11.2020).

Vatandaş, C. (2011). Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı, *İstanbul Journal of Sociological Studies*, 0(35), 29-56, Retrieved from http://dergipark.gov.tr/iusoskon/issue/9517/118909(E.T.: 25.04.2020).

VOSviewer. (2020). http://www.vosviewer.com/ (20.06.2020).

Yıldız, G. Ş. (2020). *Cumhuriyet Döneminde Kadın Hakları Işığında İlklere İmza Atan Kadınlar,* Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Yirik, Ş. ve Yıldırım Ilgaz, B. (2014), Turizm Sektöründeki Kadın Girişimcilerin Bireysel Değerlerinin Demografik Özellikleri Açısından İncelenmesi: Antalya İli Örneği, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(26), ss.361-378.

Yüksel, A. (1999). Toplumsal Cinsiyet Olgusu ve Türkiye'deki Toplumsal Cinsiyet Kalıplarının Televizyon Dizilerine Yansımaları, *Kurgu Dergisi*, 16, 67-81.

Zan, U. B. (2012). *Türkiye'de Bilim Dallarında Karşılaştırmalı Bibliyometrik Analiz Çalışması*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Web of Science Kısa Kullanım Kılavuzu. (2020). http://kutuphane.ticaret.edu.tr/wp-content/uploads/wos_hkullanim.pdf, (17.06.2020).

Web of Science Quick Reference Guide. (2020). http://www.mku.edu.tr/files/a6bf9d24-0aa6-4da9-b6f3-de821bda33fc.pdf, (16.06.2020).

West, C. ve Zimmerman H. D. (1987). Doing Gender, *Gender and Society*, 1(2), 125-151.

Wolff, A. R. ve Özdemir, K. (2018). Bilim Dünyasında Kadının Yeri ve Öneminin Değerlendirilmesi: Kadın Çalışmalarında Güncel Konular, s.26-43, Konya: Eğitim Yayınevi.

Worldbank.(2019).Education,https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&Topic=4 (31.12.2020).

Worldbank. (2020). Middle Income Countries At- A- Glance ,https://www.worldbank.org/en/country/mic/overview#1, (02.01.2021)

World Travel & Tourism Council, (2020). https://wttc.org/en-gb/ (28.11.2020).

World Economic Form (WEF). (2020). Global Gender Gap Report. İsviçrehttps://www.weforum.org/reports/gender-gap-2020-report-100-years-pay-equality (31.12.2020).